

Ег'атпыңыл Луканин

ЕГ'АТПЫҢЫЛ ЛУКАНИН

Институт Библия-йилыг'аткин
Москва 2005

Ег'атпыңыл Луканин Елылг'атгыйңын чав'чываелың

Йилылг'этылг'ын
А.Н. Жукова

Редактор
В.Р. Дедык

ISBN 5-93943-092-9 © Институт Библия-йилыг'аткин, Москва, 2005

К читателям

«И создал Господь Бог человека из праха земного, и вдунул в лице его дыхание жизни, и стал человек душою живою» (Быт. 2:7). Созидается человек из праха земного, но лишь тогда он становится «душою живою», когда Господь дарует ему дыхание жизни.

Различными, подчас неведомыми историческими путями созидается народ. И когда складывается его душа, народ выходит в пространство истории. А душа народа — это его вера. Если вера народа далека от истины, то он обречен сойти с исторической арены, каких бы высот культуры, науки, экономики он ни достигал. Если же народ живет светом Истины Христовой, если выполняет то предназначение, что заповедано ему Богом, он обретает жизнь вечную.

Более тысячи лет назад славянские племена приняли Христианство. Слово Божие отраженное в Святом Евангелии создало народ с его неповторимой культурой и *сильным духом*. Триста лет назад первый православный миссионер ступил на землю Камчатки. Благая весть распространилась до окраин восточных пределов нашего Отечества и зазвучала на языках коряков, ительменов, эвенов...

Откровение о едином, истинном Боге проникло в души камчатских народов. Ныне Святое Евангелие появляется на национальном языке коряков. Это великое событие в духовной и культурной жизни Камчатки. Письменное Евангелие легло в основу русской культуры, пусть же все милостивый Господь тем же образом укрепит и умножит духовные силы корякского народа. Пусть появляются глубокие и прекрасные произведения корякской литературы, искусства, культуры. Пусть светит через них «Солнце правды — Христос Бог наш» — и согревает сердца многих спасительным светом Любви и Истины.

Завершен перевод одного из четырех Евангелий. Впереди долгий совместный путь ко всему Новому Завету, а затем и

Ветхому. Святоотеческое и научное наследие библеистики должны оказать в этом нам важную услугу. Желая Божией помощью и благословенных успехов сотрудникам Института перевода Библии и всем, кто имел отношение к этому переводу. Призываю к сотрудничеству всех, кто сможет потрудиться для этой благой цели.

+ еп. Игнатий

С уважением,
*Епископ Петропавловский и Камчатский
Игнатий*

Янотгыв'ьён

Мэлу лыңылгытуу калэйылңылгытоё!

Туйык Ег'атпыңыл Луканин — ыннэн каликал ңыянкалэңқо Тойтавэтгыңкэн. Тойтавэтгыңын — росскэелычг'энаң «Новый Завет». Ынкыептавэтгыңын — росскэелычг'энаң «Ветхий Завет».

Тойтавэтгыңа то Ынкыептавэтгыңа омакаң контоңвав'ңынэн Эв'ынкалэкал (грек'эелычг'энаң «Библия»). Библия қонпың, ынкыеп то эчги, китың мыккалэйылңаткэн нутэйив'вик.

Тойтавэтгыңык ңыяқ Ег'атпыңло, ынкы гатвылэнав' йыг'ёлав'гыңын то ныйиңтықинэв' тайкыгыңо Иисус Христосын, Ынин вэг'ыгыңын то аёгыңын.

Гакалилинав' Ег'атпыңлык этгыңо гатвалэнав' лыгиынкыеп* Палестинак. Ңанкалг'атык Палестина гинэллэйвылг'эллин римкин императорыйык. Анамг'ат еврейылг'а,

---

* Мучгин гэвэ-энайылңатгыңын гаңволэн Иисус этогэвэг'ыгыңқо.

Янотгыв'ьён

нымытвалг'а ңанко, антымңэв'ка гиллинэв' чининкин лымалав'гыңын, миңкэкин эв'ынчечкэюң — Закон — йылнин ыйкың Аңаңа, то Моисейнак гакалилин. Амкыка энанэчгыпавылг'а Моисейнак явал гатвылэн, ыно еетың Йичичг'ын Аңаңэн, Микнэк яннимайтаньңынэн гуемтэв'илгу акмэтгыңыңқо г'ақатватгыңэн то вэг'ыгыңэн. То в'ото гайтолэн Палестина ыппылюнымык Вифлеемык юләқ уг'этылг'ын Христос* — Иисус.

Ег'атпыңыл — ңано эняннимайтатык'бетпыңыл. Ег'атпыңыл гамгаг'оямтав'элг'ыйкың, қэй миңкы нымытвалг'ыйкың то қэй еқйилэ в'аняватылг'ыйкың.

В'уччин Ег'атпыңыл гакалилин Луканак. Ынно витку-г'ат язычнику гиллин то выг'аёк гэнг'эллин лымалавылг'о Христосынаң. Луканак гаявалэнав' виткукинэв' калив'ви то гэлэг'улинэв' панэнатво ңанэнэтгыңыкэнав'. Ынин каликал гэйилылг'эллин мыкыстокэн елуйкың. То в'ото экин-г'ат витку Ег'атпыңыл Луканин китың чав'чываелычг'энаң.

Мучгин елылг'атгыңын гэтэйкылин лыгиынкыепкин грекйилыкин калэйпың.

---

* Христос — Аңаңэн йичичг'ын (грек.).

Яноттыв'ьён

Тит ныплепг'ав' йылңык Ег'атпыңыл, нақояваңнав' иыяңйыг'ав'гыңо инэнгыйи-вэту текстакэнав'. Ыччу уйңэ атвака калик Библияк.

В'утинкалик мытйылын нэняннеёлатқэн в'аняв'калэкал.

Института Библия-йилылг'аткината кив'нынин қайлём елылг'атылг'ынаң то редакторынаң то в'эннятылг'ыйкың тэйкык в'уччин каликал тойкың чав'чываелычг'энаң.

Институт Библия-йилылг'аткин

Ег'атпыңыл Луканин

1 ¹Эмэч ҥынвычгая г'уемтэв'илг'э наңвон тэйкык панэнатвыгыйңын этгыйңыкьет, муйык нутэк итылг'ыкйит. ²То г'опта натвын мойкың, микыйык ҥывогыйңыңқо ченэнлылата инелг'улг'э, то В'аняв'-вэтылг'а. ³Қинам тычечкэюңык гыммо, нытгымг'ав'янотыңқо инэйгулэтылг'игым г'оптымың, аммэтг'аң калик гынкың, мэлу лыңылг'иги Феофилэгэ, ⁴тит гынан қыйгулэт — нылгэ-г'омйықэн ҥаей йыгъёлав'гыйңын, миңкые гыччи гатанвэтгав'ҥылг'атэгэ.

*Энанэчгыпав'гыйңын
Иоанн-этогыйңыкьет*

⁵Айңон, Ирод вама царь Иудеякин, гиллин аңаңвэтылг'ын Авий-иччеткин, нын-нылг'ын Захария, то ҥэв'г'эн ынин Аарон-ямкыйычг'ин, нынны ынин Елизаветан. ⁶Биччи гиллинэт қэйлы валг'ыт Аңаңың, қонпоң кэньҥывоңэ, еқин накэв'ҥывоңнат

Аңаң-кытэв'гыйңа. ⁷Биччи уйңэ акмиңыка гиллинэт, мыев' Елизаветан уйңэ эңын-қэткылг'ин гиллин, г'ам ыччи эмэч гэн-пэв'линэт.

⁸Ыннэнчең Захария ыныквэтытгыйык, ⁹тэқын қонпың аңаңвэтылг'о гиллинэв', жеребейпың ялқэв'ҥывой аңаңъяяң, тит эналватҥылыңтовык Аңаңың. ¹⁰Г'ам г'оптымың ваят қаңаңв'аняватытқоң ҥайңын эналватҥылыңтов'ма.

¹¹Ҧанқо г'уеви ыныктайнык ангел* Этын-вэн, вэллатвалг'ын малҥылыңто-эналватын-вык мыаңқал. ¹²Захариянак лыг'унин ынно то унмык чаңэтатэ Захария. ¹³Г'ам ангела ынно ив'нин: «Кытыл ачаңэтатка, Захария, мыев' гаваломлэн Аңаңа гынин в'анлагый-ҥын. То гынык ҥэв'г'энынэк Елизаветанак яйтоңнэн кымиңын-акык гынкың то етэ-нынныңнин ынно Иоаннано. ¹⁴То йитың гынкың нымэйыңқин ег'атгыйңын, то ҥын-вычгаё, валомылг'о ынык этогыйңыкьет, яег'аллаң. ¹⁵Мыев' ынно йитың майңывэ-тылг'ын Этынвэн, қыйым ныг'эқэив'в'ичийки то Аңаң-В'ыйив'ый йитың ынык, еппы айтока г'ыллаг'ынак. ¹⁶То ҥынвычгаё Израилькинав' г'уемтэв'илг'у янлэқтаньҥынэн

* 1:11 Ангел — грекычг'энаң «энанпыңлавылг'ын».

ыйык Этынвың Аңаңың. ¹⁷То ынно еетың Этынвык янот гайқыкатгогыйңа то гайқычачкаёңгыйңа тэқын Илия, тит эналэқтатык энъпичинэв' лиңлиңу кымэңыйыкың то йылык қэйлы валг'о чаткаёңгыйңо аваломкылг'энаң, то тит йыгуевэтык Этынвың йычоччымавылг'ын ваят».

¹⁸То иви Захария ангелың: «Еқин г'ам гымнан тыейгулэньңын в'ото? Мыев' гэнпэвигым то гымнин нэв'г'эн нынпықин».

¹⁹Ангела гаңъялэн ынно: «Гыммо Гав'риилигим, Аңаңык валг'эгим, то ганъживигым гынык в'аняватык то тывык гынкың в'уччин ег'атпыңыл. ²⁰В'ото, гыччи эмэв'йичвын ятвайкэ то япкавэкэ яв'анявав'ңык нанэнг'ылв'ыейтың, титэ пыче йитың в'уччин этгыйңын. Мыев' нано гыччи алмалав'ка итти гымык пыңлык, то гымнин тывылг'ын пыңыл йитың нанэнг'ылв'ыек».

²¹Г'ам ваят, уг'этылг'ын Захариянаң, пав'чиңати, куюқың Захария юлэқ китың аңаңъяячыко. ²²Г'ам ынно ңытой ыйкың то копкавың в'аняватык. То ыччу еёлай, мыев'ынан лыгунин выччатгыйңын етылг'ын аңаңъяячыко, то ынно коньеёлав'ңынин мынга, тэқын эйилыки, то котваң эмэв'йичвын. ²³Г'ам титэ плитколай нанэнг'ылв'ыев'ынин аңаңъяяк вэтгыйңо, ынно яйтэ.

²⁴Нанқо ңынқэти Елизаветан, нэв'г'эн ынин, то в'инвэ итти ымың мыллыңэн йыг'илгу то иви: ²⁵«Ыньңыг'ан тэйкынин гымкың Этынва нанэн г'ылв'ыек, титэ четкэюңи гымкэкйит, пыйынин гымкаңқо қэв'ва-эв'гыйңо гуемтэв'илг'ычгин».

Гэнанэчгыпав'лэн Иисус гайтолэн

²⁶Г'ам ыннанмыллыңқав'-йыг'илгык ганңивылин ангел Гав'риил Аңаңыңқо Галилеякэнайтың майңынымнымэтың — Назаретэтың, ²⁷ляңэнаң, матаёнаң қлавола ныннылг'а Иосиф, Давидъяйычг'ыңқо. Нынны ляңэн — Мария. ²⁸Ялқэв'ма ынкың, ангел иви: «Қыйиг'этики, пыңйылг'эгэ малгыйңа, Этыны гынык омакаң».

²⁹Ынан эмэн лыгунин ынно, унмык йиңтэви ыныкэв'гыйңык то четкэюңи: «Йынны-қи ына ыннин итти яқ аңъякомңатгыйңын в'уччин».

³⁰Ив'нин ынно ангела: «Кытыл ачаңэтатка, Мария, мыев' гынык китың малгыйңын Аңаңыңқо. ³¹Қыгит, в'ото еңынқэтың то яйтоңын Акык то етэнынныңын Ынно Иисусыну. ³²Ынно йитың ынанмайңычг'о то етэнынныңын Аккано Гычгол-Этынвэн то ейылңынин Ынкың Аңаң-Этынва майңычг'атгыйңын Давиданин, Ынык пэнинэлг'ин.

³³То яңвоң қонпоң царьлг'атык Израиль-ва-
ятык то Ынин Энанлявагыйңын қыём титэ
ныткун».

³⁴Г'ам Мария иви ангелың: «Миңкые йи-
тың в'уччин, мыев' гыммо еппы ақлаво-
кылг'эгим?»

³⁵То ангела аңъянэн ынно: «Аңаң-В'ыйи-
в'ый етэкъетың гынкың то Гычгол-Этын-
вэн катгогыйңын йитың гынкың, ңанка-
къет этолг'ын, итылг'ын Аңаңың, етэнын-
ныңын Аккано Аңаңэн. ³⁶В'ото қун, қыгит,
Елизаветан, гынин ңав'қайтумгын, эңын-
қэв'кылг'ин янот, ынно ңынқэви ынпыңэву
вама, то ынин эмэч ыннанмыллыңқав'кэн
йиг'ылгын, ³⁷мыев' Аңаң-в'аняв' қыём титэ
нитын экэтгукылг'ин».

³⁸Мария иви: «Гыммо Этынвэнайгим вало-
мылг'эгим, эмэлкэ ныг'итын гымкың еқин
гыччи кивың». То қыти ынкаңқо ангел.

*Мариянак кэняечеңнэн
Елизавета*

³⁹Ңанэн г'ылв'ыек Мария гайқыйыкчава
қыти Иудеякэнайтың майңынымнымэтың,
ңэйңэй-нутэк валг'этың. ⁴⁰Елқиви Заха-
рия-яячкыйтың то малкумңаннин Елизаве-
тан. ⁴¹То в'ото титэ Елизаветанак валомнэн
комңатгыйңын Мариянин, камакъялқэвэ

кымиңыпиль ынык нанқычыко то Аңаң-
В'ыйив'ыя йычг'эннин Елизаветан. ⁴²Ынно
унмык малкумңати, иви: «Лыгэмэтг'атвыл-
г'ын гыччи гамгаэльг'ак то лыгэмэтг'атвыл-
г'ын гынин этолг'ылқыл Кымиңын! ⁴³Қы-
гит-ына, ылла гымык Этынвэн етти гымкың!
⁴⁴Ңано, титэ комңатгыйңын гынин тывало-
мын, кычвэ-камакъялқэвэ кымиңын гымык
нанқычыко. ⁴⁵То мэтг'атвылг'ын лымала-
вылг'ын, ыно йитың ыньңыг'ан, миңкые
гив'лин ынкың Этынва».

⁴⁶То иви Мария:

«Гымык қалалв'ыгыйңа
кунмэйңэв'ңынин Этыны.

⁴⁷То гыммо тыкуйиг'этың Аңаңыкъет,
гымык Энаннимайтатычг'ыкъет.

⁴⁸Мыев' Ынно четкэюңи гымкэкйит,
қэй гыммо ныппуллюйгим.

Ынкың нываломэгим.

В'йин в'отқо ымың ваята
наялңыңвогим гыммо йынниг'эвылгу,

⁴⁹мыев' Ынанкатгочг'а тэйкынин
нымэйыңқин этгыйңын гымкың.

Ынин нынны қэйлы лгимэлу
итылг'ын!

⁵⁰То Ынин ейкылэңгыйңын
ямкыйычг'ыгэнэвың,
емгымгылг'атылг'ың Ынкың.

⁵¹ Ынан йытоңвав'нэн
катго-тайкыгыйңын Ченэнмынга,
йыманаңав'нэн гычгочавың валг'о
г'уемтэв'илг'у
ынык лиңчеткэюңйычг'ык.

⁵² Йықэг'ав'нэн аймав' ыйык
ынанмайңычг'ы-ванвыңқо
то йыг'уевэннин ныв'инқинэв'
г'уемтэв'илг'у.

⁵³ Пилгэтычг'у йытг'этэвэннин
то пыттоңычг'о Ынан йыччилнин
уйңэлг'у.

⁵⁴⁻⁵⁵ Ынно в'иннети Израильың,
мэки Ынык китың вэтылг'о:
Ынан кэтог'ынэн Ченэн-в'аняво,
ыно йитың йийкылиңылг'у
Ынык-ваятың қонпыңкэнайтың.
Ынно ыньыг'ан иви мойык
панэнылг'ыйкың —
Авраамынаң то ымың ынык
кымэңыйычг'ың».

⁵⁶ То Мария гатвалэн Елизаветанак омақаң
кымэк һыёқ йиг'ылгу то кымг'ылий ченэн
яйтэтың.

Иоанн Креститель гайтолэн

⁵⁷ Елизаветин кымэңатгыйңын нг'эли то
ынан этонэн акык. ⁵⁸ Валомлай энаялг'о то

қайтумгу ынин, ҳано Этынва гэйыллин
һынвық малгыйңын ынкың, то ег'аллай
ынык омақаң.

⁵⁹ Һыёқмыллыңэн г'ылв'ыёк яллай, тит
тэйкык кмэңың гыев'қав'гыйңын* то янот
нэетэнынныңын ынно тэқын ынин
эньпич — Захария. ⁶⁰ Г'ам Елизавета гив'-
лин: «Кытыл, етэнынныңык қок ынно
Иоанно».

⁶¹ То гив'линэв' ынкың: «Уйңэ мэки атва-
ка гынык яйычг'ык ыньыг'ан нынныл-
г'ын». ⁶² То мынга накопңылоңын Захария,
еқин куэтэнынныңын ынно.

⁶³ Захариянак в'аңланэн калэ-вычготтыл-
һын то калинин: «Ынин нынны Иоанн». То
г'оптымың еңтав'лай. ⁶⁴ То Захария яқам
һывой в'аняватык, һывонэн мэтг'атвык
Аңаң. ⁶⁵ Г'оптымың чеймык юнэтылг'у
чаңэталлай. То г'уемтэв'илг'у пыңлытко-
лай в'утинэкйит ымың һэй-нутэйив'вик
Иудеяк. ⁶⁶ То г'оптымың валомылг'а гэнум-
кэв'линэв' һаеё ыйык лиңлиңык то гив'ли-
нэв': «Яқ-тоетолг'ын в'уччин ятвайкэ?» —
мыев' ынкың гиллин в'энниятгыйңын
Этынвэн.

* 1:59 Гыев'қав'гыйңын ыйык Законгыпың эв'ын ныг'итын
тэйкык.

Энанэчыпав'гыйңын Захариян

⁶⁷То ынин энъпич Захария, йычг'этылг'ын
Аңаң-В'ыйив'ыя, ңывой энанэчыпавык,
эвың:

⁶⁸«Лыгэмэтг'атвылг'ын Этыны,
Израилькин Аңаң!
Ёг'ынэн Ченэн ваят
то тэйкынин йымайтыгыйңын
ынкың.

⁶⁹То Ынан йылнин мойкың
ынанкатгочг'ын
Энаннимайтатылг'ын
Давид-ямкыйычг'эн,
Ынык вэтылг'эн.

⁷⁰То явак в'анява Ынык
аңаңэнанэчыпавычг'а,
Этынва йыпңылав'нэн

⁷¹энаннимайтатгыйңын мойык
г'ақалг'ыңқо
то ымың мэкыйыкаңқо,
микыйык мую наког'ақагэталамык.

⁷²Ынан иви,
ыно йитың йийкылиңылг'у
мойык аньпэчейыкың,
кэтог'ыма Ынин тавэтгыңын.

⁷³Этынва пылив'нин,
мойык аньпэченаң Авраамынаң,

⁷⁴ыно наяннимайталламык г'ақалг'ыңқо,
тит эйимгымгэткэ мынвэталламык
Ынкың

⁷⁵қэйлы лыгинымэлг'эв' то янг'ав'
пыче мую мыткокъёлг'аллаң.

⁷⁶Г'ам гыччи, тоетолг'эгэ,
йитың ныннылг'атык
Гычгол-Этынвэнайгэ
энанэчыпавычг'эгэ,
мыев' елэң гыччи Этынвык янот,
тит Ынкың татылянвыңык,

⁷⁷то йылык Ынык ваятың
йыгъёлав'гыйңын,
миңкые йымайтык энаачыңпийңтова
ычгин г'ақатватгыйңо.

⁷⁸Аңаң-лэңмалгыйңыкъет еетың мойкың
гычголаңқо тэйк-энэнэгыйңын,

⁷⁹тит ечгавык вагалытвалг'о
в'утқычыку,
виг'ы-в'йилгиңкы,
тит йыгйивэтык мойкың тыланы
малвагыйңэтың».

⁸⁰Тоетолг'ын эмэч кумэйңэтың то кукэт-
гутвиң қалалв'ына, то итти эмнутэк уйңэ
эг'уемтэв'илг'ыкэ, кытаван ңанкакэнайтың
г'ылв'ыең, титэ ынно тыңивылг'у йитың
Израиль ваятың.

Иисус гайтолэн

2¹То гиллин җанэнг'ылв'ыек, титэ Август-императорынак гэйыллин вэтгыльг'атгыйңын переписькйит г'оптымың Рим-империяк. ²В'уччин виткукин перепись гиллин, титэ Сирияк мэйңычг'у гиллин Квириний. ³То ымың гэлэлинэв' увик калечетынвың, гэмгэг'уемтэв'илг'ын ченэннымнымэтың. ⁴То гэг'эқэв'лин г'опта Иосиф Галилеякэн майңынымнымыңқо Назаретыңқо Иудея-нотайтың Давидын майңынымнымэтың. Давидын майңынымнымныннылг'ын Вифлеем. Иосиф гэг'эқэв'лин Вифлеемэтың, мыев' җаен ынин чининкин майңынымным Давид-яйычг'эн. ⁵Ынно гэг'эқэв'лин увик йыкалэңатынвың ынык матаёлқылңав'нак Мариянак омакаң, Мария гиллин няньқылг'ын. ⁶Вама җанко нг'элиг'ылв'ый, титэ ынно гакмиңалин. ⁷То ынан гайтолэн Акык, чининкин ынанвиткукин Акык, то гаймаклэн то гэччиллин Ынно ягыйнэкэнанава'ятынвык, мыев' ыйкың уйңэ атвака йылқынво ямкылг'ыаяк.

Пастуқав' то ангело

⁸То җанэннотак гиллинэв' пастуқав', юнэтылг'у йыг'аңайңынок то ныкита иненнюлг'у

чинин җэлвылг'ык. ⁹То ангел Этынвэн кытав'ут гэг'уев'лин ыйык янот, ганечгав'ленав' Этыны-майңыэчгатгыйңа, то ыччу унмык гэв'эюлг'эллинэв'. ¹⁰То гив'лин ангел ыйкың: «Кытыл эв'эюлг'эткэ, мыев'қун тыетык гэйқыйиг'этэ йыпңылавык тойкың: нымэйыңқин ег'атгыйңын йитың гамгаг'о-ямтав'элг'ыйкың — "гайтолэн тойкың эчги Давидын майңынымнымык Эняннимайта-тылг'ын, Ынно китың Христосо*", Этынво. ¹²То в'ото гыйив'қэв' тойкың: точгынан ялаг'олаңыткы Лёвылг'ын, аймакылг'ын то йылтэлытвалг'ын яягыйнэкэнанава'ятынвык». ¹³То кытав'ут ангелык омакаң гэг'уев'линэв' г'иг'ыкинэв' иनावийиңычг'у, гайқымайңыаңъята Аңаңыкьет то гив'линэв':

¹⁴«Эв'ын ныг'итын майңыэчгатгыйңын
Аңаңың г'иг'ык
то нутэк малвагыйңын
г'оямтав'элг'ың
мэлу лыңылг'ың Аңаңа».

¹⁵Титэ гэлқыллинэв' ыйкаңқо ангелав' г'эг'этың, пастуқав' гаңволэнав' ивык ычгэльвың: «Ток, мынг'ақав'ламык Вифлеемэтың то мынг'эталан йынны-қи җанко гиллин, еқыкйит Этыны гив'лин мойкың». ¹⁶То

* 2:11 *Христос* — Аңаңэн йичичг'ын (грек.).

гайықчав'лэнав' пыкийык то гэлэг'улинэв' Мария то Иосиф то Лёвылг'ын, йылтэлыт-валг'ын яягыйнэкэнанава'в'ятынвык. ¹⁷Лэг'ук ван Ынно, ганыпңылава'лэнав', еқын ыйкың гив'линэв' Лёвылг'ык'бет. ¹⁸То ымың валомтэллг'о гав'алэлңаллэнав' ымың еқын гив'линэв' пастуқав' ыйкың. ¹⁹Мариянак ымың һаеё в'аняво гэнумкэв'линэв' чининчечкэюңык. ²⁰То гаяйтылэнав' пастуқав' гайқымальэчгыпава то гайқымайңыаңъята Аңаң, мыев' ычгынан наваломын то нэлг'ун ымың гив'лин ангела.

Иисус нэетын аңаңъяйтың

²¹То титэ галалай һыёқмыллыңэн г'ылв'ыев' Лёвылг'ын еннин, тит тэйкык Ынкың гыев'қав'гыйңын, нэйылын Ынкың нынны Иисус, эчгыпавылг'ын ангела, титэ еппы ыллага Ынно энтыкэ нанқычыко.

²²Ныг'аллай ычгин гытамг'ылв'ыев' Моисей-Законгыпың. Иосифынак то Мариянак нэетын Ынно Иерусалим-майңынымнымың, тит йыгуевэтык Этынвың. ²³Мыев' еқин гакалилин Этыны-Законык: «Мэңин этолг'ын гамга янот-голякмэңын Этынвың нынг'ыйылын». ²⁴То тит ныг'инэлвэннэв' г'опта Этыны-Законгыпың һыччеқ голубь-пчиқат.

Симеонынак кулгуунин Иисус аңаңъяк

²⁵То һанкалг'атык гиллин Иерусалимык гуемтэв'илг'ын, ныннылг'ын Симеон. Ынно гиллин қэйлы валг'ын гуемтэв'илг'ын, мэлу лыңылг'а Аңаң, уг'этылг'ын йымай-татгыйңын Израилың. То Аңаң-В'ыйив'ыйынык омакаң гиллин. ²⁶То ганечгыпав'лэн Симеон Аңаң-В'ыйив'ыя, ыно қыйым эви-г'ыкэ йитың ынно пыче эплылыг'укэ ен-тыңнин Христос Этынвэн. ²⁷Аңаң-В'ыйив'ыя ив'нин Симеон: «Қылқыт аңаңъя-йитың». То етти ынно аңаңъяяң. Титэ ыллаг'ыйык нэетын Тоетолг'ын Иисус, тит тэйкык Ынкың ымың йын итылг'ын Закон-гыпың, ²⁸ынан экминнин Лёвылг'ын мын-га, мальмэтг'атвынэн Аңаң то иви:

²⁹«Этынвэгэ, эчги ван малың қыччилгын
Гынин вэтычг'ын,

Гынык тывылг'а.

³⁰Мыев' гымнан тылэг'ун гымык лылата
эняннимайтатгыйңын,

³¹тэйкылг'ын Гынан гамгаваятың,

³²лыгэчгыгыйңын,

тоенайголятгыйңын ымың
қотэнваятың

то майңыэчгатгыйңын Израилин,
Гынык ваятэн».

³³Эньпич Ынин то ылла гав'алэлңылг'ал-лэнат җанэнынаң Симеонынак ивылгу Ын-кэкйит. ³⁴То мальмэтг'атвынэн ыччу Симе-онынак, иви Ынык ыллаг'ынаң Мариянаң: «В'уччин Кымиңыпиль җынвычгайыйык эчвэчгу нэлңыңын Израилык, ыно-қун ыччу овэкэйтың еначчылаң. Г'ам җынвыч-гаё ягаймав'лаң Ыйык омакаң, ыно-қун Ынно йитың ыйкың енаннимайтатгыйңо. Микыйык г'энқэчгу нэлңыңын Ынно ³⁵в'утинэтэ нэнг'уев'җынэв' ычгин в'энвы-чаткаёңгыйңо. Г'ам в'отқо гынин йитың лэңлэңтг'ылгыйңын».

Энанэчгыпав'гыйңын Аннан

³⁶То җанко гиллин Анна, энанэчгыпавыч-г'ыңав', Фануилин җавакык, Асир яйыч-г'ылг'ын, эмэч унмык гэнпэв'лин, гақлаво-ла җыяқмыллыңэн гэвэгыйңо гэюнэллинэт. ³⁷То қликвиг'ылгу энма, кытаван җыёқ-мыллыңэн мынғытык җыяқ паёл гэвэгыйңо гэюнэллин. Ынно уйңэ аңтока гиллин аңа-ңъяяңқо. Ченэнгайма эмпилгэтэ то амтақа-та котгыматың Аңаңың г'ылв'ыйняқо то ныкиняқу. ³⁸То ынно г'опта җанко чеймэ-вылг'ын комэтг'атвыңнэн Аңаң то котвың-нэн Ынно гамгамэкнаң, ог'атылг'ың йы-майтатгыйңын Иерусалимин.

Иосиф то Мария колэқтыңэ Назаретэтың

³⁹Г'ам титэ Иосифынак то Мариянак гэ-тэйкылинэт ымың ею Этыны-Законгыпың, ыччи яйтыгыг'э Галилея-нотайтың чэнэн-майңынымнымың Назаретың. ⁴⁰Г'ам Кыми-ңын мэйңэти, кэтгутвий қалалв'ына то мэйңычеткэюңэ то малгыйңын Аңаңэн гил-лин Ынык омакаң.

Кымиңын Иисус аңаңбьяк

⁴¹Гэмгэтгивик Иисусын ыллаг'ыт гэг'э-қэв'линэт Иерусалимэтың Пасха-татылын-вың. ⁴²То титэ Ынин нг'аллай мынғытык җыччеқ паёл гэвэгыйңо, ыччу, тэқын қон-пың, гэг'эқэв'линэв' татылынвың. ⁴³Энан-татылав'гыйңын плиткук, титэ ыллаг'ыт га-ййтылэнат, Кымиңын-Иисус Иерусалимык гапэлалэн. То ыллаг'ыт Ынин уйңэ инал-кылка итгыг'и. ⁴⁴Гэчечкэюңлинэт, ыно Ын-но тылэйвытумгык омакаң гэлэлин. Ын-ңыг'ан ыччи г'ылв'ыйняқо гэлэлинэт то выг'аёк наңвон энаейык Ынно қайтумгык то тумгык. ⁴⁵То титэ элэг'укэ нэнтын Ынно, галэқтылэнат Иерусалимың, гэйқыелэг'уңэ Ынно. ⁴⁶То җыёқ г'ылв'ыёв' галак, гэлэг'у-лин ычгынан Ынно аңаңбьяк. Вагалытвал-г'ын Ынно инэнгыюлевычг'ыйык омакаң,

коваломтэлңынэн ыччу то копңылоңнэн. ⁴⁷То ымың валомтэлл'о унмык гэйиңтэв'линэв' Ынык ечочав'гыйңың то Ынык аңьяң. ⁴⁸Ыллаг'ыт унмык гав'алэлңаллэнат, лыг'ук Ынно ңанко, то гив'лин Ынин ылла Ынкың: «Акок, еку-г'ам Гыччи ыньңыг'ан китың? Эньпич Гынин то гыммо муйи мыткупав'чиңаньңын то мыткуелэг'уңги Гыччи». ⁴⁹То Ынан гив'лин: «Еккинэйгым ки нээлг'уңтык. Мэтькэ уйңэ лыги элңыкэ, ыно Гыммо эв'ын в'утку итылг'игым, Гымык Аньпэчэяк». ⁵⁰Г'ам ычгынан уйңэ аеёлка еқыкйит Ынно гив'лин ыйкың. ⁵¹То Ынно гэлқыллин ыйык омакаң то гапкийлин Назаретың, то нываломг'ав' гиллин ыйкың. То Ынык ыллаг'а ымың ңаеё в'аняво гэнумкэв'линэв' чининчечкэюңык. ⁵²Иисус гэмэйңытвиллин то гэмэйңычечкэюңытвиллин. Ынно г'ылңу гэлңылин г'уемтэв'илг'э то Аңаңа.

Энатвыгыйңын Иоанн Крестителин

З¹Г'ам мынгытык мыллыңэн паёлқав'кэн гэвэгыйңык, титэ императоро итти Тиверий то титэ Понтий Пилат мэйңычг'у итти Иудеяк, Ирод мэйңычг'у итти Галилеяк, г'ам Филипп, ынин қайтакалңын, итти Итуреяк то Трахонитида-областяк то Лисаний

мэйңычг'у Авилинеяк, ²то гычгол-аңаңвэ-тылг'ык Аннанак то Каиафанак гиллин Аңаң-эв'гыйңын Иоаннанаң, Захария-кмэңынаң. ³То ынно галайвыңволэн ымың Иордан-в'аямв'анвэпың энатвыма: янот қыплытколагыткы ченэн ңайқывагыйңын, йытойтуйтвик мимлэ увик, тит Аңаңа нэнаачыңпйыңтовын г'ақатватгыйңо. ⁴Еқин гакалилин Исаяя энанэчгыпавычг'эн калик, мэңин кивың: «Комңатгыйңын эмнутэк эг'уемтэв'илг'ыкылг'ин: „Қынчоччымав'латкы тыланы Этынвың, қытайкылагыткы нывэтгықэнав' йыг'это Ынкың. ⁵Гамга каңъяв' ейычг'этың, гэмгэңэйңэй то тынупиль йикмытвиң, галмыгыйңо явэтгав'лаң то қэв'ваң валг'о йыг'это г'опта явэтгав'лаң. ⁶То еналыг'оңвоң ымы мэки то ымы йынны Аңаңэн энаннимайтатгыйңын“».

⁷Иоанн ваятың, етылг'ың йытойтойтвэгиңылг'ың мимлэ ынык, иви: «Тамбёңъяёл-г'оямтав'элг'ытоё, микнэк г'ам гэйыллин чечкэюң тойкың, эмэн яймайтылаңыткы суд Аңаңэн? ⁸Чэнэнвэтгыйңык қынг'ояв'лагыткы янг'ав'кэнав' лг'алваң йыччыгыйңо тойык ңайқывагыйңыкэнав'. То кытыл ив'кэ овэкэң: „Эньпич мучгин Авраам“, мыев', тыкэв'лаңтык тойкың, ңано Аңаңа гайматык тэйкык ңанэн в'ыв'в'эн кымиңу

Авраамынаң. ⁹Эмэч г'аг'ыл уттытатқуык чеймык котваң — уттэ, еқэ уйңэ эйылкэ уйңэ йын, һаен уттыут накочвэңвоңын то нэкуниңлыңын мэлгэтың». ¹⁰То напңылон ынно ваята: «Мыннықлайкэ қа мую?» ¹¹Ынан аңьянэн ыччу: «Микин һыччеқ урвақат қулла қыйылгын һог'ылг'ың, микин котваң паёч пичгын, г'опта ыньыг'ан қитики». ¹²Яллай г'опта налогэнаечелг'о йытойтуйтвик мимлэ увик то эв'лай ынкың: «Инэнгыюлэвычг'иги! Мыннықлайкэ-қи?» ¹³Ынно аңьяй ыйкың: «Кытыл мальпаёч акытв'аңлака, ятан ею явалқыло». ¹⁴Напңылон ынно г'опта таньычетылг'а: «Г'ам мую мыннықлайкэ?» То иви ыйкың: «Кытыл мэки акатгов'нака, кытыл энтинмэткэ то қыявайкынэгыткы ятан ею туйык котвалаң».

¹⁵Г'ам ваята уг'эннин Христос, то г'оптымың кочаткаёңлаң чинин лиңлиң-чечкэюңэ Иоанныкьет, мэтькэ этун ынно Христос. ¹⁶Иоанн ымың ыйкың қаңьяң: «Гымнан г'ам тыконтойтойтвэлатьк мимлэ, г'ам куетың Ныкэтгуқин гымык, ыноқун, Микин кымгытэлңо плакык гымнан ван эмэч актыка йыччынвың, мыев' чинин увик уйңэ элңыкэ мальмэтг'аг'оямтав'элг'о. Ынан тую наятойтуйтвэлаңтык Аңаң-В'ыйив'ыя то

милгэ. ¹⁷Ынин явэнаң* Ынык мынгык то Ынан янгытамав'һынэн Чининкин тайкық-леваны то ейичиңнин зёрнав'-қлевалқыло, г'ам һайқу емилгыпңынин қонпыңкэната милгэ». ¹⁸Һынвоқ то ымы ею қуччев' ынан ег'атпыңлытконэнав' йымэтытванма ваят. ¹⁹Иродынак, мэйңычг'э, энанг'ояв'ылг'ын Иродиадакьет ынтыёкьет то ымың г'ақатва-тыкьет, ²⁰этг'у һано Иродынак ёнэн Иоанн в'отқыяк.

Иисус котойтуйтвиңнин мимлэ Увик

²¹Титэ котойтуйтвиңнин мимлэ увик г'оптымың ваята, то Иисус котойтуйтвиңнин мимлэ Увик то қаңаңв'аняватың, йив'эңэти чинин иг'ын, ²²то Аңаң-В'ыйив'ый гэтэкьеллин Ынкалькэтың овэкпэята тэқын пчиқ-голубь то гиллин комңатгыйңын г'эг'ыңқо, ивылг'ын: «Гыччи — Гымнин Акык эңг'элу лыңылг'ын, Гыччи — Гымнин ег'атгыйңын».

Пэнинэлг'у Иисусын

²³То Чинин Иисус титэ витку һывой Ынин вэтатгыйңын гиллин қымэк һыёқ мынгыто гивилг'ын, то Ынно гиллин, еқин гэчеткэюңлинэв', Иосиф-Аккано, Иосиф —

* 3:17 Явэнаң — в'утку, в'ылпа.

акык Илийин. То куччев' Ынин пэнинэл-гу: ²⁴Матфат, Левий, Мелхий, Ианнай, Иосиф, ²⁵Маттафия, Амос, Наум, Еслий, Наггей, ²⁶Мааф, Маттафия, Семейн, Иосих, Иодай, ²⁷Иоанан, Рисай, Зоровавель, Салафиил, Нирий, ²⁸Мелхий, Аддий, Косам, Елмадам, Ир, ²⁹Иисус, Елиезер, Иорим, Матфат, Левий, ³⁰Симеон, Иуда, Иосиф, Ионам, Елиаким, ³¹Мелеай, Меннай, Маттафай, Нафам, Давид, ³²Иессей, Иовид, Вос, Сала, Наассон, ³³Аминадав, Админ, Арний, Есром, Фарес, Иуда, ³⁴Иаков, Исаак, Авраам, Фара, Нахор, ³⁵Серух, Рагав, Фалек, Евер, Сала, ³⁶Каинам, Арфаксад, Сим, Ной, Ламех, ³⁷Мафусал, Енох, Иарет, Малелеил, Каинам, ³⁸Енос, Сиф, Адам, Аңаң.

Тав'аңгыйңын Иисусын

4 ¹Иисус гаңаңв'ыйив'ыйылг'ын гакым-г'ылилин Иорданыңко то Аңаң-В'ыйив'ыя йылэнин Ынно амнотайтың эгуемтэв'илг'ыкэ. ²Ңанко ңыяқ мынгыто г'ылв'ыев' Ынно гатав'аңлэн диавола то Ынан уйңэ йынны энукэ в'отэнг'ылё, то титэ ңанэнг'ылв'ыев' гэпльткулинэв' Ынно гэгыт-г'эллин. ³То гив'лин Ынно диавола: «Ңэвэқ Гыччи Акык Этынвэн, то қытэйкы в'уччин в'ыв'вын қлевано». ⁴Иисусынак аңьянэн

ынно ивылг'ын: «Гакалилин: „Қыём ятан амқлевата ныюнэтын г'уемтэв'илг'ын“». ⁵То йытыпгэвык Ынно майңытынопың, диавола вэтга йыгыйивэннин Ынкың г'оптымың нутэв'. ⁶То иви Ынкың диавол: «Гынкың мыйылги в'ото ымың аймагыйңын то ычгин пыттоңгыйңын. Мыев' аймагыйңын гымык котваң то қэй мэкнаң тыйылңын ынно. ⁷Ыноқун, Гынан мэлу қинэлңыгым, ымың ею Гынкың нытванав'». ⁸Иисусынак ив'нин ынно аңъята: «Г'амин гакалилин: „Гынык Аңаңың мэлу қинэлңики то ятан ам Ынкың қывэтэкэ“». ⁹То йылэйвынин Ынно Иерусалим-майңынымнымэтың, то йытвэлав'нэн Ынно аңаңьялқык то иви Ынкың: «Ңэвэқ Гыччи Акык Аңаңэң, вотқо қыпиңку эв'тылайтың. ¹⁰Мыев' гакалилин: „Ченэн-ангелыйкың ев'йитың Гыччи энан-нимайтатык“ ¹¹то „мынга нэекмитги, тит в'ыв'вык г'ыг'эңыв'вака гытката“». ¹²Иисусынак аңьянэн ынно: «Кэв'лаң: „Кытыл ақэв'ватав'аңка Аңаң-Этыны гынин“». ¹³То пльткунин диавола тав'аңык, элэк ныг'эли Ынкаңко пыче.

Назарет синагогаяк

¹⁴То кымг'ылий Иисус ныкэтгуқин аңаңв'ыйив'ыйылг'ын Галилеяйтың, то ңыволай

в'аняватык Ыныкыкйит гэмгэмиңки җанэн нутэк. ¹⁵ Ынан йыгыюлэв'нин синагогаяк* ыччу, то гэмгэмикнэк намэтг'атвийвын.

¹⁶ То етти Ынно Назарет-нымнымык, миңки ганмитытваллин, то елқиви, тэқын қонпың, субботак синагогаяң то вэллай калэйылңатык. ¹⁷ Ынкың нэйылын Исаяя-энанэчгыпавычг'эн каликал, то Ынан йыв'эңэннин каликал, лыг'унин, миңкы гакалилин:

¹⁸ «Аңаң-В'ыйив'ый Гымык, мыев' Ынан Гыммо инэнгыйивэти ег'атпыңлыткок ңо-г'ылг'ың то инанңиви Гыммо тывык йыт-г'эвыпавылг'ың йымайтыгыйңын, алылякэң — лыг'огыйңын, йыччилик ченэнгайма йыг'ақаёнавылг'о. ¹⁹ Йыпңылавык г'ылв'ый-вытгый ейв'эчу лыңгыйңын Этынвэн».

²⁰ Топык каликал йылнин вэтычг'ың, вагалэ, то г'оптымың лылав' лыляпылг'ин синагогак колляплаң Ынкың. ²¹ То Ынно ңывой ивык ыйкың: «Эчги қэйлы ныг'эли калилг'ын в'ото, валомылг'ын точгынан».

²² То г'оптымың гаймаңъялай Ынкың, то еңтав'лай Ынык мэтг'ав'анявың, валомылг'о Ынык елыңқо то гив'линэв': «Пыл-Иосифынин в'уччин Акык!»

* 4:15 *Синагогаяңа* — еврейваятэн яяңа, миңки ыччу қаңаң-в'аняватытколаң Аңаңың.

²³ Ынно иви ыйкың: «Қэйлы, тую ев'лаңтык Гымкың в'аняво: „Инэнмэлэвычг'ын! Қынмэлэв' увик чининкин“, ток, қытэйкы в'утку, Гынык этонотак, ңаей ею еңтыгый-ңо, мочгынан мытваломнав', Капернаум-майңынымнымык эллай». ²⁴ То иви: «Қэйлы тыкэв'лаңтык тойкың: еқин-ңын валг'ын энанэчгыпавычг'ын уйңэ аваломка нэкунты-ңын чинин нутэк. ²⁵ Қэйлы тыкэв'лаңтык, ңынвык қликвиг'ылг'у эльг'ав' эллай Израйляк нутэк Илия-энанэчгыпавылг'ыв'ама, титэ уйңэ эмуқэткэ ңыёқ гэвэгыйңо то ыннанмыллыңэн йиг'ылгу. То итти пэлгатгыйңын ымың нутэк. ²⁶ Уйңэ ңанэнқлэквэг'ылг'ың аньңивыка гиллин Илиян, г'ам ятан қлэквэ-г'ылг'ың Сарепта-нымнымэтың Сидон-нымнымык чеймык. ²⁷ Ңынвык г'опта гиллинэв'тг'ыллыг'у гылгык* Елисей-энанэчгыпавычг'ык Израиль-нутэк, то уйңэ қэй ыннэн ңаен эмэлэв'кэ, ятан Нееманан Сириякин».

²⁸ В'отэн валомык, г'оптымың синагогаяк малңотав'лай, ²⁹ то қоллай, нанқэг'авын Ынно елың майңынымнымыңқо то нэллэн тынопыткынэтың, миңки ычгин майңынымным гэтэйкылин, тит йиңлык Ынно. ³⁰ Г'ам Ынно ыйыклыку галай, қыти.

* 4:27 В'уччин г'ақатг'ылг'ыйңын ныпэннықэн.

Капернаум синагогаяк

³¹То етти Капернаумың, Галилеякэнайтың майңынымнымэтың, то йынгыюлэв'нин ваят субботаг'ылв'ыек. ³²То еңтав'лай Ынык инэнгыюлэвыкйит, мыев' в'аняв' Ынин гиллин нылгикэтгуқин. ³³Гиллин синагогаяк г'уемтэв'илг'ын, ниңвитқалалв'ынылг'ын, то ынно майңыкумҗати: ³⁴«Ынпэлаламык, еккинэмую Гынкың мую, Иисусайгэ Назаретылг'эгэ? Гыччи етти тымынвың мую. Гымнан тыкуйгулэтти Гыччи, мэкийги Гыччи, Аңаңэнайгэ». ³⁵Иисусынак йынывилэв'нин ынно, иви: «Эмэв'йичвын қынг'эл то қыңто ынкаңқо». То мэлниңлык ынно гынонсинагогаяк, ниңвит ңытой г'оямта-в'элг'ыңқо, уйңэ еқин энтыкэ йыннин. ³⁶То г'оптымың емгымгылқэв'лай, то ңыволай в'энвыв'аняв'чейык ычгэльвың: «Ына йынны ынңин в'аняв'гыйңын, куеқың Ынно ченэнаймагыйңа то катгогыйңа кивың нэңвэтың то ыччу коңтолаң». ³⁷То Ынкэкйит ңыволай гэмгэмиңки в'аняв'атык.

Иисусынак кунмэчгэв'ңынин амкыка г'уемтэв'илг'у

³⁸Ңыток синагогаяңқо, Ынно елқиви яйтың Симонынаң. То ңав'маталг'ын

Симонынэн гиллин унмык тг'ыллыг'ын, то в'аңлалай, тит Ынан нынмэлэв'нин ынно. ³⁹Чеймэвык ынкың, Ынно энаг'отавэ тг'ылгыйңык, то тг'ылгыйңа пэланэн ынно. Вэтга ынно қутти то ңывой вэтатык ыйкың.

⁴⁰Титэ тийкытий ялқэв'ңывой, г'оптымың, микин котвалаң тг'ыллыг'у як, нэетын Ынкың то Ынан кинэйыңнин ыччу мынга, яқам комалав'лаң. ⁴¹Ңытолай г'опта ниңвитқалалв'ынылг'ыңқо ниңвиту гайқымайңыкумҗа, гив'линэв': «Гыччи Аңаң-Аккайгэ!» Г'ам Ынан ныктыг'ав' кив'ңынин ыччу: «Кытыл ив'кэ ынкэкйит».

Иисусынак кэнатвыңнин Иудеяк

⁴²Титэ г'ылв'ыйёг'э, Ынно г'эқэви нымнымыңқо, қыти миңки уйңэ мэки атвака. То ваята наңвон елг'уңкы Ынно, то титэ наёг'ын Ынно, накунулвыңын Ынно, тит ыйкаңқо эг'эқэв'кэ ныг'итики. ⁴³Г'ам Ынно иви ыйкың: «То қолэн нотайпың Гыммо г'опта эв'ын яв'аняв'атың Аңаң-Энанлявагыйңыкьет, мыев' ңано Гыммо ганңивигым». ⁴⁴То инэнгыюлэви синагогаяк Иудея-нутэк.

*Иисусынак куг'эйүэв'ңынин виткукинэв'
Ынин ейгучев'ңылгу*

5 ¹Ыннэнчең, титэ ваят чалюмкатэ Ын-
кың, тит валомык Аңаңв'аняв', г'ам Ын-
но гатвэлатвалэн гытгыгэңкы Геннисарет-
кэн, ²Иисус лыг'унин ңыччеқ г'ытвыт, вал-
г'ыт гытгык, г'ам тэнныңылгу, ңыпэлгу
ңанқо, когэңынмытлаң. ³Гэг'ытвылқэллин
ыннанг'ытвэтың, мэнно гиллин Симонэн,
Ынно в'аңлай ынкың қайтэвык киткит
айкатыңқо, то вагалытвама инэнгыюлэв'-
нин ваят г'ытвыңқо. ⁴Титэ плиткуй инэн-
гыюлэвык, иви Симонынаң: «Қытэви гыно-
нэтың, то қынтывалагыткы гиңу тучгинэв'
ынныңыйтынвың». ⁵То Симон иви Ынкың:
«Инэнгыюлэвычг'иги, мую мытвэталла ны-
киняқу то уйңэ йынны аймыка, г'ам Гы-
нык-в'анявыкьет тыянтываньңын гиңын-
гиң». ⁶Нэтэйкын в'ото ынъңыг'ан, ычгынан
наймынав' ңынвоқ ынну, то эмэч гиңынгиң
ычгин ңывой қайқочгыңтатык. ⁷То мынғы-
нэлолай томгың, валг'ың қолэн г'ытвык,
тит ныеннэв' в'иннетык ыйкың; то яллай,
нэмэлличг'эннэт ымың г'ытвыт инэч, лы-
ган ыччу ңыволай пылқатык. ⁸Лыг'унин
ынңин Симон Пётр ңыяйчелэ ңыягэңкы
Иисусынак то иви: «Этынвэгэ, қэнапэлагэ

гыммо, мыев' гыммо г'уемтэв'илг'игым
г'ақатвалг'эгым!» ⁹Қыгит йимгымгылқиви
ынно то г'оптымың, валг'о ынык омакаң,
емгымгылқэв'лай в'отэн ыннынмата, ты-
мылг'о ычгынан. ¹⁰Г'опта Иаков то Иоанн,
кымиңыт Зеведейынэн, тумгыт Симонэн
гэйимгымгылқив'линэт. То иви Симоны-
наң Иисус: «Кытыл эйимгымгэткэ, в'отқо
яңвоңнав' етык г'уемтэв'илг'у Гымкың». ¹¹То
нэтиңунэт г'ытвыт айкатэтың, напэла-
нав' г'оптымың то лымңэналай Ынык.

*Иисусынак кунмэчгэв'ңынин нэняньнимэқин
г'ақагылгытг'ыллг'ын*

¹²Титэ Иисус гиллин яқ майңынымны-
мык, етти г'уемтэв'илг'ын нэняньнимэқин
г'ақатг'ыллг'ын то лыг'унин Иисус, вагалэ
ңыетэ, конг'эв'в'ыпав'ңынэн Ынно то
кив'ңынин: «Этынвэгэ ңэвэқ когайматың,
ныг'инэнмэлэвың». ¹³Ынан йывэтгав'нэн
мынғылңын, ынык инэннити то иви: «Ты-
когайматың. Қымэлэв'ги». То вэтга яқам
тг'ылгыйңын плиткуй. ¹⁴То Иисусынак ив'-
нин ынкың: «Кытыл мэкнаң ив'кэ, ятан
қытык аңаңвэтылг'ың то инэлвэтык, мыев'
ңано мэлэви, еқи иви Моисей ынкыкйит
тит ымың ычгынан г'ынлыг'унэв'». ¹⁵Г'ам
этг'о-ван наңвон Ынно твыйвык, то ңынвоқ

ваят ңывой етык Ынкың — паломтэлык то мэлэвык тг'ылгыйңо Ынык. ¹⁶Иисус г'ам колқыньңывоң, миңки котваң эмынно то каңаңв'аняватыткоң.

*Иисусынак кунмэчгэв'ңынин
параличтг'ыллг'ын*

¹⁷Ыннэнчең, титэ Ынно инэнгыюлэви, то гатвалэнав' ңанко фарисеё то Закон-энангыёлавычг'о, етылгу гамганотаңко Галилеяңко, Иудеяңко то Иерусалимыңко то Этынвэн катгогыйңын итти, тит йымалавынвың тг'ыллыгу. ¹⁸В'утку, нэетын қутиныйык г'о-лята айколалқык гуемтэв'илг'ын, мэңин унмык гэңуйлюқэв'лин, то тыттэль котгымаллаң яятвыңык ынно то йыччылык Иисусгиңкы. ¹⁹То элэг'укэ, миңкые ятвык ынно, мыев' ңынвық гуемтэв'илг'у, тыпгаллай яялқэтың то қоқлогыйңыңко нэнтэкъетын гав'ынайколата гынонэтың, Иисусгиңкы. ²⁰Г'ам Ынан кулэг'уңнин ычгин лы малгыйңын, ив'нин ңаен гуемтэв'илг'ын: «Нэнаачыңпйыңтонав' гынин г'ақатватгыйңо». ²¹Энангыёлавычг'о Аңаң-Каликинав' то фарисеё ңыволай в'эньвыв'аняватык, кэв'лаң: «Мэки в'уччин?! Ятан Аңаңа контыгэваньңывоңнэн г'ақатватгыйңо». ²²Иисусынак, алкылнин ычгин чачкаёңгыйңо, ив'нин

ыччу аңъята: «Яқчачкаёңгыйңо тучгин? ²³Йынны нымийқуқин ивык: „Нэнаачыңпйыңтонав' гынин г'ақатватгыйңо“ то мэтькэ ивык: „Қылқут то қылэйвики?“ ²⁴Тит точгынан лиги қэналңылайкынэтык, Акык Г'уемтэв'илг'ыкин* эмэлкэ кытвыль кэнаачыңпйыңтовың г'ақатватгыйңык». То иви Ынно ңойлөқатг'ылг'этың: «Гынкың ткивың: қылқут, қэкмит гынин айкол то қыяйтыгэ». ²⁵То ынно вэтга қутти ыйык янг'ав', экминнин, миңки йылтэлытвалг'ын, то яйтэ гайқымэтг'ав'анявата Аңаңыкъет. ²⁶То г'оптымың еңтав'лай, то наңвон мэтг'атвык Аңаң; то в'аёлг'анма гив'линэв': «Еңтывэтгыйңо мочгынан мытлыг'унэв' эчги».

Иисус то Левий

²⁷Ңанқо Иисус ңытой, то лыгунин налогэнаечелг'ын, ныннылг'ын Левий, вагалытвалг'ын вэлатэняеченвык то кив'ңынин ынно: «Гымык қывэлэйкылэй». ²⁸Г'ам ынан, г'оптымың ею пэланэн, қутти то Ынык вэлэйкылэй.

²⁹То тэйкынин Ынкың Левийнак ыныкъя-як нымэйыңқин энав'ятгыйңын, то ңанко

* 5:24 Акык Г'уемтэв'илг'ыкин — ыньыг'ан Иисусынак нэнатвыкэн Чининувик.

гиллинэв' ҥынвық налогэнаечелг'о то қуччев', мәкив' гиллинэв' ынык омакаң. ³⁰Энангыёлавычг'о Аңаң-Каликинав' то фарисеё коңынв'аңэлаң то гив'линэв' Ынык яйгочав'ңылг'ың: «Еқу кав'ъелаңтык то кэв'в'эчелаңтык қэв'в'а гуемтэв'илг'ык омакаң?» ³¹Иисусынак аңьянэн ыччу: «Инэнмэлэвычг'э кинэнмэчгэв'ңынин ятан тг'ыллыг'у. ³²Гыммо тыетык, тит ивык ятан г'ақатваг'о-ямтав'элг'ыйкың: „Қыгит лг'эалваң г'ыныччынэв' тучгинэв' ңайқывагыңо“».

Пыңлон ченэнгайма пэлгатгыйңыкъет

³³То ыччу эв'лай Ынкың: «Еқу ейгучев'ңылг'у Иоаннанэн то фарисейкэнав' ченэнгайма эмпилгэтэ ңынвычаң то каңаңв'аняватытколаң, г'ам Гынин ейгучев'ңылг'у кав'ъелаң то кэв'в'эчеллаң?» ³⁴Ынно иви ыйкың: «Мэтькэ точгынан янгытг'авлаңыткы ямкычилг'у ңав'тыңтатылык, титэ қлаволлықыл ыйык омакаң? ³⁵Г'ам яяллаң г'ылв'ыев', титэ нэкминьңын ыйкаңқо қылаволлықыл, ңанко ченэнгайма эмпилгэтэ ыччу ңанэн г'ылв'ыек».

³⁶То в'утку тыв'нэн ыйкың эв'гыйңын: «Уйңэ микнэк қипьюв', пйылг'у туйичг'ыкинэв', энныкэ пэтыэчг'ың: мыев' ңано туйичг'ын яқлыңтоң, то пэтыэчг'ың қыйым

нывэтгатын қылыңтогыйңын туйичг'ыкин. ³⁷Уйңэ микнэк атг'ыка туйг'эқэмимыл пэтыг'ақамэмлыёчгың, мыев' туйг'эқэмимлэ яқочгыңнэн пэтыг'ақамэмлыёчго то ятг'ың, г'ам г'ақамэмлыёчго яқэв'ав'лаң. ³⁸Г'ам туйг'эқэмимыл янот ёккы тойг'ақамэмлыёчгык, в'утку г'ам амкумг'у йитың г'эқэмимыл то г'ақамэмлыёчгын. ³⁹То қыём, микнэк пылнин пэтыг'ақамэмыл, ныгайматын тойг'ақамэмлың, мыев' кэв'ңыволаң: „Ныпэтықэн мэтг'аң валг'ын“».

Ыныкъейгучев'ңылг'э купйыңнин қлевавг'аё субботак

6 ¹Ыннэнчең субботак Иисус галай илгылқык, миңки кунңэң қлевавыг'ай, то Ынык ейгучев'ңылг'ыйык накочгоңнав' зернов'-қлевалқыло, мынга накункавав'ңынав' то нэкунуңнэв'. ²Қуччев' фарисейлг'о эв'лай ыйкың: «Еқу алваң кэллаңтык субботак*?» ³Иисусынак аңьянэн ыччу: «Ыно уйңэ точгынан айылңыка эллаткы, еқин итти Давид, титэ ынно кугытг'этың то когытг'аллаң валг'о ынык омакаң? ⁴Титэ ынно елқи-ви аңаңьяяң** , экминнин Аңаң-қлевав', ею

* 6:2 *Суббота* — ныйиңтықин г'ылв'ый еврейылг'ың.

** 6:4 *Ңанкалг'аткэн аңаңьяяң* — скиния-полоқ.

микнэк уйңэ энукылг'инэв', ятан аңаңвэ-тылг'а, то юнин то йылнин һаеё, мәкийыкың ынык омакаң валг'ың г'оямтав'элг'ың?» ⁵То иви ыйкың: «Акык Г'уемтэв'илг'ыкин этынвылг'ын г'опта субботак».

Параличмынсылг'ын г'уемтэв'илг'ын

⁶Гиллин қолэн субботак, елқиви Ынно синагогаяң, тит инэнгыюлэвык. Һанко гиллин г'уемтэв'илг'ын, микин мыаңмынсылыңын гапамъяйпылэн. ⁷Энангыёлавычг'о Аңаң-Каликинав' то фарисеё Ынык ков'аллаллаң, мәткэ йинэнмэлэвың субботак, тит яқам инеччылг'у лыңкы Ынно. ⁸Г'ам Ынан, алкылнин ычгин чаткаёңгыйңо, иви г'оямтав'элг'ың, микин гапамъяйпылэн мынсылыңын: «Қылқут то қытвэлла гынунык». То ынно қутти гынунык. ⁹Һанқо иви ыйкың Иисус: «Тыяңылолаңтык тую Гымнан: мәткэ еқык Законгыпың субботак? Г'ақатватык, мәткэ мәтг'атватык? Енаннимайтавык қалал'ын, мәткэ янг'аткэңав'нык?» ¹⁰То лыляпи ыйкайтың, иви һанэн г'оямтав'элг'ың: «Қынгыивэт мынсылыңын гынин». Ынно ынъыг'ан итти, то мэлэви ынин мынсылыңын. ¹¹Ыччу г'ам һоталқэв'лай то һыволай ычгэльвың в'эньвыв'аняв'чейык, еқин ына итык Иисус.

*Мынгытык һыччеқ паёл апостола
(тыңивылг'у)*

¹²Һанэнг'ылв'ыек тыпгэти Ынно тынопэтың, тит аңаңв'аняватыткок то итти һанко ныкиняқу в'аняватык Аңаңың. ¹³Титэ эчгэтэ, г'эйңэв'нин Чининкинэв' ейгучев'һылг'у то йичинин ыйык мынгытык һыччеқ г'уемтэв'илг'у, мәкив' тэнынныңнин апостолаңо*. ¹⁴Симон, мәки тэнынныңнин Пётрыно, то Андрей, ынин қайтакалңын, Иаков, то Иоанн, Филипп, то Варфоломей, ¹⁵Матфей, то Фома, Иаков акык Алфейнин, то Симон, нэкулңыңын Зилото, ¹⁶Иуда акык Иаковын то Иуда Искариот, мәңин выг'аёк итти в'иньвыг'эқэйылылг'у.

Малгыйңын то г'аткэңгыйңын

¹⁷То тэкъети ыйык омакаң, вэллаи Ынно илгылқык то һынвық Ынин ейгучев'һылг'у то һынвық ваято Иудея-нутэкинэв' то Иерусалимкэнав' то аңқагэңкэнав' Тирнутэкинэв' то Сидон-нутэкинэв', ¹⁸мәкив' яллаи Ынык паломтэлык то яллаи йымэлэвык чининкинэв' тг'ылгыйңо то қэв'вакыянпыгыйңо то г'оптымың комалав'лаң.

* ^{6:13} Апостол — грекычг'энаң «тыңивылг'ын».

¹⁹ То г'оптымың ваят когайматың миңки қи
 Ынык инэкмитык, мыев' Ынкаңқо китың
 катгогыйңын то г'оптымың кунмэлэв'-
 нынин.

²⁰ Г'ам Ынно лылапма Ченэн яйгочав'ңыл-
 г'ың, кивың:

«Мэтг'аң валг'о қачгывалг'о,
 мыев' тучгин котваң
 Аңаң-Энанлявагыйңын.

²¹ Мэтг'аң валг'о эчги умпилгэтылг'у,
 мыев' ятг'атав'лаңтык.

Мэтг'аң валг'о эчги тэйңатылг'о,
 мыев' ячачганьңволатык.

²² Мэтг'аң валг'ытоё тую, титэ г'уемтэв'ил-
 г'ыйык наяңволатык г'эқэгитэк то элэк на-
 яччылатык, то наяңволатык г'ақатвык, то
 тучгин г'ақатвык нынну, тэқын эчвэчг'у
 Г'оямтав'элгы-Аккакъет. ²³ Қыег'аллатык
 ңанэнг'ылв'ыек то қыкычвэлг'аллатык, мые-
 ев' нымэйыңқин тучгин котваң қэвийыч-
 г'ын г'иг'ык. В'йин ыньңыг'ан ычгин пэни-
 нэлг'у гиллинэв' энанэчгыпавылг'ыйкың.

²⁴ Анамг'ат аңайқыка тойкың,
 пыттоңычг'ытоё,
 мыев' точгынан эмэч акмэлаткы
 энанпаягыйңын.

²⁵ Аңайқыка тойкың эчги ныңэютую,
 мыев' япэлганьңыволаңтык.

Аңайқыка тойкың,
 мәки качачгатың эчги,
 мыев' яңволаңтык эмңолык то
 чейңычейык.

²⁶ Аңайқыка тойкың, титэ г'оптымың
 г'уемтэв'илг'у
 эчги яңволаң туйкэкйит в'аняватык
 мэтг'аң,
 в'йин ыньңыг'ан гиллинэв' ычгин
 пэнинэлг'у
 тэнмыэнанэчгыпавычг'ың».

*Мэлу қылңылагыткы
 тучгин г'эқэлг'у*

²⁷ Ыно тойкың паломтэлылг'ың тыкивың:
 «Мэлу қылңылайкынэткы тучгинэв' г'эқэл-
 г'у, мэтг'аң қынтылайкынэткы, микыйык
 тую наког'ақагэталаңтык. ²⁸ Қымэтг'атвы-
 лайкынэткы, микыйык тую накоқэв'ватвы-
 лаңтык то қаңаңв'аняваллайкынэтык ый-
 кэкйит, микыйык тую наконг'ақаёнав'лаң-
 тык. ²⁹ Кыппылг'эгэ гыччи ыन्नанылпык,
 қынтыват қулла, то пыйылг'ың гынин
 ичг'ын, қыйыл гав'ынурвақама. ³⁰ Гамга-
 в'аңлалг'о гынык — галпыңйыңвота, г'ам
 экмитылг'у ею гынык — кытыл антайлыңқа
 явалэтың. ³¹ Еқин қочаткаёңлаңтык, тит
 г'ынтэйкынэв' г'уемтэв'илг'э — ыньңыг'ан

чинин қаллайкынэтык. ³²То нэвэқ эңг'элу колңылаңыткы, микыйык тую эңг'элу на-колңылаңыткы, еккинэв' тойкың аңъягый-ңо? Мыев' нано лыган г'ақатвалг'а эңг'элу нэкулңыңнэв' ычгин эңг'элу лыңычг'ын. ³³То нэвэқ котайкылаңыткы малгыйңо нанаңыйыкың, мэкыйыкаңқо тойкың г'опта кэллаң малгыйңо, еккинэв' ког'аллаңыткы аңъягыйңо? Ыно, лыган г'ақатвалг'о ынь-ңыг'ан кэллаң. ³⁴То нэвэқ койыллаңыткы ымы-ею ог'атың, то ког'аллаңыткы лэқтэ-тың, еккинэв' тойкың аңъягыйңо? Ыно қун то г'ақатвалг'о ыньңыг'ан кэллаң қотэнг'а-қатвалг'ың. ³⁵Г'ам точгынан эңг'элу қылңы-лайкынэткы тучгинэв' г'эқэлг'у то қымэт-г'атайкылайкынэткы, то қыйылайкынэткы ог'атың, кытыл лэқтың уг'эткэ. То йитың тойкың қэвийычг'ын нымэйыңқин, то ел-лаңтык кымиңу Гычгол-Этынвэн, мыев' Ынно нымэлқин ымың г'ақатваг'оаямтав'эл-г'ың. ³⁶Ыньңыг'ан қаллайкынэтык г'опта, тэқын тучгин Эньпич ейв'эчу нылңықин.

*Кытыл эг'эқэчеткэюңкэ
қутинг'уемтэв'илг'ыкйит*

³⁷Кытыл энатвылг'атка, то тую қыйым г'ы-нытвылатык, қынтыгэвалайкынэткы қэв'в'а-гыйңо, тучгинэв' г'опта наянтыгэваньңынав'

қэв'в'агыйңо. ³⁸Қэнанқавэв'лайкынэтык, то в'уччин тойкың йитың. Эмэч этг'о ңын-вық наыйыллаңтык. Еқин ког'эталаңыткы г'уемтэв'илг'у, ыньңыг'ан наянволаңтык тую гитэк».

³⁹Тыв'нэн г'опта ыйкың тэнмо: «Мэтькэ эмэлкэ йынывэньңың алылякинак алыля-ки? Мэтькэ омакаң йыг'иньңаньңи кокъёл-гэтың? ⁴⁰Ейгучев'ңылг'ын уйңэ атвака гыч-гол инэнгыюлэвылг'ык, ам нэвэқ ейгучев'-ңынин ымың, йитың тэқын инэнгыюлэ-вылг'ын ынин. ⁴¹Еқин в'йин кугитэңын ңайқыпиль лылячыко гынык тумгин, г'ам уттынэқу ченэн лылак уйңэ элэг'укэ кунты-ңын. ⁴²Еқин-г'ам йив'ңын тумгытум: „Тум-гон, ток, мэтон ңайқыпиль гынык лылак“, титэ чинин уйңэ элэг'укэ кунтыңын утты-нэқу ченэн лылячыко? В'иньвытинмылг'и-ги! Қэтогын пыче уттынэқу ченэнлылаңқо, то ңанқо елэг'уңын, еқин эток ңайқыпиль лылаңқо гынык тумгык.

Уттыут то ынин ывынг'у

⁴³Уйңэ атвака мэтг'аоттылңын, еқэ куйыл-ңынин қэв'в'ав'онав'он, уйңэ атвака қэв'-в'аоттылңын, еқэ нэйылнин мэтг'ав'она-в'он. ⁴⁴Нано оттылңын мыткалкыллаңын ыныкывынг'ыкйит. Уйңэ элукэ лыгунэк

инжир-ывынгу то уйңэ элукэ виноград ойпыткочгык. ⁴⁵Мэлгуемтэвилг'э куйылңынин ләңләңыңқо малгыйңын, г'ам аткәң г'оамтав'әлг'а куйылңынин ләңләңыңқо аткәңгыйңын. Ыно қун, ченән ләңләңыңқо г'уемтэв'илг'ын кивың.

Ныччеқ олватынвыт

⁴⁶Еқу кәнаг'айңав'лаңтык Гыммо „Этынвәгә, Этынвәгә“, то уйңэ этәйкыкә һанәнычг'әнаң, еқин Гыммо тыкивың? ⁴⁷Ымы мәки, етылг'ын Гымкың то паломтәлылг'ын в'аняво Гымнинәв' то тәйкылг'у ыччу, тыкәв'лаңтык тую, мәки һаен. ⁴⁸Һаен г'уемтэв'илг'ын, тәқын таяңылг'ын, мәки гав'ылпатколән, гәчгәлин онмәтың то гәччилинәв' кытванвык яноткәнав' в'ыв'во, еқә накунулвыңын г'оптымың яяңа. Гәеқлин, титә эмланьңывой, то мимыл чеймәви як то уйңэ ачгочика яяңа ынин, мыев' һано ынин яяңа нымәлг'әв' гәтәйкылин. ⁴⁹Г'ам паломтәлылг'ын, микнәк уйңэ ею этәйкыкә, тәқын таяңылг'ын, мәки таянма уйңэ ав'ылпаткока онмәтың, уйңэ эччилкә яноткәнав' в'ыв'во кытванвык, г'ам г'атавамтың гатаяңлән. В'отқо титә эмланьңывой, вәтга чимати яяңа, пәлатә ятан ялқанывын».

Энанмачгав'гыйңын вәтычг'ын римкин таньычетмайңычг'ән

7 ¹Титә Иисусынак плиткунин тывык Ынин в'аняватгыйңо паломтәлылг'ың ваятың, елқиви Капернаумың. ²Ыннан-сотнямайңычг'ынән гиллин вәтычг'ын. Ынно сотнямайңычг'а мәлу кулңыңнин. Вәтычг'ын унмык кутг'ылың, қымәк кувиг'ың. ³Валомык Иисусыкйит, сотникинак тыңивынин Ынкың еврейкәнав' ынпычг'ылг'о — в'аңлак Ынык, тит ныетын йымалатвынвың ынин вәтычг'ын. ⁴Ынпычг'ылг'о етылг'у Иисусынаң, кытв'аңлалай Ынык, гәйқыивә сотникыкәет: «Ынно нымәлқин, тит тәйкык ынкың ынңин. ⁵Ынан әңг'әлу кулңыңнин мучгин ваят то тәйкынин мойкың синогогаян». ⁶Иисус қыти ыйык омакаң. Титә Ынно итти эмәч як чеймык, сотнямайңычг'ынак тыңивынин Ынкың тумгу эвынвың: «Этынвәгә, кытыл тыттәль атгыматка, мыев' гыммо уйңэ эмәлкылг'игым, тит Гыччи елқивык гымыкъяяң. ⁷В'уткинәкйит чинин гыммо уйңэ әлқыткә Гынкың. Ятан қив'гын Гынан ею коятвыңнав' то емәлэвың вәтычг'ын гымнин. ⁸Қыгит, гымнинәв' мәйңычг'у котвалаң. То гымнан г'опта чинин тыкунтыңнәв' таньычет-г'уемтэв'илг'у, ыннән

тыкив'ңын: „Қылқытги“ – то кулқытың, то куллу: „Қыетги“ – то куетың, тыкивың гымыквэтычг'ың: „Қытэйкы һаен“ – то ку-тэйкыңнин». ⁹Гаваломлэн в'уччин, Иисус гэйиңтэв'лин ынык лымалав'гыйңың то иви ятылг'ың Ынык явал ваятың: «Тыки-вың тойкың, ыно эмэч Израилык уйңэ элэ-г'укэ игыньңин лымалав'гыйңын». ¹⁰Тыңи-вылг'а, лэқтык яйтэтың, нэлэг'ун тыг'ыл-лыг'ын вэтычг'ын гэмэлэв'лин.

Наинык акык қликвиг'ылг'ин еюв'нин

¹¹Һанқо Иисус қыти майңынымнымың, ныннылг'ың Наин то Ынык омақаң кола-лаң һынвычгаё ынин ейгучев'ңылг'у то һынвық ваят. ¹²Титэ Ынно чеймэви майңы-нымнымъялқэвынвың, в'утку нэкуннэңын виг'ылг'ын, ыннэн валг'ын акык ыллаг'эн, г'ам ынин ылла гиллин қликвиг'ылг'у. То һынвық ваят кулэң ынык омақаң майңы-нымнымыңқо. ¹³Лыг'унин ынно, Этыны ейв'эчети ынкың то ив'нин ынкың: «Кы-тыл атэйһатка». ¹⁴То чеймэвык инэнний инэйив'лэтинэңык. Инэнив'лэтылг'у ны-вэллай, то Ынно иви: «Г'оячек, гынкың ты-кивың, қылқут!» ¹⁵Виг'ылг'ын вагалэ то һы-вой в'аняватык; то Иисусынак йылнин ын-но ыныкыллаг'ың. ¹⁶То г'оптымың унмык

емгымгылқэв'лай, то гаңъяйвылэн Аһаң, ивык: «Нымэйыңқин энанэчгыпавычг'ын г'уеви муйыклыку» то «Аһаңа ёг'ынэн Чи-нинкин ваят в'эннятынвың». ¹⁷Ыньыг'ан валг'ын эв'гыйңын Ыныкыкъет гэмгэнкые гэлэлин г'оптымың Иудеяйпың то гамгано-тайпың.

*Тыңивылг'у
Иоанн Крестительнаңқо*

¹⁸То гив'линэв' Иоаннынаң ынык ейгу-чев'ңылг'э һанэныкъет. ¹⁹Иоаннынак, г'эй-ңэвык һыччек ынин ейгучев'ңылг'ыт, ты-ңивынин Этынвың, тит пыңлок: «Гыччи мэтькэ Һаен, Мэңин кытаван эв'ын нг'ые-тын, гаймат мэтькэ мочгынан куллу уг'э-тык?» ²⁰Етылг'ыт Иисусынаң қлаволтэ, ив-гыг'и: «Иоаннынак Крестительнак нэн-ңив'мык муйи Гынқың, тит пыңлок: „Гыч-чи мэтькэ Һаен, Мэңин кытаван эв'ын нг'ыетын, гаймат мэтькэ мочгынан куллу уг'этык?“»

²¹То һанкалг'атык Ынан һынвық йымэ-лэв'нин тг'ыллыг'у то һуйлыг'у то йынтав'-нэн нэһвэтгыйңо то һынвық алылякив' энанлыг'ованңывоңнэн. ²²То ив'нин ыччи Иисусынак аңъята: «Қылқыттык, қив'гыт-кы Иоанн ею точгынан лыг'олаткы то

валомлаткы: алылякив' энанлыг'оңволай, атқавылг'о ков'айчелляң, гылгы г'ақатг'ылылг'у комалав'лаң, в'аччывэлёлг'о коваломлаң, виг'ылг'у каёлаң, то ңог'ычг'а коваломңынэн ег'атпыңыл, ²³то мэтг'аң ңанэнынаң, мэки Гымыкың қыйым ныг'энқэвын лымалавык». ²⁴Г'ам титэ қытгыг'и тыңивылг'ыт Иоаннынак, Иисусынак ңывонэн тывык ваятың Иоаннакет: «Ею лыг'олқэв'латкы точгынан амнотаң? Мэтькэ выг'ай кытэга йилуйвылг'ын? ²⁵Ею қи точгынан гэталқэв'латкы? Мэтькэ г'уемтэв'илг'ын, кэмэтг'айпылг'ын йийкыкимитг'ата? Қыгитыно калилг'ыкимитг'алг'у то ныпыттоңг'ав'юнэтылг'у котвалаң царь-майңыаяк. ²⁶Йыны қи точгынан лыг'олқэвылаткы? Мэтькэ энанэчгыпавычг'ын? Қэйлы, тойкың тыкэв'лаңтык, ңано нымэйыңқин энанэчгыпавычг'ынак. ²⁷В'уччин ңано, микнэкйит гакалилин Аңаң-Калик: „В'ото, Гымнан тыкуньңив'ңын Гымнин энанпыңлавылг'ын Гынык янот, микнэк янчоччымав'ңынэн Гынин тыланы Гынык янотың“. ²⁸Мыев', тыкэв'лаңтык тойкың: этолг'ын ыллаг'а уйңэ ыннэн ынанмайңычг'ын энанэчгыпавычг'ын атвака, ятан Иоанн Креститель; г'ам экэтгукылг'ин Аңаң-Энанлявагыйңык майңың ынык валг'ын».

²⁹То г'оптымың ваята паломтэлылг'а Ын-но то налогэнаечелг'о гаймаллай Аңаңык омакаң, гэнатойтуйтвилинев' мимлэ увикив' Иоаннанак. ³⁰Г'ам фарисея то Закон-энангыёлавычг'а энқу нэччын Аңаңгайматгыйңын ыйкың, уйңэ мимлэ туйытвик ынкаңқо.

³¹Ңаңқо Иисус иви: «Микнэну тыяньңытав'ңынав' эчгилг'эткинэв' г'уемтэв'илг'у? Мэкыйыкың ыччу гэнайлялэнав'? ³²Ыччу тэқын кымиңу, мэкив' ңайңынок вагалытвалг'о, увикив' нэкуг'эйңэвийвыңнэв' то кэв'лаң: „Мую тойкың в'ыёпчаочвэнаңа мытоечвалла, г'ам тую уйңэ амлав'ка, мочгынан тойкың мытьяванав' эмңолқулив', г'ам тую уйңэ атэйңатка“. ³³Мыев' ңано етти Иоанн Креститель, кугытг'этың чененгайма, уйңэ йын эг'эқимимлукэ, — то кэв'лаңтык: „Ынык ниңвит“. ³⁴Тыетык Акык Г'уемтэв'илг'ыкин, тыкэв'йиң то тыкив'в'ичиң, — то кэв'лаңтык: „В'ото г'уемтэв'илг'ын, мэки ныгайматқэн эв'йик то г'эқэив'в'ичик, ңано тумгытум налогэнаечелг'ың то қотэн г'ақатвалг'ың“. ³⁵Лгэмайңычачкаёңгыйңын котваңвоң — наконыллымалав'ңынав' г'уемтэв'илг'э, мэкив' лыгэмайңычачкаёңма коёнаньңыволаң».

*Иисусынак кэнаачыңпйыңтоңнэн
г'ақатвалг'ын эльг'а*

³⁶Қотэн фарисея г'эйңэв'нин Ынно ынык омакаң эв'йик, то Иисус елқиви фарисей-яйтэтың то вагалэ. ³⁷То қыгит, эльг'а ңанэн нымнымкин, мәки г'ақатвалг'ын, етти фарисей-аяк то еннин митг'айин койңын гайқымэтг'аткэмытқа. ³⁸То вэллай Ынык явал, Ынык гыткагэңкы гайқытэйңа, ңывонэн мыеннаяллыг'атык Ынин гыткат то йытэвык чинин кыв'ие, то куппатыйвыңнин Ынин гыткат то кэняйкэчеңнэн мэтг'аткэлг'а мытқа. ³⁹Гитэк в'уччин, фарисея, микнэк г'эйңэв'нин Ынно, иви овэкэң: «Ңэвэк в'уччин г'уемтэв'илг'ын ныг'итики ынанмайңычг'о энанэчгыпавычг'о, то лыги ныг'итики, мәки то яқэльг'а Ынык киннэньниң, мыев' эльг'а г'ақатвалг'ын». ⁴⁰Гэйқивэ ынкың, Иисус иви: «Симон! Гыммо гынкың тыкуйив'ңың». Ынно иви: «Қив'ви, Инэнгыюлэвычг'ын». ⁴¹Иисус иви: «Қулин инэйыллг'ин пылв'ынтото ог'атың гиллинэт ңыччеқ эвилэткит, қулин г'уемтэв'илг'ынэк уйңэ эйылкэ мыллыңэн ыстон пылв'ынтото, г'ам қутинынэк мыллыңэн мынгыто пылв'ынтото. ⁴²Ычгынан омакаң актыка г'ынвилэтнэв' в'уччею экмитылг'у пылв'ынтото, то ынан йыпэлав'нэн

пылв'ынтото ыйкың, йытгэваннэн. Қив'ви, микнэк ынно унмык энг'элу еччыңнин?» ⁴³Симон аңъяй: «Тыкучеткэюңың, ңаен, мэкнаң ынан майңың йытгэваннэн ачың». Ынно иви ынкың: «Янг'ав' гыччи иви». ⁴⁴То гайқылляпа эльг'анаң иви Симонынаң: «Мэтькэ кулэг'уңын гынан в'уччин эльг'а? Гыммо тыетык гыныкъяйтың, г'ам гынан уйңэ йын Гымкың мимыл гытканматкэн эйылкэ, г'ам ынан мийитэ имлытг'ынин Гымнин гыткат то чининкин лев'тыкычв'ия энамалэй. ⁴⁵Гынан уйңэ лг'ук Гыммо ув'ватка, г'ам ынан еп ялқэв'ма Гыммо, кинув'ватың гыткак. ⁴⁶Гынан Гымнин лэв'ыт мытқилэ уйңэ энайкэчека, г'ам ынан энайкэченин Гымнин гыткат мэтг'аткэмытқа. ⁴⁷В'отқо тыкив'ың гынкың: энаачыңпйыңтов'нав'ынин нымкықинэв' г'ақатватгыйңо, мыев'ынан унмык энг'элу йыччынин, г'ам мэкнаң тэг'и накэнаачыңпйыңтов'нав', ңаен мэльтэг'и энг'элу лыңылг'ын». ⁴⁸То Иисус иви эльг'анаң: «Накэнаачыңпйыңтов'нав' гынин г'ақатватгыйңо». ⁴⁹Г'ам валг'о Ынык аньыта ңыволай овэкэң в'аняватык: «Мәки в'уччин, микнэк кэнаачыңпйыңтов'нэн еквин валг'о г'ақатватгыйңо?» ⁵⁰Ынно иви эльг'анаң: «Гынык лымалав'гыйңа наннимайтатгэ. В'отқо мэтг'аң г'атав' қылэйки».

Эльг'ав', тылелгу Иисусынак омакаң

8 ¹Выг'аёк Ынно лэйви майңынымнымэпың то нымнымэпың, гайқытва то ег'атпыңлыткама Аңаң-Энанлявагыңын то Ынык омакаң мынгытык ңыччеқ, Ынин йичилгу, ейгучев'ңылгу. ²То ыйык омакаң эльг'ав', мэкив' Ынан йымэлэв'нин, йықэ-г'ав'нэн қалалв'ынык валг'о ниңвиту то тг'ылгыйңо: Мариян, ныннылг'ын Магдалинану, мэкнаңқо ңытолай ңыяқмыллыңычгаё ниңвиту, ³то Иоанна, ңэв'г'эн Хузанин — явэтылг'эн Иродынак, то Сусанна то ңынвық қуччев', мэкийык чеңг'эчеңу лыңнин Иисус то Ынин ейгучев'ңылгу ченэпыттоңгыйңа.

Панэнатвын энантыватылг'ыкзет

⁴Г'ам титэ омакалай ңынвық гуемтэв'илгу то гамганымнымыңқо юнэтылгу атылг'аллай Ынкың, Ынно ңывой в'аняв'тык то тыв'нэн: ⁵«Ңытой йынңэвылг'ын, тит юлгувык тақлэңыто, то титэ ынан улгув'нин, қулла тақлэңыт аяти йыг'этык то ңэяң гэчеңчитқулин, то г'иг'ыкин пчиқата гэнулин. ⁶Г'ам қулла гаяллин в'ыв'в'ылқэтың, то чепңыток гапг'алэн, мыев' уйңэ эмимлыкэ гиллин. ⁷Г'ам қулла гаяллин

г'ойпытколв'ынэтың, то гэньңэлин г'ойпыткочг'а ганг'аткэңав'лэн ынно. ⁸Г'ам қулла гаяллин мэтг'анучельқык то гэмэйңэлин йыёлгыёлқыл сточаң». В'ото тыв'нэн то иви: «Микин котваңэ вилут, тит паломтэлык, нываломын!»

Энаннеёлав'гыйңын панэнатвыкэн

⁹Г'ам Ынин ейгучев'ңылгу пыңлолай Ынык: «Йынны-қи Гынан коятвыңын?» ¹⁰Ынно иви: «Точгынан гэйгулэлинэв' йыелпатгыйңо Аңаң-Энанлявагыңэн, то қуччев' — панэнатвык, в'отқо ыччу лыляпылг'о уйңэ инэлыг'укэ то валомык уйңэ аеёлка кэллаң. ¹¹Ңаен панэнатвын игыньңин: тақлэңыт — Аңаңэн в'аняв'. ¹²Г'ам аятылг'ын йыг'этык, ңаеё паломтэлылгу, мэкнаң ңанқо куетың ниңвит-диавол то кулықтэньңынин в'аняв' ыйык лэңлэңыңқо тит ыччу алмалав'ка нынг'элнэв' то қыйым ныйымайтынав'. ¹³Г'ам аятылг'ын в'ыв'в'ылқык, ңаей, микыйык наковаломңын в'аняв', гэйқыйиг'этэ накопаломтэлңын, г'атав' уйңылг'инэв' ататқупкылг'инэв' то уйңэ қонпың иткылг'инэв'. ¹⁴Г'ам аятылг'о г'ойпыткочыкойтың, ңаей, мэкив' копаломтэллаң в'анявык, эейвэқ вэтгыйңа то пыттоңгыйңа то г'атав' паңав'бейма нэкункэтгув'ңын то уйңэ

еқыну иткэ. ¹⁵Г'ам аятылг'ын мэтг'аночалқың, Һаей, микнэк валомылг'ын в'аняв', амкумг'у нэкулңыңын мэтг'а-эчгы-лэңлэңык то еқыну Һын китың г'ог'атылг'анма». Ивык в'ото, Ынно малкумҗати: «Микин нываломқэнат вилут, нываломын!»

Эк эняччелынвык

¹⁶«Уйңэ микнэк, титэ куныңлэв'ңынин эек, айпыка ынно то уйңэ эччилкэ столгэңкы, г'ам куччилңынин аякынтваёлгылқык, тит елқивылг'э г'ынлыг'уйки эчгын. ¹⁷Һано уйңэ йын атвака инэнийлпэвылг'ын элэг'у-кылг'ин, қалалвынкэн йынны эг'уев'кэ ныг'итын, йынны эвыччеткэ ныг'эньңывон. ¹⁸Қыгит, қыв'алэлңылайкынэтык, еқин копаломтэллаңтык. Һано микин ею котвалаң, Һанэнынаң этг'у еллаң, г'ам микин уйңэ ею атвака, Һанэнин Һаен яқам нэйткэңын, еқыкйит ынно кучеткэюңың».

Иисусын ылла то қайтакалңо

¹⁹То яллай Ынкың ылла то қайтакалңо Ынин, то копкав'лаң чеймэвык Ынкың, мыев' Һынвық ваято. ²⁰То нанэчгыпавын Ынно: «Ылла то қайтакалңо Гынин котвалаң Һайңын, нэкуелыг'уңги Гыччи». ²¹Ынан ыччу аңьянэн: «Гымнин ылла то Гымнин

қайтакалңо Һано паломтэлылг'о Аңаң-в'анявыкьет то инэтэйкылг'у ынңыг'ан».

Иисусынак йигума в'нин майңымы в'бөг'ын

²²Қолэңг'ылок Ынно Һэччи Ынык ейгучев'ңылг'ыйык омакаң г'ытвылқэтың то иви ыйкың: «Мынг'эйля гытгык ёлңэтың». То г'ақав'лай. ²³Г'эйма, Ынно йылқэти. Гытгык майңыктэв'бөг'э то накэмыллёңнав'мыгутэ, то ыччу г'аткэң кэллаң. ²⁴То чеймэвык нэныкьевын Ынно то нивын: «Инэңг'ийивэтылг'иги! Инэңг'ийивэтылг'иги! Қэв'в'аң мыткэллаң». Ынно қутык, энанг'отавэ кытэгың то мгатылг'ың мэмлың, то ыччи г'эңқэв'гыг'и энавэтавык то мэлмэлэти. ²⁵Ынно иви ыйкың: «Мэнно лгэлымалав'гыйңын тучгин?» Ыччу емгымгав'ма то еңтав'ма кэв'лаң овэкэң: «Мэки-қа в'ото мэңин кытэгың кинэнмэйңычг'этың то мимлу коваломлаң Ынкың?»

Ииңвитқалал в'ынылг'ын

Гераса-нотак гэнмэлэв'лин

²⁶То яллай Гераса-нотайтың, янг'ав' вэтгыйың ёлңык Галилея-нотак. ²⁷Г'ам титэ Һыпэй Ынно айкатэтың, йытг'эннин Ынно қутинг'уемтэв'илг'э в'утиннымнымкин, ниңвит-қалал в'ынылг'ын айңоныңқо то уйңэ

акэмэтг'айпыкылг'эн, то уйңэ эюнэткылг'ин яяк, г'ам гробницак. ²⁸ Ынан лыг'унин Иисус, малкумҗати, ыныкгиңки аяти гайқымайңыкумҗа иви: «Еккинэйгым гыммо Гынкың, Иисус, Акык Гычгол-Этынвэн? Тыкоэв'в'ыпв'аңлагэ Гыччи, кытыл инэнг'эқэюнэткэ қинэнтики». ²⁹ То Иисусынак пылив'нин нэңвэтың, тит ныңтон г'оамта-в'элқалалв'ыныңқо, мыев' җано ынан юләк йыг'эқэюнэв'нин ынно, мыев' гакылтыткулин ңилңэ то вутилңэ, кыпьянвыйвык ынно, г'ам ынан яқам җано копйыңвоңнэн то қонпың куйкылэлг'эньҗынин ниңвитэ эг'уемтэв'илг'ыкэ-амнотайтың. ³⁰ Иисусынак пыңлонэн ынно: «Яқ ныннылг'эгэ?» Ынно иви: «Лгэңынвоқ», — мыев' җано ңынвық ниңвиту чыгаллай ынык. ³¹ То ычгынан нав'аңлан Иисус, тит уйңэ аяньҗи-выңка ыччу аят-онмыгыйңың.

³² Җанко тынупык г'опта кэв'йигилиң майңыг'алёқоямкын. То ниңвитэ наков'аңлаңын Ынно, тит елқивык г'алёқоячыкоң. Ынан ив'нин: «Эмэлкэ, қыялқэв'латык». ³³ Ниңвиту, ңытолг'о г'оамта-в'элг'ыңқо, ялқэв'лай г'алёқояң, то г'алёқоямкын увикниңли гычголайкатыңқо гытгэтың то пылқати. ³⁴ Пастуқав', инэлыг'улг'у в'утиныкйит, кытталпылай то панэнатвылай

майңынымнымык то қайнымнымык. ³⁵ То г'ақав'лай нымылг'у, тит лыг'ук итылг'ын, то яллай Иисусынаң, нэлэг'ун г'уемтэв'илг'ын, мэкынаңқо ңытолай ниңвиту, вагалытвалг'ын гыткагэңкы Иисусагэңкы, гакэмэтг'айпылэн то уйңэ ачв'аньҗыякылг'эн, то ымың малемгымгы чаңэталлай. ³⁶ Г'ам инэлыг'улг'у ыйкың панэнатвылай, еқин мэлэви ниңвитатылг'ын. ³⁷ То нав'аңлан Ынно ваята, Гераса-нотак юнэтылг'э, пэлак ыччу, мыев' ыччу унмык гэйымгымгэлли-нэв'. Ынно җэччи г'ытвык то лэқтэ. ³⁸ Г'ам г'уемтэв'илг'ын, мэкнаңқо ңытолай ниңвиту, в'аңлай Ынык, тит Ынык омакаң итык. Г'ам Иисусынак йыччилнин ынно, ив'нин: ³⁹ «Қыяйтэ гынык яяйтың то қыпанэнатвэ, ею плытэйкынин гынкың Аҗаҗа». То ынно қыти то инэнгыюләвыйви г'оптымың мэйңынымнымык ею плытэйкынин ынкың Иисусынак.

*Иаирин җавакык то
җав'моллыңтолг'атылг'ын*

⁴⁰ Титэ гымлэ етти Иисус, ваята Ынно нэ-йытг'этын мэтг'аң, мыев' ычгынан нуг'э-тын Ынно. ⁴¹ Выг'аёк етти г'уемтэв'илг'ын, ныннылг'ын Иаир, мэки гиллин мэйңычг'у синагогак, то ңыетэ лэв'тыив'тэти гыткак

Иисусынак в'аңлайвынэн Ынно елқивык ынык яак, ⁴²мыев' ынин гиллин ыннәннөч-гылг'ын жавакык, мынгытык ңыеқэв' гэвэ-гыйңылг'ын то ынно қымэк кувиг'ың. Г'ам титэ Ынно тылэй, ваята нэкунқывылтэв'ныңн Ынно. ⁴³То эльг'а, г'эқэюнэтылг'ын муллытг'ылэ мынгытык ңыччеқ гэвэгыйңо, микнэк йымэлэвык йылнин вилу энанмала-вылг'ыйкың г'оптымың чининкин пыттоң-гыйңын, эейвэқ уйңэ микнэк энмэлэвэткэ гэнтылин, ⁴⁴чеймэви явалыңқо, инэкмити Ынык кимитг'ак, то вэтга моллытг'ылгый-ныңн ынин нывили. ⁴⁵То иви Иисус: «Мэки инэнний Гымык?» Ымың ңыволай г'энқэ-тык. То Пётр иви: «Инэнгыйивэтылг'иги, ваята накункамлилав'ги Гыччи то нэкунқы-вылтэв'ги, — г'ам Гыччи кивың: „Мэки инэнний Гымык?“» ⁴⁶Г'ам Иисус иви: «Инэнний Гымык мэки аму, мыев' Гымнан тыкалкылңын катгогыйңын ңытолг'ын Гымкаңқо». ⁴⁷Эльг'а, кинэлыг'ун, ынно уй-ңэ эпиқыкэ, гэйқыв'ив'чие чеймэви, то лэв'тыив'тытви ңыетэ вагалэ, иви Ынкың, ваятык янотың, еқыкйит ынно инэнний Ынык, то яқам вэтга мэлэви. ⁴⁸Ынно иви ынкың: «Ғавакыкайгэ, гынык лымалав'-гыйңа наяннимайтатын. Мэтг'аң г'атав' қылэйки».

⁴⁹Титэ Ынно еппы в'аняванма, етти мэки аму синагогаяакэн майңычг'ыңқо то кивың ынкың: «Ғавакык гынин виг'и. Кытыл г'атав' яқам анвэтатав'ка Инэнгыюлэвыч-г'ын». ⁵⁰Г'ам Иисус, валомылг'ын в'утины-кйит, иви ынкың: «Кытыл эйимгымгэткэ, қылмалавэкэ то енаннимайтавың». ⁵¹Г'ам етык, уйңэ мэки эччилкэ ялкочыкойтың, ятан Пётр, Иоанн то Иаков то энъпич ңа-выққалюнин то ылла. ⁵²Г'оптымың кочей-ңычейлаң ңавыққалюкйит. Г'ам Ынно иви: «Кытыл атэйңатка қэллакынэтык. Ынно уйңэ эвиг'ыкэ, г'атав' куйылқэтың». ⁵³То ачачго нэкулңыңын Ынно, мыев' лиги лыңылг'у — ңавыққалю виг'и. ⁵⁴Г'ам Ынан йынэнин г'оптымың то экминнин ынно мынгыета, малкумңати: «Ғавыққалюпиль, қылқут». ⁵⁵То лэқтэ қалалв'ын ынкың, ңа-выққалю вэтга қутти то Ынан иви йынэ-в'ьетык ынно. ⁵⁶То йиңтэв'гыг'и ынин энъ-пичит. Г'ам Ынан пылив'нин ыччи кытыл мэкнаң ив'кэ в'утиныкйит.

*Мынгытык ңыччеқ паёл Ынык
ейгучев'ңылг'у тыңивылг'у энатвык*

9 Г'эйңэв'нин Ынан мынгытык ңыччеқ ейгучев'ңылг'у то йылнин ыйкың катго-гыйңын то майңычг'атгыйңын йықэг'авык

ниңвиту то инэнмэлэвык тг'ыллыг'у. ²То тыңивынин ыччу энанпыңлавылг'атынвың Аңаң-Энанлявагыйңың то энанмалавынвың тг'ылылг'ык. ³То ив'нин ыйкың: «Кытыл ею экмиткэ йыг'этың: очымңын, чеючгын, инуин, пылв'ынто то кытыл энтыкэ ңыччеқ кимитг'ат. ⁴Г'ам яқъяйтың яялқэв'лаңтык, ңанқо қыткэв'лайкынэтык то ңанқо қыг'ақав'лайкынэтык. ⁵Г'ам ңэвэқ миңки уйнэ эйытг'эткэ тую, в'йин ңытома ңанэн майңынымнымыңқо, қытэв'лалаткы мыльңайқын мэйңынымнымкин туйык гыткаңқо, эвың: „Мыткоплытколаң“».

⁶Ыччу г'ақав'лай то тылайвылай гамганымымэпың, коег'атэнанпңылавылг'аллаң то кэнанмалавилг'аллаң гэмгэг'ынки.

*Иродынак
пыңлёткойвын*

⁷Валомэ Ирод майңычг'ын в'утиныкйит куюқың Иисус то куйиңтэтың: қуччев' кэв'лаң — ңано Иоаннан эюй, ⁸қуччев' — ңано Илиян етти, г'ам ңыёқав'кэнак — ңано ыннэн пэнинэлг'ын энанэчгыпавычг'ын эюй. ⁹То иви Ирод: «Иоаннан тылэв'тынқун, мәки қа В'уччин, Микнэкйит тыковаломңын?» То елыг'уңнин Ынно.

*Йыңэюв'нин мыллыңэн
тысячав' г'уемтэв'илг'у*

¹⁰Апостоло кымг'ылик панэнатвылай Ынкың, яқлай ыччу, то Ынан экминнин Ынык омакаң ыччу, г'эқэви Вифсаида нымнымэтың. ¹¹То алкыли ваят, лымңэнай Ынык, то Ынан йытг'эннин ыччу, в'аняватэ ыйык омакаң Аңаң-Энанлявагыйңыкэет то инэнмэлэв'нин тг'ыллыг'у то ңуйлыг'у. ¹²Г'ылв'ый-ыно ңывой галак вотқытвэтың. То чаймав'лай Ынкың мынгытык ңыечгэю ейгучев'ңылг'у Ынин, апостоло, эв'лай Ынкың: «Қыччилгын ваят, тит ыччу нылқынэв' в'отэн нымнымың кэвылқэвынвың то экмитык пичгу, мыев'-ңано мую в'утку эмнутэк». ¹³То Ынно иви ыйкың: «Точгынан қыйыллагыткы ыйкың ав'ъейычг'о». Ыччу эв'лай: «Муйык ятан мыллыңэн қлевав' то ңыччеқ ынныт, қэччин мынг'ылқылла акмэтынвың пичгу г'оптымың в'отэн ваятың?» ¹⁴Ыччу эллай қымэк мыллыңэн тысячав' г'оляв'. В'йин Ынно иви Ченэн яйгочав'ңылг'ың: «Қынытвагаллаткы ыччу алэлңың аммыллыңэн мынгытык». ¹⁵То эллай ыньңыг'ан, то нанытвагалланав' г'оптымың. ¹⁶Ыно Ынан экминнин мыллыңэн қлевав' то ңыччеқ ынныт то лыляпи г'эг'ың, иви

Аңаңың қайлём, мылэткунин қлевав', ын-
ныт то йылыткунин ыччу Ынык яйгочав'-
ңылгың тит г'ынйылнэв' ваятың. ¹⁷То
ав'ъелай то һаёлай г'оптымың, то паёчатыл-
г'о ыйык мылэчг'о нэйичинэв' мынгытык
һыччеқ г'ывычгычаёчгыйычг'о.

Пётрынак г'ояң котвыңнэн Иисус

¹⁸Ыннанг'ылв'ыек, титэ Иисус аңаңв'аня-
ватыткой эмынно то ейгучев'ңылг'у Ынык
омакаң гиллинэв', Ынан пыңлонэн ыччу:
«Микнэну кинэлңын Гыммо ваята?» ¹⁹Ычгы-
нан Ынно наңъян: «Қутинынэк нэкулңыги
Иоаннано Крестителю, г'ам қуччев' Илияну,
қуччев' эмэн кэв'лаң, һано қуллу пэнинкин
энанэчгыпавычг'ын эюй». ²⁰Ынан г'ам ыччу
пыңлонэн: «Г'ам точгынан микнэну Гыммо
кэналңылаңтык?» Аңъяй Пётр: «Христосо
Аңаңэнайгэ». ²¹Г'ам Ынан кытив'нин ыйкың
кытыл мэкнаң ив'кэ в'утиныкйит.

Г'ақанмыкэн крест

²²Ынан ив'нин: «Тыйивың, һано Акык
Г'уемтэв'илг'ыкин эв'ын ныг'итын унмык
ег'эқэюнэтың, то эчв'эчг'у нэелңыңын мэй-
ңычг'э, гычгол-аңаңвэтылг'а то Аңаң-Калэ-
энангыёлавычг'а, наянмыңын то һыёқав'
г'ылв'ыек еюң».

²³Ыйкың иви: «Һэвэқ мәки куег'эқэв'ңың
Гымык омакаң, ныг'энқэвын чининчеткэю-
һэ юнэтык то гамгачг'ылё ныэкмитын чи-
нинкин крест*, һанқо Гымык нывэлэйкы-
лэн. ²⁴Мыев' микнэк чининкин ёнатгыйңын
коянмайтаныңынэн, һанэнынак янтымңэв'-
ңынэн, г'ам микнэк янтымңэв'ңынэн ёнат-
гыйңын чининкин Гымкэкйит, һанэнынак
амкумг'у елңыңнин. ²⁵Мыев' яқвэтгыйын
йитың г'оямтав'элг'ың ымың ею экмитый-
вык, г'оптымың пыттоңгыйңын, то увик ян-
г'аткэңав'ңынэн? ²⁶Мыев' мәки һийкылати
Гымкэкйит то Гымык в'аняватыкьет, һаен
Г'уемтэв'илг'ыкин Акканақ һийкылу тыч-
чыңын, титэ еетың гайқымайңыэчгатгыйңа
Ынин то Эньпичин то ангелэн. ²⁷Тыкэв'-
лаңтык тую г'ояң, котвалаң қуччев' в'утку
валг'о, мәкив' қыйым нывиг'ынэв', эплы-
лыг'укэ пыче Аңаң- Энанлявагыйңын».

Иисусын нытқилгыйықин пэягыйңын

²⁸Выг'аёк, һыёқмыллыңэн г'ылв'ыев' галақ,
Ынан экминнин Пётр, Иоанн то Иаков то
тыпгэти тынопэтың тит аңаңв'аняватыт-
кок. ²⁹Г'ам аңаңв'аняв'чее, Ынин лыг'улқыл

* ^{9:23} ...Гамгачг'ылё ныэкмитын чининкин крест... — ...гамгачг'ы-
лё нычоччымг'ав' нытвайкэ, ыно наяг'ақав'энвэпыңын...

кытав'ут алваң нг'эли, то кимитг'ав' Ынин г'опта элгаллай, лыган котқэлгыяллаң. ³⁰Қыгит ыно, ңыччеқ г'олят ков'аняваньңэ Ынык омакаң, мэкинти гиллинэт Моисеё то Илияну. ³¹Етылг'у гайқымайңыэчгатгый-ңа, ыччи гив'линэт Ынык г'ақав'гыйңы-кьет, йитың Иерусалимык. ³²Г'ам Пётр то ынык омакаң валг'ыт комайңыйылқаллаң, то кыевык нэлэг'ун Ынин нытқэлгыйықин лыгэчгыгыйңын то ңыччеқ г'олят, вэллат-валг'ыт Ынык омакаң. ³³Г'ам титэ ңаеийи Ынкаңқо элэк ныг'элгыг'и, ив'нин Пётры-нак Иисус: «Инэнгыйивэтычг'ын! Мэтг'аң мойкың ваккы в'утку, мынтэйкынэв' ңыёқ полоқав': ыннэн Гынкың, қуллу Моисейы-наң, г'ам ңыёқав'кэн Илиянаң», – амайы-г'алёң ков'аняватың. ³⁴Титэ г'ам ынан в'о-тыччо тыв'ма, г'уеви г'ычг'ын, гайпылэнав' ыччу, то емгымгылқэв'лай, титэ чыгаллай г'ычг'ычыкойтың. ³⁵То гиллин г'ычг'ычы-койтың малкомңыгыйңын, ивылг'ын: «В'уччин қэйлы Акык Гымнин эңг'элу лы-ңылг'ын, Ынно қыпаломтэллайкынэткы». ³⁶Титэ итти малкомңыгыйңын в'уччин, пэ-латэ Иисус эмынно. Г'ам ыччу эмэв'йич-вын эллай то уйңэ мэкнаң ңанко ив'кэ в'у-тиныкйит, ею нэлэг'унэв'.

*Йымэлэв'нин ниңвитқалалынылг'ын
қайыкмиңын*

³⁷Гиллин, қолэн г'ылв'ыек, титэ ыччу та-кьяллай тынопыңқо, нэйытг'этын Ынно нымэйыңқинэтэ г'уемтэв'илг'ымкэ. ³⁸Кы-тав'ут мэки аму г'оямтав'элг'ымкыңқо малкумңати: «Инэнгыюләвычг'ын! Унмык тыков'аңлайвыгэ Гыччи, қылляпги гымык кымэңың, ынно эмынно гымнин. ³⁹Ынно комалакмэньңывоңнэн ниңвитэ то ынно кытав'ут кумалкумңатың то кунг'эқэюнэв'-ңынин, лыган йыччав' койтолг'аллаң, то малькит кув'йичвың, йыг'эқэюнэтыплыт-кук. ⁴⁰Гымнан тыв'аңланав' Гынинэв' ейгу-чев'ңылг'у йықэг'авык ниңвит, то ычгынан напкавын». ⁴¹Иисусынак аңъята кив'ңынин: «Қок, ваят алымалав'кылг'эн то йыг'аткэ-ңавылг'ын, тэг'и этг'о юләқ туйык тыятвай-кэ то эв'выпа тыяңволаңтык гитэк тую? Қыетгын қойың гынин акык». ⁴²Г'ам титэ еппы ңаен тылама, ниңвитэ пэннынэн то ңывонэн йыв'ив'этылг'этык. Г'ам Иисусы-нак йыг'отав'нэн ниңвит то йымэлэв'нин қайыкмиңын то йылнин ынык аныпэчең. ⁴³То г'оптымың коеңтав'лаң Аңаң-майңы-гыйңың.

*Иисусынак гымлэ кунйив'нынин Чининкин
вэг'ыгыйңын*

Титэ г'ам г'оптымың ентав'ма, ею кутэй-кыңнин Иисусынак, Ынно иви Ынык валг'ың яйгочав'ңылг'ың: ⁴⁴«Қыпаломтэллатык мэтг'аң, йынны Гымнан тыятвыңын: Акык Г'уемтэв'илг'ыкин наяқэв'в'айылңын г'о-ямтав'элг'ымынғың». ⁴⁵Г'ам ычгынан уйңэ аеёлка в'уччей в'аняво, то ыйкаңқо еёлгыйңын нэяң гатактыңлэн, ыно қун уйңэ аплы-еёлка эллай, г'ам гымлэ пыңлок Ынно в'у-тиныкйит емгымгаллай.

Мэки майңың валг'ын?

⁴⁶Ңыволай ыччу унмык четкэюңылг'этык, мэки ыйык валг'ын нымэйыңқин қутины-нэк йитың. ⁴⁷Иисусынак г'ам еёлнэн ычгин лиңлиңкин чаткаёңгыйңо, экминнин кы-миңыпиль, йыччилнин Ынык яйнаң, ⁴⁸то иви ыйкың: «Микнэк екмиңыңыннин в'уч-чин кымиңыпиль Гымкэкйит, ңанэнынак эв'ынчам қэй Гыммо кинэкмитың. Г'ам микнэк Гыммо йинэкмитың, ңанэнынак кэкмиңыңыннин Инаньңивылг'ын Гымнин. Мэки ымың туйык ыппулючг'ын, йитың мэйңычг'у».

*Мэкив' уйңэ тойкың қэв'в'аң иткэ,
ңаеё тойкың нымэлқинэв'*

⁴⁹В'утку Иоанн иви: «Инэнгыйивэтычг'ын! Мочгынан мытлыг'олан г'уемтэв'илг'ын, Гынык нынна конқэг'ав'ңынэн ниңвиту то мытынг'отав'лан ынкың, мыев' ынно му-йык омакаң элэйвыкэ китың». ⁵⁰Иисус иви ыйкың: «Кытыл энқу элңыкэ, мыев' мэкив' уйңэ тойкың кэв'в'аң иткэ, ңаеё тойкың нымэлқинэв'».

⁵¹Г'ам титэ чаймав'ңыволай г'ылв'ыев' эк-митык Ынно майңыгычгоченвың, Ынно гайманьңывой қытык Иерусалим-майңы-нымэтың. ⁵²То тыңивынин энанпыңла-вылг'о Ынык янотың. То ыччу г'ақав'лай то ялқэв'лай самариялг'ы-нымнымэтың, тит энанчоччымавык Ынкың кэвыны. ⁵³Г'ам ңанко уйңэ аяйнака Ынно, мыев' Ынно пэ-ялг'ын, тэқын тылэйвылг'ын Иерусалимэ-тың. ⁵⁴Нэкулыг'уңын в'уччин Ынин ейгу-чев'ңылг'ыт Иаков то Иоанн, ив'гыг'и: «Этынвэгэ! Мэтькэ когайматың муйи мыч-чивың, тит милгынэқу нытэкъетын г'эг'ың-қо то нынмытконэн ыччу, еқин Илиян ит-ти?» ⁵⁵Г'ам Ынно ыйкың в'аняватэ, энан-г'отавэ ыйкың. ⁵⁶То г'ақав'лай қолэнным-нымэтың.

*Лымнэналг'о
Иисусынак омакаң*

⁵⁷ Ыннэнчең, титэ ыччу гиллинэв' йыг'э-тык, мэки аму иви Ынкың: «Гыммо тыелқытың Гынык омакаң, қэй миңкые Гыччи елқытың». ⁵⁸ Иисусынак ынно ив'нин: «Яёлачгэн котвалаң в'анво, то г'иг'ыкинэв' птиқав' котвалаң кыччыёлгык, г'ам уйңэ атвака чининкин яяңа, миңкы Акык Г'уемтэв'илг'ыкин нг'ыюнэтын». ⁵⁹ Г'ам қолэнынаң иви: «Гымык явал қылэйки». Џаен иви: «Этынвэгэ! Мэтькэ пыче гыммо қинэччил, тит юлгувык гымнин энъпич виг'ылг'ын». ⁶⁰ Г'ам Иисус иви ынкың: «Эмэлкэ виг'ылг'э ынулгувики чининкинэв' виг'ылг'у, г'ам гыччи қылэйки, қыма лег'атпыңлавэкэ Аңаң-Энанлявагыйңын». ⁶¹ Этг'у қуллу иви: «Этынвэгэ, гыммо Гынык мывэлэйкылэк. Ятан пыче гыммо г'ақав'ңывок мыв'аняватык гымыкъяйычг'а». ⁶² Г'ам Иисусынак ив'нин ынно: «Уйңэ мэки, микнэк йычилнин мынғылңын плугэнакмэёлгык, тит ңывок вэтатык, то тавалңылалг'ын явалэтың, уйңэ қэйлы иткылг'ын Аңаң-Энанлявагыйңың».

*Ңыяқмыллыңэн мынгыто ңыччеқ паёл
ейгучев'ңылг'у тыңивылг'у энатвык*

Ю ¹ Ңанқо йичинин Этынва қуччев' ңы-яқмыллыңэн мынгыто ңыччеқ паёл ейгучев'ңылг'у то тыңивынин ыччу эмңыею Ынык янот гамга майңынымнымың то ванвэтың, миңкые Чинин куелқыньңың. ² То иви ыйкың: «Вэтгыйңо ңынвық, ам вэатылг'о тэг'и. Қыгит, қыв'аңлагыткы Этыны вэтгыйңэн, тит нынңивынин вэтатылг'о. ³ Қылқыллатык! Гымнан тыконьңэвылатык тую тэқын яякытэппэляқтоё г'эгылңымкың. ⁴ Кытыл экмиткэ чеючгу, имтив', плаку, то кытыл мэки акумңатка йыг'этык. ⁵ То яқъяйтың яялқэв'лаңтык, пыче қэв'лайкынэтык: „Малвагыйңын в'отэн яяң!“ ⁶ То ңэвэқ ятваң ңанко малвагыйңылг'ын г'уемтэв'илг'ын то ынык ятвайкэ тучгин малгыйңын, г'ам ңэвэқ уйңэ, тойкың ялэқтың. ⁷ То ңанэньяк қыпэлалайкынэтык, қав'белайкынэтык то қэв'в'эчелайкынэтык, ею ычгин котвалаң: мыев' вэтатылг'ың кэнанкавэв'ңывоң вэтатгыматыкъет. Кытыл аялгытылг'атка гамгаяңқо. ⁸ То ңэвэқ яяллаңтык қэй яқмайңынымнымың то наяччелаңтык яяң, қав'белайкынэтык, ею тойкың нэейылңыңнэв'. ⁹ То қынмалав'лайкынэткы ңанко валг'о тыг'ыллыг'у то қэв'лайкынэткы ыйкың:

„Чеймэви тойкың Аңаң-Энанлявагыйңын“.
¹⁰Г'ам нэвэқ яялаңтык қэй яқ майңыным-
 нымэтың, то қыйым г'ыныччелатык яйтэ-
 тың, г'ам ңыток ңайңынойтың, қэв'латык:
¹¹„То йыг'этиңпиң, экмытқэтылг'ын мо-
 йык гыткак тойык майңынымнымыңқо,
 мыткотэв'лаңын тойкың. Г'ам лыги қылңы-
 лайкынэтки ңано чеймэви тойкың Аңаң-
 Энанлявагыйңын“.
¹²Тыкотвыңын тойкың,
 ыно Содом-г'ақанымнымың ынаннг'ылв'ы-
 ек мэтг'аң йитың ңанэн нымнымык.

*Мэйңынымнымкинэв'
 алымалкэлг'о*

¹³Аңайқыко, Харазиныги! Аңайқыко,
 Вифсаидайги! Мыев' нэвэқ Тирың то Сидо-
 ның нэнг'ыеннэв' катгогыйңо, етылг'у той-
 кың, ынкыеп нымывалг'о, қэв'в'акэмэтг'а-
 та валг'о то вагалытвама пиңпиңылқык,
 нг'ив'нэв' — ычгин ңайқывагыйңын лгэал-
 ваң йыччыёлқыл.
¹⁴Г'ам Тирың то Сидоның
 мэйкоң еллаң судык, қыём-ван тойкың.
¹⁵То гыччи Капернаумиги, в'йин г'эг'этың
 гычголатылг'эгэ, гаймат нэңвэт-ночалқы-
 чыкойтың яятың.
¹⁶Микыйык накопалом-
 тэллаңтык тую — Гыммо накопаломтэлгым.
 Микыйык энқу наколңылаңтык — Гыммо
 энқу нэкулңыгым. То микыйык Гыммо

энқу нэкулңыгым — энқу нэкулңыңын Энь-
 пич, мыев' Гыммо Эньпичинэйгым тыңи-
 вылг'игым».

*Ныяқмыллыңэн мынгыто ңыччеқ паёл
 ейгучев'ңылг'у лэқтылай*

¹⁷Ныяқмыллыңэн мынгыто ңыччеқ паёл
 ейгучев'ңылг'у кымг'ылэлай гэйқыйиг'этэ
 то гив'линэв': «Этынвэгэ! Г'опта ниңвиту
 мойкың коваломлаң Гынык нынныкбет».
¹⁸Г'ам Ынно иви ыйкың: «Гымнан тылэг'ун
 Сатана-ниңвит аятылг'ын г'эг'ыңқо, тэқын
 кигигатмилгын.
¹⁹В'ото Гымнан тыкойы-
 лаңтык тойкың майңыкатголг'атгыйңын,
 тит чалг'айвык мэйңынгэму то скорпио-
 нав' то г'оптымың катголг'атгыйңын тань-
 ңың, то қыём мэки тойкың ныг'ақатватын.
²⁰Ятан ңанэның кытыл эйиг'эткэ, мыев' ңа-
 но ниңвиту наковаломлаңтык, г'ам қыег'а-
 лайкынэтык ңанэның, мыев' ңано тучги-
 нэв' нынну гакалилинав' г'иг'ык».

Иисусын ег'атгыйңын

²¹В'утку яқам Аңаң-В'ыйив'ыя йыйиг'эв'-
 нин, Иисус иви: «Қайлём Гынкың, Эньпи-
 чийги, Этынвэгэ г'иг'ыкин то нучелқыкин,
 мыев' Гынан йыпиқэвын в'уччин чаткаё-
 ңылг'ыңқо то йыг'уевэтын тоетолг'ың.

Ҙано, Эньпичийги, мыев' ынъыг'ан итти Гынин твыгыйңын». ²²То иви этг'о: «Г'оптымың йылылг'у Гымкың Гымык Эньпичинэк, то мэки җаен Акык, микнэк эйгулэткэ, ятан Эньпичинэк лиги кулңыңнин, г'ам мэки Эньпич, уйңэ микнэк эйгулэткэ, ятан Акканак гэйгулэллин, то мэкынаң Акканак куенг'уев'ңыңнин». ²³То тавалңылай яңъя яйгочав'ңылг'ың, иви ыйкың: «Қалалв'тег'атылг'о лылав', инэлыг'утылг'у, ею точгынан колаг'олаңыткы! ²⁴Мыев', Гыммо тыкывың тойкың, ңынвық энанэчгыпавычг'а то царё нэкуелыг'уңың, ею точгынан колаг'олаңыткы, то уйңэ элэг'укэ нэкунтыңнэв', то валомык, ею точгынан коваломлаңыткы, то уйңэ аваломка нэкунтыңын».

*Панэнатвын йийкылиңылг'ыкйит
самариялг'ыкъет*

²⁵То в'ото ыннэн Закон-энангыёлавычг'ын қутти то, ятав'аңа Иисус, ив'нин: «Инэнгыюләвычг'иги! Мыеқык, тит экмитык қонпыңкэн ёнатгыйңын?» ²⁶Ынно иви ынкың: «Законык йынны гакалилин? Ею койылңыңнав' ңанко?» ²⁷Ынно аңъяй пыңлолг'ың: «„Эңг'элу қылңики Этыны, Аңаң гынин, г'оптымың ченэнлэңлэңыңқо то ченэнқалалвыныңқо то г'оптымың ченэнкытгэмычг'а

то ченэнчаткаёңычг'а“ то „эңг'элу қылңики ынанчаймычг'ын гынин тэқын чинин увик“». ²⁸Иисус иви ынкың: «Янг'ав' гыччи аңъяй, ынъыг'ан қитики то ңанко еюнэтың». ²⁹Г'атав' ынно чининвийиңа иви Иисусынаң: «Г'ам мэки-г'ам гымнин ынанчаймычг'ын?» ³⁰В'ото аңъяй Иисус: «Ыннэн г'уемтэв'илг'ын в'эйчитти Иерусалимыңқо Иерихоның то йытг'эннин қэв'ва-энэв'налг'о, мэкийык гэпйылинэв' ынин кимитг'ав', наччайвын ынно то г'ақав'лай, напэлан ынно малькит кыюлг'этылг'ын. ³¹Қайлым қуллу аңаңвэтылг'ын кулэң ңанэн йыг'этык то лыг'уинин ынно, то галанэн. ³²Г'опта левийылг'ын*, вачче ңанэнванвык, чеймэви, лыляпи то галай. ³³Самариялг'ын аму-мэки, галама, йытг'эннин ынно то лыг'уинин, ейв'эчу лыңнин. ³⁴Чеймэвык, кылытынин в'алаткогыңо, гайқыэнайкэчета мытқилэ то г'эқэмимлэ то ганытвагаллэн ынно ченэн ява-осёлылқык, еннин ынно ямкыйылқыяйтың то инэнгйипнин ынно. ³⁵Қолэн г'ылв'ыек, г'ақав'ма, этонэн ңыччек пылв'ынтыт-динарият, йылнин этынвылг'ың ямкыйылқыякэн то ив'нин ынкың: „Гыйипык ынно, то ңэвэқ таг'ың

* 10:32 *Левийылг'ын* – ынин пөнинэлг'ын Левий.

һыччеқ пылв'ынтыт, титэ тыякымг'ылин, этг'у тыейылги гынкың". ³⁶Мэкив' в'отыччу һыёчаё, миңкые кучеткэюңың гыччи, итти ынанчаймычг'о г'оямтав'элг'ың, йытг'этылг'ың қэв'в'а-энэв'налг'а?» ³⁷Ынно иви: «Микнэк ынно гэв'иннеллин». Һанқо Иисусынак кив'ңынин ынно: «Қылқытги то ыньңыг'ан қитики».

*Марфанак
то Мариянак яак*

³⁸Гымлә йыг'эттылама, етти Ынно қолэнымнымэтың. В'утку эльг'а, ныннылг'ын Марфан, йычилнин ченэн яачыкойтың. ³⁹Ынин гиллин чакыгэт, ныннылг'ын Мариян, мэки вагалэ гыткагэңкы Иисусынак то паломтэлнэн Ынин в'аняво. ⁴⁰Марфанак кутгыманьңынин тақамэтваңкы, то чеймэвык иви: «Этынвэгэ! Еқу гымык чакыгэта эмгым энапэлай вэтылг'эгым? Қив'гын ипа ынно, тит ныв'иннетын гымкың». ⁴¹Этынва ив'нин ынно аңъята: «Марфан, Марфан, гыччи кэңг'элэтың то купав'чиңатың г'атав'г'ат эмы яқың, ⁴²г'ам ыннэн ятан ныг'итын. То Мариянак экминнин нылгимэлқин вагыйңын, йынны қыйым титэ г'ыиннэв'лан ынкаңқо».

Этыны-аңаңв'аняватгыйңын

11 ¹Ыннэнчең, титэ Иисус ыннанванвык қаңаңв'аняватыткоң то плиткуй, ыннэн Ынин ейгучев'ңылг'ын иви Ынкың: «Этынвэгэ! Г'ынымэтытвэламык муо аңаңв'аняватыткок, еқин Иоаннынак йымитытваннин ынинэв' ейгучев'ңылг'у». ²Ынно иви ыйкың: «Титэ қаңаңв'аняватытколаңтык, қэв'ңыволайкынэтык:

Эньпичийги мучгинэйги,
валг'эгэ г'иг'ык!
Қэйлы лгимэлу г'ынылңын нынны
Гынин;
қэйлы нынг'элын Энанлявагыйңын
Гынин;
то йитың Гынин тг'эв'панэнатвын
нутэк тэқын г'иг'ык.
³Мучгин пичгын ёнатынвың
қыйыллыкынигын мойкың
гамгачг'ылё;
⁴то қынтыгэват мучгинэв'
г'ақатватгыйңо,
қинам то мочгынан
мытконтыгэваньңынав'
г'ақатватгыйңо
муйыкг'эқэлг'ин;

то қитги Гыччи ынъңыг'ан,
тит энг'элкэ нитын
г'ақатав'аңгыйңын муйык,
то қынқэг'авэкэ г'ақапэннилг'ын».

⁵То Иисус иви ыйкың: «Тэнмык ивык, ыннэн туйык котваң мэлтумгытум, то еетың ынкың гынунныкита то йив'ңынин ынно: „Тумгыги, қинэйыл гымкың ңыёқ қлевав', выг'аёк тыейылңынэв' гынкың. ⁶Мыев' тумгытум гымнин ямкычий, г'ам еқэ гымнан мынэв'бетын“. ⁷Г'ам ңаен ял-кочыкоңқо йивың ынкың: „Кытыл энанвэ-тав'ка, тылло эмэч гатоплэнав' то кымиңу гымнин койылқаллаң; тыкопкавың қутык то йылык гынкың қлевав'“. ⁸Ңэвэқ, тыкэв'-лаңтык, ынно қыйым нылқутын то қыйым ынкың эйылкэ томгылг'анма, то ңэвэқ эв'-в'ыпатгыйңын, қутык ейылңынин ынкың, тэг'и ков'аңлаңнэн. ⁹То Гыммо тыкивың тойкың: қыв'аңлалайкынэгыткы то ейыл-ңынин тойкың, қылг'олайкынэгыткы то ел-г'уңнин, қыеелқив'ңики то яялқэв'лаңтык. ¹⁰Гэмгэг'уемтэв'илг'э гайқыв'аңлата екминь-ңынин, микнэк елг'уңкы — елг'уңнин то еел-қив'ңык — еелқив'ың. ¹¹Еқэньпичитэ, мик-нэк, титэ кымиңа ынык яв'аңлаңнэн ынны-ын, ейылңыңнин ынкың ынгэм ыннык

инингиву? ¹²Мэтькэ, ңэвэқ яв'аңлаңнэн лив'лив', ейылңыңнин г'ақа-скорпион? ¹³Қыгит, ңэвэқ тую ныңотытоё, нымиттую йыг'эйылык нымэлқинэв' йыкэвив'йычгу тойык кымэңың, кытаван эв'ын Эньпичи-нэк Г'иг'ыкинэк ейылңыңнин Аңаң-В'ыйи-в'ый Ынык в'аңлалг'ыйкың».

Иисус гаймат Веельзевул?

¹⁴Ыннэнчең Иисуса йынқэг'ав'нэн ниң-вит, мэки гиллин эйиликинэк. То гиллин: титэ ниңвит ңытой, эйилики ңывой в'аня-ватык, то ваят йиңтэви. ¹⁵Қуччев' г'ам ый-кэкинэв' гив'линэв': «Ынан конқэг'ав'ңы-нэн ниңвиту Веельзевул-катгогыйңа, ниң-вит-мэйңычг'э». ¹⁶То қуччев', тав'аңылг'у, ков'аңлалаң Ынык аңаңгыйив' г'эг'ыңқо. ¹⁷В'йин Ынан куйгулэньңынин ычгин чат-каёңгыйңо, ив'нин ыччу: «Қэй яқ царство яңйыг'атылг'ын эмнутэну енг'элың то яяв'ымың ячемаллаң. ¹⁸Ңэвэқ ниңвит-Сатана ыныкчыку яңйыг'атэ то еқин ынин энанля-вагыйңын паненячг'энаң йитың? Г'ам тую кэв'лаңтык, эмэн Гымнан тыконқэг'ав'ңы-нав' ниңвиту Веельзевул-катгогыйңа. ¹⁹Ңэ-вэқ Гымнан Веельзевул-катгогыйңа тыкон-қэг'ав'ңынав' ниңвиту, то туйык кымиңа яқкатгогыйңа наконқэг'ав'ңынав' ыччу?

Гэеклинэв' ыччу еллаң тойкың судьята.
²⁰Г'ам Гымнан Аңаң-катгогыйңа тыкон-
 қэғ'ав'ңынав' ниңвиту, тую гаёг'ытоё
 Аңаң-Энанлявагыйңа. ²¹Титэ кэтгулг'э гэ-
 йқыннанвийиңа куннюңнин чининкин
 майңыяяңа, қыйым ныеқын ынин яяңа то
 пыттоңгыйңын. ²²Титэ г'ам ынык катгоң
 валг'ын копэнныңнэн то колвыңнэн ынно,
 пэннылг'а екминьңынин инанвийиңану
 ынкаңқо, яқың ынно катгунулвати. То пэн-
 нилг'а еэйвэтэньңынин энав'налг'о қотэ-
 ныйкың. ²³Мэки уйңэ Гымык омакаң атва-
 ка, ңаен котваң Гымык г'эқэлыг'ык ома-
 каң, то микнэк Гымык омакаң уйңэ ею
 эйичикэ, ңаен ятан кинаткулг'атың.

Ниңвит колэқтың

²⁴Титэ ниңвит яңтоң г'оямтав'элг'ы-қа-
 лал'ыныңқо, ңэяң колайвыңвоң эмимлыкэ
 амнотайпың, кэнаейңыңнэн паңав'бейыны
 то уйңэ элэг'укэ кунтыңнин, кивың: „Тыя-
 лэқтың ченэньяяң, мэңқо тыңток“. ²⁵То
 етык кулэг'уңнин гаңуяллылин то гангыта-
 маллэн. ²⁶Ңанқо кулқытың то кэкминьңы-
 нин ынык омакаң ңыяқмыллыңэн қуччев'
 ниңвиту, ынык аткэң валг'о, то елқивык
 ңанко коёналлаң, то китың ңанэн г'оямта-
 в'элг'ың этг'о қэв'ваң янотык».

Лгэмэтг'аң вагыйңын

²⁷То гиллин: титэ г'ам Ынан ив'нин в'о-
 тыччу, қулла эльг'а, кумңатылг'ын г'оямта-
 в'элг'ымкыңқо, иви Ынкың: «Мэтг'аң Гыч-
 чи гайтойгэ то галловатэгэ!» ²⁸Г'ам Ынно:
 «Этг'о мэтг'аң валг'о, валомылг'о Аңаң-в'а-
 няв' то ыньңыг'ан итылг'у».

Кытв'аңлагыйңын аңаңгыйивыкыйт

²⁹Г'ам титэ ваят ңывой ңынвық умэкэтык,
 Ынно ңывой ивык: «Эчгилг'эткин тыңаят
 г'аткэң, ынан кэнаейңыңнэн аңаңгыйив', то
 аңаңгыйив' уйңэ ынкың иткэ, ятан аңаңгы-
 йив' Иона-энанэчгыпавычг'эн йитың.
³⁰Мыев', тэқын Иона итти инэнгыйив'қэ-
 вылг'у Ниневия-ноталг'ыйкың, ыньңыг'ан
 Акык Г'уемтэв'илг'ыкин йитың г'оптымың
 в'отэн тыңаятың. ³¹Ңав'царь омнотакэн йи-
 тың Суд-г'ылв'ыек то ясудитыңнин эчгил-
 г'эткинэв' г'уемтэв'илг'у, моев' ынно етти
 ыяванотаңқо, тит паломтэлык Соломонэн
 лгэмайңычаткаёңгыйңын, то в'ото в'утку
 нымэйыңқин никэ Соломонынак. ³²Нине-
 виялг'у еллаң Суд- г'ылв'ыек то наясудиты-
 ңын в'уччин ваято, моев' ниневиялг'а лгэ-
 алваң нэччын увикин ңайқывагыйңын

Иона-энатвыгыйңыкъет то в'ото в'утку ны-
мэйыңқин никэ Ионанак.

Эек увикин

³³ Уйңэ микнэк, эекэтык, уйңэ антыватка
эек пэқың гаймат миңкы ван кукэгиңкы,
г'ам куччилңынин аякынтываёлгылқык, тит
елқивылг'э г'ынлыг'уйки эчгыэй. ³⁴ Г'ынин
лылалңын — тэқын эек гынык увикин. Ына-
в'ут қыгит, нэвэқ лылалңын г'ынин қэйли
йитики нымэлқин, то г'оптымың увик гы-
нин йитики нэчгықэн; г'ам нэвэқ ынно йи-
тики қив'вайин, то г'опта г'ынин увик йити-
ки вотқыгыйңо. ³⁵ Ынав'ут қыгит: мэтькэ гы-
нин эчгыгыйңын китың қэв'в'а-вотқыгыйңо?
³⁶ Нэвэқ г'ам увик г'ынин ымың нэчгықэн то
уйңэ йын ыннэн қэв'в'а-вотқыгыйңын,
в'йин йитики нэчгықэн г'оптымың, тэқын
эекэтэ накэнэчгав'гэ гыччи».

*Фарисеё то Закон-энангыёлавычг'о
инеччылг'у кулңыңнин*

³⁷ Титэ Иисусынак в'отыччу ив'нин, қотэн
фарисея г'эйңэв'нин Ынно ынкың ав'бен-
вың. Ынно етти то вагалэ. ³⁸ Фарисей г'ам
йиңтэви, лыг'ук — Ынан уйңэ анмытка
мынгыт ав'еңвок. ³⁹ Г'ам Этынва ив'нин
ынно: «Эчги тую, фарисейтоё, г'ояң валг'ын

қамакин конэлгав'лаңыткы, г'ам елку вал-
г'ын тучгин — толг'атгыйңын то г'аткэң-
гыйңын. ⁴⁰ Аеёлкылг'ытоё! Нанэнынак г'ам,
Микнэк тэйкынин г'ояң пэягыйңын, тэй-
кынин г'опта елку пэягыйңын. ⁴¹ Г'ам қы-
йыллайкынэткы пыңйыгыйңа нанэната, еқэ
туйык котвалаң, нэяң, г'оптымың туйык
еллайкэ нилгыг'эв'.

⁴² Г'ам аңайқыко, фарисейтоё! Мыев' ко-
йыллаңыткы эв'ын кытаванкэн чывипыт
ымы еқ пичгытыңэчг'ин, то уйңэ эчеткэюң-
кэ судыкйит то Аңаңэн эңг'элу лыңгыйңы-
къет. В'уччин эв'ын ныг'итын тэйкык то
ватқэн кытыл эччилкэ. ⁴³ Г'ам аңайқыко,
фарисейтоё! Мыев' коямайңычг'аньңыңво-
лаң, янотың вагалытвама синагогаяк то
валомык аңъяв'аняво ваят-омакатгыйңык.
⁴⁴ Аңайқыко! Мыев' тую тэқын йылпаңи-
тылг'у улгыв'-уққамав', ынык гычголгыпың
г'уемтэв'илг'у колайвыңволаң то уйңэ лыги
элңыкэ».

⁴⁵ В'утку мэки аму Закон-энангыёлавыч-
г'ын иви Ынкың: «Инэнгыюлэвычг'иги!
Ынъыг'ан ивык, Г'ынан мую наконг'ақа-
мав'ламык». ⁴⁶ Г'ам Ынно иви: «То той-
кың — Закон-энангыёлавычг'ың — г'ақатва-
гыйңын, мыев' койылңыволаңыткы нып-
кав'қэнав' эччыгыйңо г'оямтав'элг'ың, г'ам

ченэн мынга уйңэ йын эччыгыйңык инэникэ. ⁴⁷Аңайқыко, мыев' котайкылаңыткы кэ-тог'ынво энанэчгыпавычг'ыйыкың, мэкив' туйыкпэнинэлг'ыйык ганмылэнав'. ⁴⁸В'ути-нэтэ тую имы-еқык туйыкпэнинэлг'ыйык омакаң кэллаңтык: ычгынан нанмылг'ан-нав' энанэчгыпавычг'о, г'ам точгынан ый-кың котайкылаңыткы кэтог'ынво. ⁴⁹Қинам лыгэчачкаёңгыйҕа Аңаңэн котвыңнэн: „Тыяньҕивыңнав' ыйкың энанэчгыпавыч-г'о то тыңивылг'у, қуччев' ычгынан наян-мыңнав' то қуччев' наяв'энвэпыңнав'“, ⁵⁰тит ыйкың лэқтэтың ниннэв' энанматгый-ңо энанэчгыпавычг'ык, еп ҕанкакэнав' титэ гатоңваллэн г'оптымың ҕайҕынэн, ⁵¹ҕанқо титэ нанмын Авель, кытаван титэ виг'и За-хария, тымылг'ын эналватҕылыңтов'ма. Тыкивың тойкың, г'ақанвэтатав'гыйҕын йитың в'отэн валг'ың ваятың. ⁵²Аңайқыка тойкың, Закон-энангыёлавычг'ың, мыев' акмэлаткы энанв'аңатгыйҕын энангыёла-вынвың Этынвыкьет, в'йин чинин уйҕэ эелқив'кэ то қуччев' уйҕэ эччилкэ».

⁵³Титэ Ынно ҕанқо ҕытой, энангыёлавыч-г'о Аңаң-Каликинав' то фарисеё ҕыволай пэннылг'атык гайқыпыңлолг'ата, ⁵⁴в'йин ког'аллаң, титэ Ынно алвайтың яңьяң, Овэкэйтың йинэччың.

Кытыл эв'иньвытинмэткэ

12 ¹Г'ам ҕанқо, титэ омакаллай ҕынвоқ г'уемтэв'илг'у, лыган увикив' нэкунқы-вэльтэньҕынэв', Иисус ҕывой пыче ивык Ынык яйгочав'ҕылг'ыйкың: «Ғыныю қыл-ҕылайкынэткы фарисей-в'эньвытэнматгый-ҕыңқо, мыев' ынно ныпэннықэн. ²Уй-ҕэ-йын йынны қалалв'ынкэн, йынны эг'у-ев'кэ ныг'итын то йыпиқывылг'ын йынны эйгулэткэ нэнг'ынтын. ³Ею точгынан в'эньвыэв'латкы ныкита, наяваломҕын г'ыло, ею точгынан эв'латкы вэлолҕэтың яячыко, қэйҕун ҕаен г'ояң нэйив'ҕын ҕайҕынок.

Мэки эв'ын ныг'итын йимгымгу лыңык

⁴Тыкэв'лаңтык г'ам тойкың, ғымнинэтуо мэлтумгытуо: кытыл эйимгымгэткэ ҕаеё, мэкив' энанмылг'о эмувикик то ҕанқо нэлэй-тиқинэв' этг'у ею тэйкык. ⁵Тыев'лаңтык той-кың, мэки йимгымгу лыңык: Ғаен йимгымгу қылҕылайкынэткы, Микнэк, эмэч тымылг'ы-тоё, наянэңлылаңтык г'ақа-аят-онмыгый-ҕэтың. Тыев'лаңтык, Ғаен йимгымгу қыл-ҕылайкынэткы. ⁶Мыллыңэн қайпчиқпиля-қу нэкуйкуйҕынэв' тыттэль нымийкуг'эв', эв'ынчам Аңаңа уйҕэ антыгэватка кунтыңнин ыччу. ⁷Қыгит тучгинэв' кычв'ийпиляқу г'оп-

тымың гайылңылэнав'. Кытыл апав'чиңатка, тую омвэлың валг'ытоё қайпчиқамкык.

Микнэк г'энқэчгу кулңыңнин Иисус

⁸Тыкивың г'ам тойкың: гэмгэг'уемтэв'илг'э, микнэк Гыммо енатвың г'уемтэв'илг'ы-йык то Акык Г'уемтэв'илг'ыкин енатвың аңаң-ангелыйыкың. ⁹Г'ам микнэк Гыммо енаг'ақатваң г'уемтэв'илг'ыйык, ңаен эч-вэчгу йитың аңаң-ангела. ¹⁰То ңанэнынак, микнэк қэв'ваң ятвыңнэн в'аняв' Г'оамта-в'элг'ы-Аккаң, ңаен яйтаңу нэеччыңын, г'ам микнэк яқэв'ватвыңнэн Аңаң-В'ыйи-в'ый қыйым нитын ынкың еначыпйыңто-вын. ¹¹Г'ам титэ наяллаңтык тую синагогая-яң майңымайңычг'ың, кытыл ивылг'эткэ овэкэң, йынны-қи то еқин ивык. ¹²Мыев' Аңаң-В'ыйив'ыя наянмэтытвэлалык тую ңанқо яқам, ею эвынвың».

Эчечкэюңкэ валг'ын пыттоңычг'ын

¹³Мэки-аму г'оамтав'элг'ымкыңқо иви Ынкың: «Инэнгыолэвычг'ын, қив'виң гымык ынэналг'ынаң, тит ынан нычвинин гымкың аныпэче-пыттоңгыйңын». ¹⁴Г'ам Ынно иви ынкың: «Микнэк ганпигым Гыммо, тит судитык то энанъяңйыг'авык тойкың?» ¹⁵То Ынно ңывой ивык: «Қыгит,

кытыл эг'умпилгэткэ пыттоңгыйңың, мыев' г'уемтэв'илг'ин ёнатгыйңын уйңэ инэччыкэ майңыпыттоңгыйңыңқо». ¹⁶То тыв'нэн ыйкың панэнатвын: «Қолэн пыттоңычг'эн гиллин нымэлқин қлева-еचेгыйңын нутэк. ¹⁷То ынно в'аняватэ овэкэң: „Мыеқык-қи гыммо? Мыев' миңкые мыйичинэв' гымнан гымнин ечегыйңо қлевэн?“ ¹⁸То иви: „Ынь-ңыг'ан митык — мынчимав'нав' гымнин қлеваёчгыаяв' то мытэйкынэв' мэччымэй-ңықинэв' то мыйичинэв' ңакые г'оптымың гымнинэв' қлевав' то г'оптымың гымнин пыттоңгыйңын. ¹⁹То тыйив'ңын увик: ңын-вық пыттоңгыйңо котвалаң гымык қо-лэн-гэвэгыйңэтың, ам г'атав' қытвайкэ, қэв'йийки, қив'вичийки, қыкычвилг'эти-ки“. ²⁰Г'ам Аңаң иви ынкың: „Эчечкэюң-кылг'иги! Эчги ныкита гынин қалалв'ын нэкминьңын гынкаңқо, гыччи евиг'ың. Г'ам мэкнаң еллаң ымың ею гынан тэйкы-нэв'?“ ²¹Ыньңыг'ан кэньңывоң ңаен, мик-нэк куйичиңнин пыттоңгыйңо ченэнкэнаң, г'ам Аңаңыкэет уйңэ эчечкэюңкэ».

*Мыч'ынатгыйңын гаймат
нав'чеңатгыйңын*

²²То Ынно иви Ченэн яйгочав'ңылг'ыйкың: «В'отқо тыкэв'лаңтык тойкың: кытыл

апав'чиңатка ченэн ёнатгыйңың еқэ эв'йик то овэкэң, ею эпыёлқыло тучгинэв'. ²³Ёнатгыйңын майңың валг'ын пичгык, г'ам увик майңың валг'ын кимитг'ак. ²⁴Қыляплатык в'алвың: ыччу уйңэ энанночалқынтыватка, уйңэ инэнийчикэ, уйңэ ычгин энанномкав'гыйңо то мэмиб', то Аңаңа кунэв'ыеньңыннин ыччу. Г'ам тую лгэмалың пчиқак валг'ытоё. ²⁵То мэки тую унмык пав'чеңанма ныг'ынмэйңэв'нин чинин юнэт қэй тэг'и? ²⁶Қыгит, қэй ыппулыг'ав' тэйкык копкав'ңылаткы, кояқлаңтык қутиныкйит пав'чиңатык? ²⁷Қыгэталлагыткы лилияв'-в'ытв'ыто, еқин ыччу коньңалаң: уйңэ атгыматка, уйңэ ав'аңэка. Г'ам тыкэв'лаңтык тойкың, ңано то царь Соломон лгэмайңыгычгочылг'ын уйңэ ыньңыг'ан акэмэтг'айпыка, тэқын ыччу. ²⁸То ңэвэқ выг'ай нутэкин, йынны эчги котваң, г'ам митив' нэениңлыңын мэлгэтың, Аңаңа ыньңыг'ан конкэмэтг'айпаньңынэн, г'ам мэңинеч майңың итылгытую, аплыымалав'кылгытоё. ²⁹Қыгит, кытыл апов'чиңатка еқэ эв'йик то ею пылык. ³⁰Мыев' ңано накэнаейңынав' г'оптымың қолэнваята. Г'ам туйык Эньпичинэк лиги кулңыңнин, ею уйңэ иткэ тойкың. ³¹Лыгу қэнаейлайкэ чоччымав'гыйңын Ынык-Энанлявагыйңың, то қуччев' тойкың еллаң.

³²Кытыл эйимгымгэткэ тую, тэқын қайңал-вылг'ытоё, мыев' туйык Эньпичитэ на-кояйылалаңтык тойкың Энанлявагыйңын. ³³Қывэлатйылайкэ тучгинэв' яқкимитг'ав' то қыйылайкынэткы ңог'ылг'ыйкың. Қытай-кылагыткы пылв'ынтыёчг'о апэтаткылг'энав', эткукылг'инэв' пыттоңгыйңо гычголкэнав' (г'иг'ыкинэв'), мэңқо тулг'этылг'э япкав'ңынэн экмитык, ею г'ытг'а қыйым г'ыннунэв'. ³⁴Ңано, миңкы тучгин пыттоңгыйңын, то ңанко тучгин чаткаёңгыйңо ят-валайкэ».

*Нэмтынг'эв'
итылгу вэтычг'о*

³⁵«Еллайкэ тучгинэв' йийиту гакылтыли-нав' то эекэв' гэныңлэв'линэв'. ³⁶То тую қэллайкынэтык, тэқын г'уемтэв'илгу, уг'э-тылгу ченэн этынвылг'ың кымг'ылэлг'ың татыл-ав'бегыйңыңқо, тит, титэ ынно еетың то якав'пычгычгатың тыллык, яқам йыв'эңэтык ынкың. ³⁷Мэтг'аң вагыйңын ңанэн вэтычг'ыйкың, мэкиб' этынвылг'а, етык, елэг'уңнин эйылқыкылг'инэв'. Қэй-лы тыкэв'лаңтык тую, ынно ячоччымавың то янытвагалав'ңынэн ыччу то чеймэвык яңвоң гыматык ыйкың. ³⁸То ңэвэқ еетың ныкита то гынунныкита то елэг'уңнин ыччу

эйылқэткылг'инэв', мэтг'аң вагыйңын ый-
кың. ³⁹ Ымың микнэк ныеёлқэн, нэвэқ Һано
яя-этынвылг'а лиги ныг'ылңики, титэ
еетың тулг'ылг'ын, қыйым ныг'ыччилнин
еелқив'ңылг'ын. ⁴⁰ Қонпың г'ам чоччыма-
вың қытвалайкынэтык тую, мыев' уйңэ
точгынан лиги элңыкэ, титэ еетың Акык
Г'уемтэв'илг'ыкин».

⁴¹ То иви Пётр: «Этынвэгэ, мәтькэ мойкың
в'отэн қайпанэнатвын котвыңын, мәтькэ
г'оптымың ваятың?» ⁴² Этыны г'ам эвың:
«Мэки нымалваломқэн то нычеткэюңқин
яяк вэтылг'ын? То мэки яя-этынвылг'а ган-
пылин, тит инэйылэтык вэтычг'о, Һанко
амкумг'ың пэчгың? ⁴³ Мэтг'аң валг'ын
вэтылг'ын Һаен, мэки ынык этынвылг'а,
етык, елэг'уңнин ыньңыг'ан итылг'ын.
⁴⁴ Қэйлы тыкэв'лаңтык, г'оптымың ченэн
гамгапыттоңгыйңык янпыңнин ынно.
⁴⁵ Г'ам нэвэқ вэтылг'ын Һаен ечеткэюңың:
„Қыём инг'э ныетын гымнин этынвыл-
г'ын“, то яңвоңнэн кыплайвык вэтычг'о то
Һав'вэтычг'о, то эв'йилг'этык то ив'вичик
то ив'вичилг'этык. ⁴⁶ То еетың этынвылг'ын
Һанэн вэтылг'эн Һанэнг'ылв'ыек, титэ вэ-
тылг'а уйңэ ынно уг'эткэ кунтыңнин то уй-
ңэ лиги элңыкэ, в'йин этынвылг'а йыг'а-
қанмыңнэн ынно то ыннаның еңтыңнин

тэқын мэки аваломкылг'эн. ⁴⁷ Һаен вэтыч-
г'ын, микнэк лиги лыңин ченэн этынвыл-
г'эн эв'гыйңо, то уйңэ ачоччымав'ка гил-
лин гаймат уйңэ ынкакычг'энаң имы-ею
этэйкыкэ, унмык наядкыплыңын. ⁴⁸ Г'ам
мэки уйңэ лиги элңыкэ то в'йин г'опта ал-
ваң итти, ятан киткит наядкыплыңын. Гам-
га мэкнаң Һынвық гэйыллинэв', Һынвық
г'опта ынкаңқо нэекминьңынэв', то мэкнаң
Һынвоқ гэйыллинэв', ынкың майңың гэ-
танвың».

Амгьяңгья нг'алгыйңын

⁴⁹ «Тыетык, тит милгынэқу Гымнан мын-
ңивын ночалқэтың, то еқин тыкогайматың,
тит ынно эмэч нэг'ыңлылқивын! ⁵⁰ Пылг'а-
қаёнатгыйңын йитың Гымкың, нымэлг'эв'
йитың Гымкың, титэ Һаен еплыткуң.
⁵¹ Мэтькэ тую кочаткаёңлаңтык, Һано Гым-
мо тыетык, тит йылык гайматгыйңын ымың
г'оямтав'элг'ың? Уйңэ, тыкэв'лаңтык той-
кың, г'ам яңйыг'атгыйңын. ⁵² Мыев' в'отқо
мыллыңычгаё ыннангьяк яңволаң яңгья
ваккы: Һыёқ яңгья то Һыччек яңгья. ⁵³ Эньпич
яңгья йитың кымиңык то кымиңын яңгья
эньпичик. Ылла яңгья Һавакыкак то Һава-
кык яңгья ыллаг'ык. Һав'маталг'ын яңгья
ынтэк, то ынтэ яңгья Һав'маталг'ык».

Гыйиву Христос ятгыйңыкэн

⁵⁴Г'ам иви ваятымкың: «Титэ точгынан ялаг'олаңыткы г'ычг'ын, гычголатылг'ын тэйкьялқэвынвыңқо, вэтга кэв'лаңтык: „Ему-қэюг'ың“, то кэньңывоң ыньңыг'ан. ⁵⁵То титэ омкытэг коктэгатың, кэв'лаңтык: „Майңы-гылгыл йитың“, то ыньңыг'ан кэньңывоң. ⁵⁶В'иньвытинмылг'ытуо, нучелқыкйит то г'иг'ыкйит нымиттуо алкылык, еқин г'ам в'утин вытгыйыкйит алкылка кэллаңтык?

⁵⁷Г'ам еқу тую чинин алкылка кэллаңтык, йынны туйык йитың? ⁵⁸Қыгит, титэ гыччи кулқытың гайқыачвыңчеттомга майңыч-г'ың, г'ам йыг'этык ынно еқин-йын мэтг'аң тэйкык, тит ынан гыччи эллэкэ судьянаң, г'ам судьянак нэег'эқэйылги гыччи в'от-қыя-энаннёлг'ың, г'ам инэннюлг'э наяёгэ гыччи в'отқыяйтың. ⁵⁹Тыкивың гынкың, қыём қыңто һаңқо, пыче эплойылкэ ват-қылг'эн пылв'ынтын».

*Лгэалваң қыччылагыткы тучгин
һайқывагыңын, қиньг'ат явэг'ылаңтык*

13 ¹Һанкалг'атык қуччев' яллай, микы-йык натвын Иисусынаң Галилеялг'ык-йит: таньңычетылг'а Пилатынак ганмылэ-нав' һаеё галилеялг'о, титэ ыччу эналваллай

Аһаңың. ²То Иисусынак ив'нин ыччу в'ути-ныкйит: «Мэтькэ тую кочаткаёңлаңтык, һа-нэн Галилеялг'ыйкың игыньңин г'ақаэт-гыйңын итти, игыньңиникйит ыччу эллай ынанг'аткэңычг'о ымың Галилеялг'ык? ³Уйңэ, тыкэв'лаңтык тую. Г'ам һэвэқ қы-йым лгэалваң қыччылагыткы тучгин һай-қывагыңын, г'оптымың ыньңыг'ан явэ-г'ылаңтык тую. ⁴Мэтькэ кочаткаёңлаңтык, ыно һаей мынгытык һыёқмыллыңэн г'уем-тэв'илг'у, мэкийыкың Силоамкэн башнян гаяллин то тымытконэн ыччу, һаңқо унмык эняччалай ымың юнэтылг'ык Иерусали-мык? ⁵Уйңэ, тыкэв'лаңтык. Г'ам һэвэқ қы-йым лгэалваң қыччылагыткы тучгин һай-қывагыңын, г'оптымың ыньңыг'ан явэ-г'ылаңтык».

*Панэнатвын эв'йыңкылг'ы-уттыкйит
инжир*

⁶То тыв'нэн в'уччин панэнатвын Иисусы-нак: «Қутин г'уемтэв'илг'ин гатвалэн йын-һэвылг'ын виноградночалқык инжир-утты-ут, то етти, тит йичик кывуг'ывынг'у һанко, то уйңэ элэг'укэ. ⁷То иви виноградйынңэ-вылг'ың: „В'ото гыммо һыёқав' гэвэг'ы-һык тыкуетың энаейык кывуг'ывынг'у в'о-тэнинжирык то уйңэ элэг'укэ тыкунтыңын.

Қычви ынно, миев' еққэчг'ам ятан нучелқык г'атав' котваң“. 8Г'ам виноградйынңэ-вылг'э аңьянэн: „Этынвылг'эгэ! Қыпэла уттыут г'опта в'утингивик, пыче гымнан мыв'ылпаткон то нучельқын мынычг'элувын короваг'ала. 9Этун яв'йыңлаң ывынг'у қулингивик. Г'ам нэвэқ қыйым, нэяң, нанқо қычви ынно“».

*Йымалав'гыйңын эльг'эн
субботак*

10Синагогаяк йыгыюлэв'нин Иисусынак субботаг'ылв'ыек. 11Нанко гиллин эльг'а, мынгытык ньяқмыллыңэн гэвэгыйңо тг'ылылг'ын ниңвитыкйит: эльг'а гиллин тыт-тэль гакаңаллин то копкавың вэтгавык. 12Иисусынак лыг'унин ынно, г'эйңэв'нин то ив'нин: «Эльг'а! Гыччи йыччилг'иги в'отэнтг'ылыңқо». 13Йыччилнин ынык мынгыт, то ынно яқам вэтгавэ то нывонэн Аңаң мэтг'атвык. 14Г'ам синагогаякэн мэйңычг'ын майңыңотавэ, миев' Иисусынак йымэлэв'нин субботаг'ылв'ыек. Мэйңычг'ын иви ваятың: «Котвалаң ыннанмыллыңэн г'ылв'ыев', титэ эв'ын ныг'итын вэтатгыйңын; нанко қыяллайкынэтык йымалавынвың, то кытыл субботаг'ылв'ыек». 15Этыны аңъяй ынкың: «В'иньвытинмылг'ытую! Мэтькэ

уйңэ эвуткэ точгынан энанав'ьятьёчгыңқо қлэккоров' гаймат осёл-яягыйнэк субботаг'ылв'ыек то уйңэ энив'ичетылқив'кэ? 16В'уччин г'ам Авраамэн жавакык, мэки г'ақаниңвита-Сатананак кылтынин, қыгит, эмэч мынгытык ньяқмыллыңэн гэвэгыйңо, мэтькэ актыка кылтытуек субботаг'ылв'ыек?» 17Титэ в'аняватэ Иисус в'утиныкйит, г'оптымың Ынкың янотың алваң итылг'у нэйкылалай, г'ам ымың ваят йиг'эти Ынык лгэмэтг'авэтыкьет.

*Панэнатвын
Аңаң-Энанлявагыйңыкьет*

18Г'ам Иисус иви: «Яқың гэнайлялэн Аңаң-Энанлявагыйңын, еқык йытэнмычг'атыткок ынно? 19Ынно тэқын мыльмылэн семя, йынны экминнин г'уемтэв'илг'э, тит йытватык чинин нучелқык; то мэйңэти, ныг'эли уттыну. Пчиқав' г'иг'ыкинэв' пэқытвалай ынык йыллык».

20Гымлэ иви: «Еқык йытэнмычг'атыткок Аңаң-Энанлявагыйңын? 21Ынно тэқын в'илв'ил* қлеваёлқылык ёлг'ын, йынны эльг'ата йыччилнин нйёнпревьянтыеллэтың, кытаван қлевав'эчатынвың».

* 13:21 *В'илв'ил* – в'утку «закваска».

*Аңаң-Энанлявагыйңэтың кинэнгыйивэтың
қывьыльтытыллытыл*

²² Галаңвой Иисус майңынымнымэпың то нымнымэпың энангыёлав'ма то йивэтгав'ма тыланы Иерусалимэтың. ²³ Мэки-аму иви Ынкың: «Этынвэгэ! Ыно тэг'и енаннимайтатычг'о?» Ынно ыйкың иви: ²⁴ «Қытгымаллайкынэтык елқивык қывьыльтытыллэпың, мыев', тыкэв'лаңтык тойкың, ңынвычгаё яятваңлаң Аңаң-Энанлявагыйңык то яп-кав'лаң. ²⁵ В'йин титэ яя-этынвылг'а ятактыңнэн тыллытыл, ңанқо тую, вэлатвама ңайңын, яңволаңтык кагав'пытқатык мынга тыллык, гэйқыивэ: „Этынвэгэ! Қынв'эңэт мойкың“. Ынан тую наев'лаңтык: „Уйңэ Гымнан тую эйгулэткылг'ытую, миңкэкинэтую“. ²⁶ Ңанко яңволаңтык ивык: „Мую мытав'бела то мытэв'в'эчела Гынык омакаң, то мойык яявытгыйык Гыччи инэнгыюлэви“. ²⁷ Ынно йивың тойкың: „Уйңэ эйгулэткэ миңкэкинэтую. Элэк қынг'аллатык Гымкаңқо, г'оптымың г'ақатвалг'ытоё“. ²⁸ Ңанко йитың тэйңыгыйңын, в'анныпычгычгыгыйңын г'ақаёнанма, титэ ялыг'олаңыткы Аңаң-Энанлявагыйңык Авраам, Исаак то Иаков, то г'оптымың энанэчгыпавычг'о, г'ам тую увикив' йықэг'авылг'ытоё.

²⁹ Яллаң г'уемтэв'илг'у тэйкэнэнэтвыңқо то тэйкыялқэвыңқо, то айгытқыңқо, то омотаңқо, то етылг'у ятвалаң янотванвык Аңаң-Энанлявагыйңык. ³⁰ Қыгит, котвалаң ынанъявалычг'о, мэкив' еллаң ынанъянотылг'о, котвалаң ынанъянотылг'о, мэкив' еллаң ынанъявалычг'о».

Иисус котаяв'бёңың Иерусалимыкбет

³¹ Кытав'ут яллай қуччев' фарисеё то гив'линэв' Иисусынаң: «Қыг'эқэв' в'отқо, мыев' ңано Иродынак накоюнмыңгэ Гыччи». ³² Иви ыйкың: «Қылқыллатык қэв'латкы ңанэн яёлачгың: қыгит, тыконтар'ңынав' ниңвиту то тыкунмэлэв'ңынэв' эчги, митив', то ңыёнг'ылв'ыек тыеплыткуң. ³³ То қыгит, Гыммо тыелэйвики эчги, митив' то мэлмитив', мыев' ңано қонпың ыньңыг'ан китың, ыно энанэчгыпавычг'ын кувиг'ың Иерусалимык. ³⁴ Иерусалим! Иерусалим! Гынан конмыңнав' энанэчгыпавычг'о то в'ыв'в'а кулқэйнэв'ңынэв' тыңивылг'у гынкың! Тэг'и-аму Гымнан янот тыевийиңыңнэв' гынин нымытвалг'о, тэқын ңав'пчиқ чининкинэв' қайпчиқав' тилтилгиңкы кувийиңнин, г'ам тую уйңэ агайматка. ³⁵ Қыгит, копэлатың тучгин яяңа тойкың. Тыкивың г'ам тойкың, ңано точгынан қыйым қэналыг'олатык Гыммо, кытаван

еплыетың җаен, титэ тую ев'лаңтык: „Мэт-г'атвалг'ын Етылг'ын Этынвынынна!“».

Иисусынак кунмэлэв'ынын суббота

14 ¹ Ынненчең субботаг'ылв'ыек Ынно етти яяң қотэн фарисейкэн майңычг'ың, тит эв'йитқивык, то ычгынан җанко нэгитэн Ынно. ² То қыгит, котваң Ыныкгиңкы қуллу г'уемтэв'илг'ын увик пагат тг'ыллыг'ын. ³ В'уткыкйит Иисусынак пыңлонэн Закон-энангыёлавычг'о то фарисеё: «Мэтькэ эмэлкэ инэнмэлэвык субботаг'ылв'ыек гаймат актыка?» ⁴ Ыччу эмэв'йичвын котвалаң. То инэньний, йымэлэв'нин, йыччилнин. ⁵ Г'ам ыйкың иви: «Җэвэқ микин-ңын тучгин акык гаймат қлеккоров' яятың аймынвэтың, в'йин яқам точгынан ынно етолаңыткы субботаг'ылв'ыек?» ⁶ Напкавын Ынно аңъяк в'утиныкйит.

*Панэнатвын ямкылг'ың то
яя-этынвылг'ынаң*

⁷ Иисусынак лыг'унин, еқин г'эйңэвылг'э накэнаейңынав' янотың валг'о вагалынво, тыв'нэн ыйкың панэнатвын: ⁸ «Титэ гыччи нэг'эйңэв'ги микнэк-ңын җав'тыңг'ылв'ыек, кытыл атвагалка янотың вагалынвык, җано этун еетың мэки г'эйңэвылг'ын гынык

майңычг'ың валг'ын. ⁹ То г'эйңэвылг'ын гыччи то ынно, чеймэвык, йивың гынкың: „Ынки ынно нытвагалын“, то җанко гайқыңыйкылата елқытың гыччи вагалык ватқылг'ын вагалынвың. ¹⁰ Титэ гыччи нэг'эйңэв'ги, еетың, қытвагал ватқылг'ык вагалынвык, тит г'эйңэвылг'э гыччи нанг'ыёг'ыгэ нг'ив'ги: „Тумгытум! Қытвагал мальянотың“; җанко йитың гынкың майңыпэягыңың гынык камлэлың ымың вагалытвалг'ык. ¹¹ Мыев' ченэныгычголавылг'ын чининувикик наяппуляв'ңын, г'ам ченэнныппулявылг'ын наянгычголав'ңын». ¹² Ынык г'айңавылг'ың иви: «Титэ гынан кутэйкыңнэв' г'ылоав'ъегыйңо мэтькэ қамэтвагыйңо, кытыл г'ыг'эйңэв'кэ гынин тумгу, гынин қайтакалңо, гынин қайтумгу, пыттоңэнаялг'о, тит ычгынан г'опта г'ынг'эйңэв'ги то гынан энэнгэвэң қамэтван екмиңыңын. ¹³ Г'ам титэ гынан яяқамэтваньңынав', қыг'эйңэвики ңог'ычг'о, овэкг'аткэңатылг'о, атқатылг'о, алылякив'. ¹⁴ То мэтг'атвалг'о йитың, мыев' ычгин уйңэ йынны йылынвың гынкың. Гынкың Аҗаңа ейылңыннин, титэ енэюв'ңыннин қэйлы валг'о».

Панэнатвын майңы-ав'етатылыкъет

¹⁵ Валомык Иисус, мэки-аму иви Ынкың: «Мэтг'атвалг'а, микнэк ег'эв'йиң Аҗаң-

Энанлявагыйңык!»¹⁶ Ынно иви ынкың: «Қутин г'уемтэв'илг'э тэйкынин ынанмалчыг'ын майңы-ав'бетатыл то г'эйңэв'нин ңынвычгаё. ¹⁷Титэ нг'эли в'отқыав'ъегыйңын, тыңивынин чининкин вэтычг'ын эвынвың г'айңавылг'ың: „Қыяллатык, мыев' эмэч ымың ганчоччымавлэнав' пичгу“.¹⁸ То ңыволай г'оптымың тэқын ынаның ивилг'у г'энқэтык. Яноткэн иви ынкың: „Гымнан тывилэтын то тэкмитын нучелқын-энаныңавыны то гыммо тыелқытың то тыегитэңын ңаен; ипа кытыл аңотав'ка“.¹⁹ Қуллу эвың: „Гымнан тэкминнэв' мынгыткэн кылгатқлэккоровав' то тыкулқытың тит тав'аңык ыччу; ипа кытыл аңотав'ка“.²⁰ То қуллу иви: „Гыммо тыңав'тыңык, в'отқо тыкопкавың етык“.²¹ То етти вэтычг'ын то ив'нин ңаен ченэнкэнаң этынвилг'ың. Ңанқо гаңотав'лэн яя-этынвилг'ын, иви вэтычг'ың: „Қылқыт инг'э гамга-явытгыйңэпың майңынымнымык то қыетгынэв' қо-йың ңог'ылг'о то ңуйлыг'у, алылякив' то атқылг'у“.²² То иви вэтычг'ын: „Этынвилг'эгэ! Гиллин в'ото, еқин иви гыччи, то этг'у котвалаң ванво“.²³ Яя-этынвилг'ын иви вэтычг'ың: „Қылқытги йыг'этгыпың то қив'вынэв' гэмгэйытг'этылг'у тит ныеннэв', тит нымэллычг'этын гымнин яяңа.

²⁴Мыев', тыкэв'лаңтык — қыём микнэк г'эйңэвылг'э, мэкив' уйңэ эеткэ, г'ынтав'аңын гымнин в'отқыав'ъегыйңын“».

Ваккы ейгучев'ңылг'у Иисусын

²⁵Иисусынак омакаң гэлэлинэв' ңынвоқ г'уемтэв'илг'у; Ынно, гайқылляпа ыйкайтың, иви: ²⁶«Ңэвэқ мэки нг'ыетын Гымкың, микнэк Гыммо мэльтэг'и эңг'элу кинэлңың энъпичикйит, ыллаг'ыкйит, ңэв'г'эныкйит, кымиңыкйит, қайтакалңыкьет, чакэтыкьет, то г'опта чинин юнэтыкйит, ңаен актыка ныг'итики Гымнинэну ейгучев'ңылг'у. ²⁷Мэки кэв'ңывоң: „Гыммо ченэнгайма тыег'эқэюнэтың то лыган тыевиг'ың Гынкың“, то кулэң яқам Гымык явал, ңаен йитың Гымык ейгучев'ңылг'у. ²⁸Қыгит, мэки-ңын ягайматың майңытаяңык. Кытаван эв'ын пыче ятвагалың то яйылңыңнэн тэг'и-қи яяваңнэн пылв'ынто, мэтькэ кунтыңнин ымы-ею, тит еқэ тэйкык яяңа. ²⁹Ңано, титэ еччилңынин яноткэн таяңкэн в'ыв'вын то япкав'ңынэн плиткук, лыгулг'э наяңвоңын ынно ачачго лыңык. ³⁰Ев'лаң: „В'уччин г'уемтэв'илг'ын ңывой таяңык то гапкавлэн плиткук“.³¹ То этг'у тыйивың: мэтькэ яқ царь-ңын, мынгытык тысячав' таньычетылг'о кэтгулг'ын, г'амамайыг'алёң

ег'эқэвың таньңычетынвың қолэн царьнаң, катгогылгынаң ңыччеқ мынгыттэ тысячав' таньңычетылг'о? Ынно пыче нылгимэлг'эв' ечечкэюңың, мәңинеч кытвыль ынин катгогыйңын. ³²Ңано, еппы ыявак котваң майңы-таньңычетэччат, ынан яньңивынин қолэн-царьнаң тыңивылгу в'аңлак атаньңычет-гыйңын. ³³Ыньңыг'ан г'оптымың точгынан, микыйык энқу элңыкэ янтылаңыткы ымы-ею туйык котвалаң, қыйым қэллатык Гым-нинэну ейгучев'ңылгу».

Панэнатвын ачачакылг'экъет чолякъет

³⁴«Чольчоль нымэлқин. Г'ам ңэвэқ чоля янтымңэв'ңынэн катгогыйңын, еқэ ынно йыплепавык? ³⁵Қыйым еқу нитын ночал-қың, қыйым еқу нитын удобренияң. Яқыл-қыл ынно. Нэкуниңлыңын ынно. Микин котваңэ вилут, қэйлы г'ынваломгым».

*Панэнатвын йытымңэвылг'ыкъет якэн
нав'кытэпыкъет*

15 ¹Гэчеймэв'линэв' Иисусынаң г'опты-мың налогэнаечелг'о то г'ақатвалг'о, тит паломтэлык Ынык. ²Фарисеё то энан-гыёлавычг'о Аңаң-Каликинав' в'иньвэ ко-ңотыв'аняваллаң, кэв'лаң: «Ынан куйыт-г'эньңыңнин г'ақатвалг'о, кэв'ийң ыйык

омакаң». ³Г'ам Ынан тыв'нэн ыйкың в'уч-чин панэнатвын: ⁴«Ыноқун, микнэк-ңын точгынан контылаңыткы ыстон якэн ңав'-кытэпав' (овцав') то йытымңэв'нэн ыннэн. Қыгит, кытаван эв'ын япэлаңнэн эмнутэк қоньг'айчыңкэн мынгыто қоньг'айчыңкэ-нав' овцав' то елқытың, лыг'онвың ыннэн тымңэвылг'ын. ⁵Г'ам лыг'ук, емтэйпыңнэн гэйқыийг'этэ. ⁶То яйтык, ег'эйңэв'ңынин тумгу то энаялг'о то йивың ыйкың: „Гымык омакаң қыег'аллатык, гымнан тылэг'ун гымнин тымңэвылг'ын овцаң“. ⁷Тыкэв'лаң-тык тую, лыгиқэйли ыньңыг'ан яег'аллаң г'иг'ык ыннан г'ақатвалг'ың, микнэк лгэал-ваң йыччынин чининкин ңайқывагыйңын. Қыгит, г'ам таг'ың яег'аллаң қоньг'айчың-кэн мынгытык қоньг'айчыңкэнаң қэйлы валг'ың. Мыев' уйңэ ычгынан элэг'укэ ыч-гин г'ақатватгыйңо».

*Панэнатвын йытымңэвылг'ыкъет
пылв'ынтыкъет*

⁸«То қэй яқэльг'ата, микнэк кунтыңнин мынгыткэн черепрон пылв'ынто, ңэвэқ ян-тымңэв'ңынэн ыннэн пылв'ынтын, ыноқун еекэтың то яңвоң нуялык пыкъяк то мэт-г'аң яңвоңнэн энаейык пылв'ынтын, кыта-ван лыг'ойтың. ⁹Лыг'ук, ег'эйңэв'ңынин

эльг'атомго то энаялг'о то йивың: „Қые-г'аллатык гымык омакаң, гымнан тылэг'ун гымнин йытымңэвылг'ын пылв'ынтын“. ¹⁰ Ыньңыг'ан, тыкивың тойкың, китың ег'атгыйңын ангелычгэн Аңаңэн ыннэнык-йит г'ақатвалг'ыкьет, микнэк лг'эалваң куч-чыңнин чининкин ңайқывагыйңын».

*Панэнатвын г'амамйыг'алёң
юнэтылг'ыкийит кымиңыкийит*

¹¹ Иисусынак тыв'нэн: «Қутин г'уемтэ-в'илг'ин гиллинэт ңыччеқ аккат. ¹² Иви ыл-лаңи аньпэчең: „Эньпич! Қинэйыл эчги гымнин чвипыт гынык пыттоңгыйңэн“. То эньпичинэк чвинин ыйкың пыттоңгыйңын. ¹³ Титэ галалай тэг'и-аму г'ылв'ыев', туйчы-г'а акканак гэнумэкэв'лин чининкин чви-пыт пыттоңгыйңэн. Қыти г'оянотайтың то ңанқо кунин чининкин пыттоңгыйңын, имыеқыонэтэ. ¹⁴ Титэ ынан кунин г'опты-мың, нг'эли майңыпэлгатгыйңын ңанэнно-так то ынно ңывой ңог'ык. ¹⁵ То қыти вэта-тык қотэнг'оямтав'элг'ың ңанэн нотакэнаң, то ңанэнынак тыңивынин гыйипык г'алё-қояв'. ¹⁶ То ынно нг'ыйиг'этын йычг'этык чининкин нанқын қэй пичгэ, ею нэкунуң-нэв' г'алёқоята, г'атав' уйңэ микнэк эйыл-кэ. ¹⁷ То малчачкаёңывой, иви: „Тэг'и-на

вэтатылг'о гымыкэньпичик копыттоңыч-г'аллаң қлевата-пичгэ, г'ам гыммо тыку-пилгывиг'ың! ¹⁸ Мылқутык, мылқытык гы-мыканьпэчең то тыйив'ңын ынно: эньпи-чийги, гыммо тыг'аткэңычг'атык Аңаңык то гынык, ¹⁹ то эмэч уйңэ эмэлкылг'игым ныннылг'атык гынык аккано, қынанпыги гыммо гынык вэтатылг'о“. ²⁰ То гэлқуллин, гэг'эқэв'лин ынык аньпэчейтың. Еппы уел-г'ын, эньпичинэк лг'унин ынно то ейв'эчу лыңнин то кылав'пкэйык оммачайпынэн то уваннин. ²¹ То иви акык ынкың: „Эньпи-чийги, тыг'аткэңычг'атык Аңаңык то гы-нык, то в'отқо гынан гыммо кытыл аккано инэлңыкэ“. ²² Г'ам эньпич иви ченэнвэтыч-г'ың: „Қыяллагыткы ынанмальчыг'о ки-митг'ав' то қынкэмэтг'айпылагыткы ынно, то қыйыллагыткы мэтг'айылгыквын ынык-мынғың то плаку гыткаң. ²³ То қыяллагыткы ачг'ыкоровапэль то қынмылагыткы, мы-ныңвола эв'йик то кычвилг'этык. ²⁴ Мыев' ңано — кымиңын гымнин пыче тэқын гэви-г'ылин то гэюлин, гатымңэвлэн то гэлэг'у-лин ынно“. То ңыволай кычвилг'этык.

²⁵ То ынпычг'ын ынин кымиңын гиллин энаныньңавынвык то яйтыма, чеймэвык яяң, гаваломлэн аңаңыятгыйңын то кыч-вэльг'атгыйңын. ²⁶ То г'эйңэв'нин қуллу

вэтычг'ын, пыңлонэн: „Кояқлаң?“²⁷ Ынан ив'нин: „Ыллаңи гынин етти то гыныкэнь-пичитэ тымнэн ачг'ықайкоров', мыев' лы-гуинин ынно этг'ылкылг'ин“. ²⁸ Ынинэлг'ын коңотывыччатың то кыг'энқэчг'этың елқи-вык. Г'ам энъпич ынин ңытой, г'эйңэв'нин ынно. ²⁹ Г'ам ынно иви, аңъята аныпэчең: „Қыгит гыммо – ынкыеп аму тэг'и гэвэгый-ңо тыковэтатың гынкың то уйңэ титэ эйыл-кэ гымкың қэй кытэппэль, тит кычвилг'э-тык гэйқыгымыктумгыйычг'э. ³⁰ Г'ам титэ етти в'уччин кымиңын гынин, микнэк гэт-куйвылин гайқықэв'в'аэльг'ата, гынин пыт-тоңгыйңын, гынан тымын ынкың ачг'ықай-коров'апэль“. ³¹ Г'ам ынно иви ынкың: „Ак-кайгэ гымнинэйги, гыччи қонпың гымык омақаң то г'оптымың гымнинэв' – гыни-нэв' кэллаң. ³² Г'ам еқу мынъег'аллаң, мыев' гынин ыллаңи янот виг'ылг'у гэлңылин то гэюлин, гатымңэв'лэн то гачгэпав'лэн“».

Панэнатвын еёл-яямайңычг'ыкъет

16 ¹ Иисус иви яйгочав'ңылг'ың: «Ыннан пыттоңг'оаямтав'элг'эн гиллин ынин яямайңычг'ын. Нанпыңлавын пыттоңыч-г'ын, ыно яямайңычг'а куткуйвыңнин ынин пыттоңгыйңын. ² Пыттоңычг'а г'эй-ңэв'нин ынно то ынкың иви: „Йынны-қи

гыныкыкйит тыковаломңын? Қэнаңъя, еқин ковэтатың гымыкъякъет, мыев' ңано гыччи в'отқо қыйым қывэтаныңыво яямайңычг'о“. ³ Ңанко яямайңычг'ын иви овэкэң: „Мые-қики-қи гыммо? Гымык этынвылг'а кинэп-йын гыммо вэтатылг'эгим в'отэньяк. Нэ-лэйтийгим вэтатык в'ылпата, в'аңлалг'атык тыкоңыйкылатың. ⁴ Лыги тыкулңыңын мые-қык, тит экмитык қотэньяк, титэ в'отэ-нэтынвылг'а йинэпйың“. ⁵ Г'эйңэв'нин ачыңылг'о этынвылг'эн эмыннэну, иви яноткэнаң: „Тэг'и гынан уйңэ эвилэткэ гы-мыкэтынвылг'ың?“ ⁶ Ынно иви: „Ыстон тыл-гымачлаёчго“. То яямайңычг'ын иви ынкың: „Қэкмит гынин расписка то қытвагал инг'э қыкали: мыллыңэн мынгыто“. ⁷ Выг'аёк қо-лэнынаң иви: „Г'ам гынан тэг'и уйңэ эви-лэткэ?“ Ынно аңъяй: „Ыстон чеючгу қлевал-қыл-зернов““. Иви ынкың: „Қэкмит гынин расписка то қыкали: ңыёқмыллыңэн мынгы-то“. ⁸ То яя-этынвылг'а аңъянэн нытэмьюң-қин яямайңычг'ын, мыев' нымэлчечкэюң-г'эв' итти. В'йин ван эчгилг'эткин тыңаят ниналкылқин қэйлы валг'ык г'уемтэв'ил-г'ык. ⁹ То Гыммо тыкивың тойкың: қымал-томкылг'аллатык ченэнгайма явама пыттоң-гыйңың томгың тит Аңаңа нанг'ыг'айңав'ла-тык тую қонпыңкэнаң ёнатытванвың, титэ

в'уткэкин пыттоңгыйңын еплыткуң. ¹⁰Мэки нэнанңычв'ынав'қэн қэй ыппулыг'ав' этгыйңык, г'опта қэй майңыэтгыйңык нэнанмычв'ынав'қэн, г'ам алваң итылг'ын ыппулыг'ав' этгыйңык то майңыэтгыйңык алваң йитың. ¹¹То нэвэқ тую в'уткэкин пыттоңгыйңык алваң эллатык, то актыка лымалавык тойкың лыгэмалэтгыйңык. ¹²То нэвэқ томыкпыттоңгыйңың уйңэ мычвыно иткэ, микнэк-г'ам наяйыллаңтык тучгин малэтгыйңын? ¹³Вэ-татык ңыянг'этынвылг'ың актыка, мыев' вэтычг'а гаймат қуллу г'эқу елңыңнин, г'ам қуллу эңг'элу елңыңнин, гаймат қолэнынаң яңвоң гыматык, г'ам қолэнынаң ломңывэ-татык. Қыгит, актыка гыматык Аңаңың то ямайңыпыттоңав'ңык».

Закон то Аңаң-Энанлявагыйңын

¹⁴Валомлай в'отыччу ымың фарисеё япылв'ынтоңылг'о то ычгынан Иисус ачачго нэлңын. ¹⁵Ынно иви ыйкың: «Тую эв'ви коеллаңңытык г'оямтав'элг'ың тэқын қэйлы валг'ытоё, г'ам Аңаңа лыги кулңыңнин тучгинэв' лэңлэңчаткаёңгыйңо. Йынны гычголкэн г'оямтав'элг'ың, ңаен қэв'вагыйңын Аңаңың. ¹⁶То Моисей-Закона, то энанэчгыпавычг'а, то Иоанн Крестительнак нанпыңлавын Аңаң-Энанлявагыйңын. Гэмгэ

г'уемтэв'илг'ын гайқымайңыгайматгыйңа куеелқив'ңың ңакые. ¹⁷Г'ам янотың г'иг'ын то нучелқын еткуңңи ваккы қэй ыннэн ыпполёв'аняв' Законаңқо ятымңэвың. ¹⁸Гэмгэ микнэк копэлаңнэн нэв'г'эн, в'йин қутинынэк коңав'тыңың, лгэалваң китың. То мэки коңав'тыңың эльг'ак, қылавола пэлалг'ык, г'опта лгэалваң китың».

Пыттоңычг'ын то Лазарь

¹⁹Выг'аёк Иисусынак тыв'нэн: «Г'уемтэв'илг'ын гиллин ныпыттоңқэн, лгэмэтг'аң қонпың кокэмэтг'айпыңвоң то гамгачг'ылё комалав'белг'аньңывоң ныпыттоңг'ав'. ²⁰То гиллин қуллу ңог'ычг'ын, ныннылг'ын Лазарё, мэки гиллин ынык яатыллыгэңкы, тг'ыллыг'ын гайқыйықэёлга. ²¹То гэев'йиңлин қэй еқэ аятылг'а пыттоңстолыңқо; то етылг'э г'ытг'ычга гэнмылулин ынин йықэёлго. ²²То ңанқо гэвиг'ылин ңог'ычг'ын то гэллэлин ангелыйык Авраамванвың. Гэви-г'ылин г'опта пыттоңычг'ын то нулгувын ынно. ²³То пыттоңычг'ын г'ақа-аят-онмыгыйңык, г'ақаёнанма, лыляпи то лыг'унин ыявак Авраам то Лазарь ынык чеймык. ²⁴То гайқымайңыкумңа иви: „Эньпичийги Авраамэгэ! Ейв'эчу қинэлңи гыммо то қынъңиви Лазарь, тит нынмэткунин ынин йилгылқын

мимлык то нынэгыёв'нэн гымнин йилы-йил, мыев' гыммо тыкуг'эқэюнэтың в'отэн-мэлгычыко“. ²⁵Г'ам Авраам иви: „Кыми-нын! Қыкэтог'ы, ыно гынан эмэч экмитын гынин малгыйңын гыныккъёлг'анма, г'ам Лазарьнак янот экминнин г'ақаёнатгый-ңын; г'ам эчги ынно в'утку кучаңычг'атың, г'ам гыччи куг'эқэюнэтың. ²⁶То этг'о мойкаңқо то тойкаңқо котваң майңыаятонмы-гыйңын тыттэль нымэйыңқин, тит гайма-тылг'о тойкың ялгытык япкав'лаң қытык, г'ам г'опта тойкаңқо япкав'лаң қойың етык“. ²⁷То иви ынно: „Тыков'аңлаң гыммо гынык, энъпичийги, қынңивыгын ынно яй-тэтың гымыканьпэчең. ²⁸Мыев' гымнин мыллыңэн қайтакалңо котвалаң; напанэ-натвың ыйкың, тит ыччу г'опта қойың эеткэ нэнг'ынтынэв' в'отэн г'ақаёнатынвың“. ²⁹То Авраамынак кив'ңынин: „Ыйык котва-лаң Моисеен Закон то Пророк-Калив', г'ынваломнав' ыччу“. ³⁰То ынан ив'нин: „Уйңэ, энъпичийги Авраамэгэ, г'ам нэвэқ куллу виг'ылг'ын еетың ыйкың, ыччу яп-лытколаң чинин һайқывагыйңын“. ³¹Г'ам Авраамынак ив'нин: „Экилу Моисеен За-кон то Пророк-Калив' ычгынан уйңэ ава-ломка нэкунтыңын, нэвэқ эмэч виг'ылг'ын еэюң, қыйым эв'ынчам г'ынлымалав'нэн“».

*Иисусынак котвыңнэн
лымалав'гыйңыкъет то тайкыёлқылыкъет
вэтычг'эн*

17 ¹То иви Иисус Ченэн яйгочав'ңыл-г'ыйкың: «Актыка галак этгыйңо, еқэ накоюнпэлав'ңыңынав' лымалав'гыйңо, г'ам г'ақаёңгыйңын һанэнынаң, мэкнаңқо ыччу кэллаң. ²Ынкың мэтг'аң ныг'итың, нэвэқ нанг'ынёпатын майңыв'ыв'ынақо ынык-г'иннык то нэнг'ыниңлын ынно аңқайтың, мыев' этг'о қэв'ваң, титэ ынан йиткэңнин лымалав'гыйңын қэй ыннэн йыг'эг'уемтэ-в'илг'ин. ³Увик қыгэталайкынэткы. Нэвэқ нг'ыг'ақатватын гынин қайтакалңын, қын-гэчгэв' ынно, то нэвэқ лгэалваң енг'э-лың, — қынтыгэват. ⁴То нэвэқ һыянмыл-лыңычаң нг'ыг'ақатватын ыннанг'ылв'ы-ек гынкың то һыянмыллыңычаң гынкың йивың: „Эняччыгыйңылг'эгым“, — қынты-гэват».

⁵Эв'лай апостоло Этынвың: «Қынмэй-нэв' мучгин лымалав'гыйңын». ⁶Этыны иви: «Нэвэқ туйык ныг'итын лымалав'гый-ңын тэқын мыльмылэн тыңэчг'ын то ны-г'эв'латык инжир-оттың: „Қыпйыңты то қытвагал аңқак“, ынно ныг'ываломын тойкың.

⁷В'ото қутинынэк котваң вэтычг'ын*, мэ-ки ковэтатың нучелқык гаймат пастуқ, то яйтэ нотаңқо. Мэтькэ этынвылг'ын йивың ынкың: „Қыет инг'э, қытвагал столгэңкы?“
⁸Г'ам йивың ынкың: „Қынчоччымав' гымкың вотқыав'ьегыйңын то қытгымат пыче гымкың, янотың гыммо тыеэв'йиң то тыйив'в'ичиң то ңанқо қэв'йи то қив'в'ичи гыччи чинин“. ⁹Мэтькэ ынан ныг'ив'нин қайлём ынык валг'ың вэтычг'ың тайкыёл-қылыкьет? ¹⁰Ыньыг'ан г'опта тую, титэ точгынан, плиткук тэйкык ымың тайкыёв' йыллыг'у тойкың, қэв'латык: „Уйңэ мую эмэлкылг'ымуу, г'атав' мыттэйкынэв' ею мойкың тайкынвың“».

*Иисусынак кунмэлэв'ңынин мынгыткэн
пэнны-гылгытг'ылг'у*

¹¹Ыннэнчең, титэ Иисус тылэй Иерусалимэтың, тылэй Самарияйпың, Галилеяйпың.
¹²Г'ам пыкэйма қутиннымык нэйытг'этын мынгыткэната пэнны-гылгытг'ылг'а. Ыччу нывэллай малыявык. ¹³То эчгыкомңа эв'лай: «Иисус! Инэнгыйивэтылг'иги! Ейв'эчу г'ынылңыламык!» ¹⁴Лыг'ук ыччу, Ынан ив'нин: «Қылқыллатык аңаңвэтылг'ың, аңаңвэтылг'а

* 17:7 *Вэтычг'ын* – в'утку роскээличг'энаң «раб».

г'ынлыг'олатык». То, қынма, гэнмэчгэв'линэв'. ¹⁵Г'ам қуллу, лыг'ук, ыно гэнмэчгэв'лин, яқам лэқтэ майңыкумңа майңыэчгат-выма Аңаң. ¹⁶Аяти ңыетэ Ыныкгыткак лгичеймык, гэйқивэ: «Қайлём, Гынкың!», то ңаен итти Самариялг'у. ¹⁷Яқам Иисус иви: «Еққэчг'ам-қок, плы мынгыткэн йымэчгэ-вылг'у эллай. Амыччу г'ам қонг'айчыңкэн? ¹⁸Уйңэ-йын мэки алэқтыка итти майңыэч-гатвынвың Аңаң, ятан етти тумыкнутэл-г'ын?» ¹⁹То ив'нин: «Қылқутги, қылқытги. Гынык лымалав'гыйңа наннимайтатгэ».

*Ныг'алгыйңын
Аңаң-Энанлявагыйңэн*

²⁰Фарисея напңылон: «Титэ енг'элың Аңаң-Энанлявагыйңын?» Ынан аңъянэн, иви: «Актыка Аңаң-Энанлявагыйңэн ят-гыйңын лылата лыг'ук, ²¹то уйңэ ив'кэ: „В'ото Аңаң-Энанлявагыйңың в'утку“, гаймат „В'ото ңанко“. Эмэч Аңаң-Энанлява-гыйңын туйыклыку котваң». ²²Г'ам яйго-чав'ңылг'ың иви: «Г'ылв'ыев' еллаң, титэ қэй қайелэг'уңык майңычг'атгыйңын Г'у-емтэв'илг'ы-Аккан, г'ам қыйым қылг'ола-гыткы. ²³То ев'лаң тойкың: „В'ото ңанко“ гаймат „В'ото в'утку“, – қыйым қылқылла-тык то қыйым қылымңэңалатык. ²⁴Мыев',

тэқын мэльгэчгын куг'уевың қотэн-г'эг'ы-
тайнэтың, ынъыг'ан Акык Г'уемтэв'илг'ы-
кин еетың. ²⁵Г'ам янотың Ынно унмык
ег'эқэюнэтың то в'отэн ваята г'энқэчгу нэ-
елңыңын. ²⁶То миңкые гиллин, титэ юнэти
Ной, ынъыг'ан йитың, титэ Акык Г'уемтэ-
в'илг'ыкин еетың гымлэ. ²⁷Г'уемтэв'илгу
ав'белай, эв'в'эчелай, һав'тыңлай, нг'аллай
гақлаволлэнав' һанэнг'ылв'ыейтың, титэ
Ной елқиви ковчегык. То нг'эли майңыйы-
пылқав'гыйңын то тымыйвынэн ымың. ²⁸То
ынъыг'ан гиллин Лот-г'ылв'ыек: ав'белай,
эв'в'эчелай, энакмэтытколай пылв'ынта,
йылытколай пылв'ынтывэло, ычгынан нэ-
нынңэв'нэв', ыччу таяңлай. ²⁹То г'ылв'ыек,
титэ Лот һытой Содомыңқо, г'эг'ыңқо мил-
гымуқэюг'и то мэлгысерамоқаёг'э то ты-
мыйвынэн ымың. ³⁰Льгоынъыг'ан йитың
һанэн г'ылв'ыек, титэ Акык Г'уемтэв'илг'ы-
кин еетың. ³¹Һанэнг'ылв'ыек, мәки ятваң
һайңынок, ам ынин кимитг'ав' яяк, кытыл
элқив'кэ акмэтынвың кимитг'ав'. То мәки
ятваң нутэк, г'опта кытыл алэқтыка: ³²қыкэ-
тог'ылагыткы Лотэн һэв'г'эн. ³³Микнэк
яңвоңнэн ййтаңкы чининкин ёнатгыйңын,
һанэнынак ентымңэв'ңынин ынно, г'ам мик-
нэк ентымңэв'ңынин чининкин ёнатгый-
ңын, елыгуңнин қонпыңкэн ёнатгыйңын.

³⁴Тыкивың тойкың: һанэнныкита һыечгэи
ятваңэ ыннанайколак — қуллу нэекминь-
ңын, қуллу наяпэлаңын. ³⁵Һыччеқ һавычңыт
явэталлаң омакаң — қуллу нэекминьңын,
қуллу наяпэлаңын». ³⁶⁻³⁷Ейгучев'ңылг'ыйык
напыңлон Иисус: «Миңки, Этынвэгэ?» Г'ам
Ынан аңъянэн: «Миңки виг'ылг'ын котваң,
һанко ёмакаллаң тилму».

*Панэнатвын эв'в'ыпв'аңлалг'ыкъет
қликвиг'ылг'ыкыйит*

18 ¹Иисусынак тыв'нэн панэнатвын яйго-
чав'ңылг'ыйкың, эмэн эв'ын ныг'итын
аңаңв'аняват то кытыл эңуйлюқэткэ. ²Эвың:
«Қутинмэйңынымнымык юнэти судья. Ын-
но уйңэ эв'эюлг'эткэ Аңаңың то уйңэ
аңыйкылатка г'уемтэв'илг'ык. ³То һанэн-
майңынымнымык юнэти қликвиг'ылг'ын.
Ынно етылг'эти һанэнсудьянаң то ивылг'э-
ти: „Қэнанымайтат гыммо гымык'ақал-
г'ыңқо“. ⁴То ынно юлэқ агайматка итти.
Г'ам выг'аёк иви овэкэң: „Қэй гымнан
Аңаң уйңэ в'эюлгу элңыкэ то уйңэ аңый-
кылатка г'уемтэв'илг'ык, ⁵эейвэқ в'уччин
қликвиг'ылг'ын тыттэль ныкытв'аңлақэн.
Гымнан мывийиңын ынно, тит кытыл этгу
зеткэ нитын гымкың иненг'эньқэчг'э-
вык“». ⁶То Этыны иви: «Қыпаломтэллатык

еқин г'эқэинэнчуйитылг'ын кэв'ңывоң.
 7 Мэтькэ ван Аңаңа қыйым нывийиңнин
 Ынин йичилг'у г'уемтэв'илг'у, микыйык
 Ынно ыннэну нэкуг'эйңэв'ңын г'ылв'ый-
 няқу, ныкиняқу? Мэтькэ ван Ынно якима-
 тың инавийиңык ыйык? 8 Тыкэв'лаңтык,
 явийиңнин выг'аёк. Г'ам Аккайгым Г'уем-
 тэв'илг'ыкинэйгым, гымлэ етык, мэтькэ
 Гыммо тыелыг'уңын лымалав'гыйңын ну-
 челқык?»

*Панэнатвын фарисейыкзет
 то налогэнаечелг'ыкзет*

9 Исусынак тыв'нэн этг'у панэнатвын ңа-
 нэныйыкың, мэкив' четкэюңылг'у, ыно ыч-
 чу қэйлы валг'о. Ычгынан нэг'эқэгитэнэв'
 йыг'эг'уемтэв'илг'у. Эвың: 10 «Ңыччеқ г'уем-
 тэв'илг'ыт елқив'гыг'и аңаңъяк аңаңв'аня-
 ватынвың. Қуллу фарисей то қуллу нало-
 гэнаечелг'ын. 11 Фарисей вэлатвама ынь-
 ңыг'ан аңаңв'аняватэ: „Аңаңэгэ, тыкив'ги
 қайлём Гыччи, ыно гыммо уйңэ ыньңыг'ан
 иткэ, тэқын қуччев' г'уемтэв'илг'у. Ыччу
 тулг'ылг'у, инэнңуевылг'у, қаччилқалайыл-
 г'о. То гыммо уйңэ тэқын в'уччин налогэна-
 ечелг'ын. 12 Тыкупилгэтың ченэнгайма ңые-
 чең неделяк то тыкуйылңынэв' ыннэн мын-
 гытқав'кэн чвипыт пылв'ынтогыйңыңқо, ею

гымкың кэллаң“. 13 Г'ам налогэнаечелг'ын
 малыявак вэлатвалг'ын, куйимгымгэтың
 йыгычголавык лылат г'эг'ың, унмык котэй-
 ңатың ңыйкыланма то иви: „Аңаңэгэ, қитги
 йийкылиңылг'ын гымкың — г'ақатвалг'э-
 гым!“ 14 Тыкивың тойкың, в'уччин г'уемтэ-
 в'илг'ын яйтэ гэнаачыңпйыңтов'лэн Аңаңа,
 г'ам фарисей — уйңэ. Мыев' гэмгэг'уемтэ-
 в'илг'ын тэмэйңычг'ыңылг'ын яныппуляв'-
 ңынин, то гэмгэг'уемтэв'илг'ын таппулю-
 ңычг'ын енмэйңэв'ңынин».

Иисусынак комальмэтг'атвыңнэн қайыкмиңу

15 То нэetylг'эннэв' лёвылг'о Ынкың, тит
 Ынан гайқымальмэтг'атва нинниткунэв'.
 Ейгучев'ңылг'ыйык, гэтама, г'энқэчг'у нэл-
 ңынэв' етылг'у. 16 Г'ам Исусынак г'эйңэв'-
 нин қайыкмиңу то иви яйгочав'ңылг'ы-
 йыкың: «Қайыкмиңу ныеннэв' Гымкың.
 Кытыл акъянпыка, мыев' Аңаң-Энанлява-
 гыйңын котваң ыньңыг'ан етылг'ың. 17 Қэй-
 лы тыкэв'лаңтык: микнэк қыйым нэкмин-
 нин Аңаң-Энанлявагыйңын тэқын кымиңа,
 ңаен қыйым ныелқивын ңакые».

Ныпыттоңқэн мэйңычг'ын

18 Гапңылолэн Исус еқ мэйңычг'э-аму:
 «Инэнгыюлэвычг'иги нымэлиги, мыеқык

гыммо, тит экмитык қонпыңкэн ёнатгый-
ңын?»¹⁹ Иисусынак ив'нин ынно: «Еқу ки-
нэг'эйңэвың Гыммо нымэлқин? Уйңэ мэки
ыньңыг'ан валг'ын, ятан ыно Аңаң. ²⁰Лыги
кулңыңнэв' кытпанэнатво: ақаччилқалай-
выка; кытыл энанматка; кытыл этулг'эткэ;
кытыл этинмэтылг'эткэ; мэлу қылңики чи-
нинкинэт энъпич то ылла». ²¹Г'ам ынно
иви: «Г'оптымың в'уччею гымнан амкумг'у
тылңынэв' тойылг'атыңқо». ²²Валомык в'о-
тыччу, Иисус иви ынкың: «Этг'о ыннэн уй-
ңэ гынкың иткэ: ею, гынык кунтыңнэв',
қыйылвилэтгынэв' то қыйылгынэв' жоғ'ыл-
г'ың, то гынин ятвалаң пыттоңгыйңо г'и-
г'ык; то қыетги, Гымык омакаң қылэйки».
²³Г'ам ынан, валомык в'отыччо, нуйлюқэти,
мыев' итти тыттэль ныпыттоңқэн.

²⁴Иисусынак лыг'унин ынно нуйлюқэтыл-
г'ын, иви: «Қыгит, ниччықин ялқэв'гый-
ңын пыттоңычг'ыйкың Аңаң-Энанлявагый-
ңың. ²⁵Мыев' гайматык верблюд-явагыйнэк
ягалаң тэтэвэлойпың, г'ам актыка пытто-
ңычг'ын елқивык Аңаң-Энанлявагыйңың».
²⁶Валомылг'о в'утку гив'линэв': «Мэки г'ам
яйымайтатың?» ²⁷Г'ам Ынно иви: «Ею акты-
ка тайкынвың г'оямтав'элг'ың эмэлкэ тэй-
кык Аңаңа». ²⁸Г'ам Пётр иви: «Қыгит моч-
гынан г'оптымың мытпэланав' то Гынык

мытвалайкылала». ²⁹Ынно иви ыйкың:
«Қэйлы тыкэв'лаңтык тойкың: микнэк пэ-
ланэн яяңа, гаймат нэв'г'эн, гаймат қайта-
калңо, гаймат энъпичит, гаймат кымиңу
Аңаң-Энанлявагыйңың, ³⁰ңанэнынаң Аңаңа
ейылңынин этг'о майңың в'отэн ёнанма,
г'ам қулин қонпың итылг'ын ёнатгыйңын».

*Иисус ңыёчаң эчгыпав'нэн Чэнэн
вэг'ыгыйңын то аёгыйңын*

³¹Г'эйңэв'нин мынгытык ңыччеқ Ынин
ейгучев'ңылг'у то иви ыйкың: «В'ото мую
мыткоюлқэв'лаң Иерусалимэтың то еллаң
Аккаң Г'оямтав'элг'ыкэнаң г'оптымың ею
гакалилинав' энанэчгыпавычг'а. ³²Мыев'
ңано наяг'ақайылңын Ынно алваң ваятың
то наяг'ақатванңын Ынно то наяиччиңты-
ваңын Ынно. ³³То наяңвоңын кыплык то
наяньмыңын Ынно; г'ам ңыёқав' г'ылв'ыек
еюң». ³⁴Г'ам ыччу в'утиныкйит уйңэ ею
аеёлка нэнтынэв'; в'уччею в'аняво эллай
йыннилпэң итылг'у то ыччу уйңэ эчэткэ-
юңкылг'инэв'.

*Энянмачгав'гыйңын алилякик
Иерихонык чеймык*

³⁵Титэ Ынно чаймав'ма Иерихоның, алы-
ляки котвагалытваң йыг'эттайнык, копэч-

гыв'аңлаң. ³⁶То валомнэн ынык чеймык галалг'ын ваят, пыңлой: «Йынны җаен?» ³⁷Ынно нивын, ыно Иисус Назареткэн кулэң. ³⁸Җеяң ынно кумҗати: «Иисусиги, Давид-Кымиңиги, ейв'эчу қинэнт!» ³⁹Тылэлг'э янотың нэкив'ңын: «Қыв'йитви!» Г'ам ынно этг'у нымэйңыг'эв' кукумңылқивың: «Давид-Кымиңиги, эйв'эчу қинэлңи!» ⁴⁰Иисус нывили, эвың: «Қыяллагыткы ынно Гымкайтың». Г'ам титэ җаен чеймэви Ынкың, пыңлонэн ынно: ⁴¹«Йынны Гымык ков'аңлаңын гынан?» Ынно иви: «Этынвэг'! Тыков'аңлаң тит гыммо мыляпңывок лылата». ⁴²Иисусынак ив'нин ынно: «Қылылалг'оңвой! Лымалгыйңын гынин в'иннети гынкың». ⁴³То ынно в'утку яқам ңывой инэлыг'ук то лымңэнай Ынык явал, гайқыметг'атва Аңаң. То г'оптымың ваята лыг'унин ынңин, унмык аңъяйвынэн Аңаң.

Налогэнаечелг'ын Закхей

19 ¹Җанқо Иисус елқиви Иерихон-майңынымнымың то тылэй җанэнмайңынымнымэпың. ²В'ото, мәки-аму ныннылг'ын Закхей, ныпыттоңқэн мэйңычг'ын налогэнаечелг'эн, ³елг'уңнин Иисус — мәки Ынно, г'ам копкав'ңынэн лыг'ук ваятык явал, мыев' итти нив'тықин. ⁴То вэтга қайылқыти

янотың, тыпгэти майңыоттэтың, тит лыг'ук Ынно, мыев' җано Ынно ягалаң ыныкгиңкы. ⁵Иисус, титэ етти в'уткыйи, лыляпи гычголайтың то иви ынкың: «Закхей, қытэкьет мэлинг'э, мыев' җано эчги Гыммо гыныкья-як тыкуеткив'ңың». ⁶Ынно инг'э тэкьети то яйнанэн ынно гэйқыйиг'этэ. ⁷То г'оптымың инэлыг'улг'у ңыволай в'иньвэ ңотыв'аняватык то гив'линэв': «Җано Ынно елқиви г'ақатвалг'ы-г'оямтав'элг'ың». ⁸Закхей г'ам, қутык, иви Этынвың: «Этынвэг'! Гынунчвипыт гымык пыттоңгыйңэн гымнан тыейылңын ңог'ычг'ың то, ңэвэқ мәки-ңын еқэ тынг'ақаматың, җанэнынаң ңынвоқ тыейылңынэв'». ⁹Иисусынак ив'нин: «Эчги етти йымайтатгыйңын в'отэньяяң, мыев' Авраам г'опта Закхейын пэнинэлг'ын. ¹⁰В'йин Акык Г'уемтэв'илг'ыкин етти лыг'ук то энаннимайтатык йыг'аткэңылг'авылг'о».

Панэнатвын мынгытык черепро-пылвынтыкьет

¹¹Ычгынан напаломтэлын Иисус, титэ Иисус гиллин Иерусалимык чеймык. Ыччу гэчеткэюңлинэв': «В'ото-г'ат Аңаң-Энанлявагыйңын ег'уевың». Г'ам Иисусынак тыв'нэн панэнатвын: ¹²«Ыннэн айым г'эқэви г'ыяванотайтың, тит ынкың нэйылын

майңычг'атгыйңын, царьлг'атгыйңын то тит җанқо лэқтык. ¹³Г'эйңэв'нин мынгытык вэтычг'о ынык валг'о, йылнин ыйкың мынгытык черепро-пылв'ынто эмынненнютэ, ив'нин ыччу: „Қыявалайкынэткы энанымкавынвың гымык ятынвың“. ¹⁴Г'ам нымывалг'а г'эқу нэлңын ынно то ганьңив'линэв' ынык явал тыңивылг'у, гив'линэв': „Г'энқэчг'у мытколңылаңын ынно муйык царё лыңык“. ¹⁵Ынно нэйбылын майңычг'атгыйңын. Қымг'ылий то г'эйңэв'нин ынкың вэтычг'о, мәкийкың йылнин черепро-пылв'ынто, тит йыгулэтык, микнэк йынны экминнин. ¹⁶Етти яноткэн, иви: „Этынвылг'ын! Гынык пылв'ынта еннин мынгытык этг'о пылв'ынто“. ¹⁷То иви ынкың: „Нымэлқинэйги вэтычг'эгэ! Җаныкьет җано гыччи янг'ав' итылг'ыги, қэкмит то қитги мэйңычг'у мынгытык мэйңынымнымык“. ¹⁸Етти ңыеқэв'кин то иви: „Этынвылг'ын! Гынык ыннан-пылв'ынта йичинин мыллыңэн пылв'ынто“. ¹⁹Ив'нин г'опта в'уччин: „Гыччи қитги мэйңычг'у мыллыңэн мэйңынымнымык“. ²⁰Етти ңыёқав'кэн то иви: „Этынвылг'ын! В'ото гынин пылв'ынтын, йынны гымнан амқумг'у тылңын, тыён. ²¹Җано гымнан йимгымгу тылңыги гыччи, мыев' гыччи г'аткэң валг'эгэ

г'уемтэв'илг'иги: какмэньңывоңын ею гынан уйңэ эччилкэ кунтыңын то куйичиңын, ею уйңэ гынан антыватка“. ²²Этынвылг'а гив'лин ынно: „Чэнэн в'анявата гыччи тыясудитги, қэв'в'авэтычг'ын! Гынан лыги кинэлңың, гыммо г'аткэң валг'эгим, тыкакмэньңывоңын ею уйңэ эччилкэ, то тыкопйыңвоңнав', ею уйңэ антыватка. ²³Еқу-г'ам гынан уйңэ аявака гымнин пылв'ынтын, тит гыммо етык, экмитык эмэч гигулинэв'?“ ²⁴То иви чеймык валг'ың: „Қакмэлагыткы ынкаңқо гымнин пылв'ынтын то қыйыллагыткы микин котвалаң мынгытык пылв'ынто“. ²⁵Нивын ынно: „Этынвылг'эгэ! Қыгит, ынин эмэч котвалаң мынгытык пылв'ынто“. ²⁶„Тыкэв'лаңтык тую, җано микин котваң, этг'о нэйылңынэв'. Г'ам микин уйңэ атвака, нэйиткэңнэв' г'оптымың. ²⁷Г'ам г'эқэлг'у җаею гымнинэв', микыйык энқу нэлңыгим, тит гыммо митык ыйык мэйңычг'у, қыяллагыткы қойың то қынмылагыткы гымык яйнаң“».

Мэтг'аялқэв'гыйңын Иерусалимык

²⁸Ивык в'отыччу, Иисус г'эқэви елың Иерусалимэтың. ²⁹Титэ чеймэви Виффагияң то Вифанияң-нымнымың, тынопың, ныннылг'ың Елеон, тыңивынин ңыччеқ

ейгучев'ңылг'ыт. ³⁰ Ынан гив'линэт: «Қыл-қыттык ңанэннымнымың. Елқивык ңанко, елыг'уңыткы тойосёл вутылг'ын. Ынык уй-ңэ мәки г'уемтэв'илг'ын титэ атвагалка гил-лин. Еччыңыткы ынно, қыннэгыткы. ³¹ То ңэвэқ микнэк наяпңылоңтык туйи: „Еккин куччыңыткы?“, қив'тык ынңыг'ан: „Ынно нитықин Этынвың“». ³² Тыңивылг'ыт қыт-гыг'и то нэлэг'ун ңанко йынны Ынно иви ыйкың. ³³ Титэ г'ам ычгынан наңвон йыч-чык тойосёл, ынык этынвылг'а гив'линэт ыччи: «Еккин куччыңыткы тойосёл?» ³⁴ Ыч-чи гаңьялэнат: «Ынно нитықин Этынвың». ³⁵ То нэетын ынно Иисусынаң, ныгыпык-вынпын тойосёл чининкимитг'ата, наныт-вагалавын тойосёлылқык Иисус. ³⁶ Г'ам титэ Иисус гэлэлин, накайколаньңын чининки-митг'ата йыг'эт.

³⁷ Титэ Ынно чеймэви такъятынвың Елеон тынопыңқо, г'оптымың ейгучев'ңылг'ыйык наңвон гэйқыйиг'этэ майңыкумңа мэтг'ат-вык Аңаң ею Ынан еңтыгыйңо тэйкынин, еқин валг'о ычгынан нэлэг'унэв'. ³⁸ Эв'лай: «Қымальмэтг'атвылагыткы етылг'ын Царь нынна Этынва! Малвагыйңын г'иг'ык то майңыэчгатгыйңо Аңаңың». ³⁹ То қуччев' фарисеё ваяткэнав' эв'лай Ынкың: «Инэн-гыюлэвычг'иги! Қынг'отав'гынав' Гынин

ейгучев'ңылг'у». ⁴⁰ Ынан аңъянэн: «Тыкэв'-лаңтык, ңэвэқ ыччу яв'бетвылаң, в'ыв'во яңволаң майңыкумңатык».

Иисусынак эмңоло кулңыңнин Иерусалим

⁴¹ Титэ чаймав'лай Иерусалимың, ынкың лыляпма, Иисус тэйңылқэвэ ыныкыкйит. ⁴² Иви: «Қок, ңэвэқ ңано гынан в'отэн г'ыл-в'ыек ныг'ыйгулэтын, еқу китың малвагый-ңың гынкың! Г'ам в'уччин гайпылэн эчги гынык лылаңқо. ⁴³ Мыев' яяллаң гынкың г'ылв'ыев', титэ гынык г'эқэлг'э наянкам-лилав'ги камлэлың, наяпэнныгэ гыччи, нэ-енқывыльтэв'ги гыччи гамгаңқо. ⁴⁴ То наян-малчимав'гэ гыччи, наянмытқоңнав' гынин нымытвалг'о гынык, то қыйым г'ынпаёча-вын қэй ыннэн яяңа, мыев' гынан уйңэ ал-кылка йытын, ыно Аңаңа нэйылги гынкың йымайтатгыйңын».

*Иисусынак йықэг'ав'нэн вилыткулг'у
аңаңьяяңқо*

⁴⁵ То елқивык Иисус аңаңьяяң, ңывонэн йықэг'авык ңанқо вилыткулг'у, ⁴⁶ гэйқивэ ыччу: «Гакалилин: „Гымнин яяңа йитың, миңки қаңаңв'аняватытқолаң“, г'ам точгы-нан тайкылаткы ынно ялқэвынво г'ақаг'о-ямтав'элг'ыйкың».

⁴⁷То инэнгыюлэви Иисус гамгачг'ылё аңаңьяк. Г'ам гычгол-аңаңвэтылг'о, энангыёлавычг'о Аңаң-Каликинав' то ваятмайңычг'о ог'аллай тит тымык Ынно. ⁴⁸То накопкав'нын лыг'ук, еқин йытык Ынно, мыев'нано г'оптымың ваята ыннэну напаломтэлын Ынно.

Микнэк йылнин Иисусынаң аймагыйңын?

20 ¹Қотэн г'ылв'ыек, титэ Ынан йыгыюлэв'нин ваят аңаңьяк то энанмэтг'атвий, тымлың эллай гычгол-аңаңвэтылг'о то энангыёлавычг'о Аңаң-Каликинав' гэйқынпычг'ылг'э. ²То нивын Ынно: «Ынэв'ламык, яқ аймагыйңа Гынан кутэйқыңын, мәткэ микнэк нэйылги Гынкың в'уччин аймагыйңын?» ³Ынан аңьянэн: «То Гымнан тыяпңылолаңтык тую, қэв'латык Гымкың: ⁴йытойтойтвэгийңын мимлэ Иоаннанак Аңаңыңқо гиллин, мәткэ г'оямтав'элг'ыңқо?» ⁵Г'ам ыччу овэқв'анявытколай, гив'линэв': «Нэвэқ мыччев'лаң: „Аңаңыңқо“, г'ам йивың: „Еқу тую алмалав'ка эллатык ынкың?“ ⁶Г'ам нэвэқ мыччев'лаң: „Г'оямтав'элг'ыңқо“, г'оптымың ваята наялқайнав'ламык мую в'ыв'ва, мыев' ыччу кокатгоэв'лаң, нано Иоанн китың энанэчгыпавычг'о». ⁷То гаңьялэнав': «Мочгынан уйңэ лыги

элңыкэ мэңқо». ⁸Иисусынак гив'линэв' ыччу: «То Гымнан қыйым мэв'латык тойкың, яқ аймагыйңа в'уччин тыкутэйқыңын».

*Панэнатвын виноградночалқык
вэталыг'ыквэет*

⁹То ңывонэн Ынан тывык ваятың панэнатвын в'уччин: «Қутин г'уемтэв'илг'э гантываллэнав' нучелқык виноград-утту то гэйыллин ог'атың яванвың ынно виноградйынңэвылг'ың то г'эқэви ыявайтың. ¹⁰Выг'аёк ыннэнчең тыңивынин виноградйынңэвылг'ың ынык валг'ын вэтычг'ын, тит ычгынан г'ынйылын ынкың этынвылг'эн ывынг'у виноград-уттыкин. Г'ам виноградйынңэвылг'ыйык найкыплын ынно, наньңивын эмыквэ. ¹¹Этг'о тыңивынин қуллу ынык валг'ын вэтычг'ын; г'ам ычгынан то в'уччин г'опта найкыплын то чикйымңу нэлңын, наньңивын явалэтың эмыквэ. ¹²То этг'о тыңивынин ңыёқав'кэн, г'ам ычгынан то ңаен наччайвын, нанқэг'авын. ¹³Виноградночалқы-этынвылг'ын иви: „Мыеқи-ки гыммо? Мынңивын гымнин эңг'элу лыңылг'ын кымиңын, этун ңано ынно яңэйкылаллаң кыплык“. ¹⁴Г'ам виноградйынңэвылг'а, титэ нэлэг'ун ынно, ычгэльвың в'аняваллай гэйқыивэ: „В'ото қулинкин этынвылг'ын,

мынынмылан ынно, то пыттоңгыйңын ынин йитың муйкэкинэну¹⁵. То йылэк виноград-нечалқыңқо, нанмын. Еёңынин-г'ам ыччу этынвылг'а? ¹⁶Еетың то янмыңнэн вэ-татылг'о һаеё то ейылңыңнин виноград-нучелқын қотэныйыкың». Г'ам валомылг'а в'ото гив'линэв': «Қыйым-қок ынъыг'ан нитын!» ¹⁷Г'ам Ынан, лыляпма ыйкың, иви: «Йынны котвыңнэн в'отэн Калита в'отэн в'анява: „В'ыв'вын, мәңин энқу нэччын таяңылг'а, һаен ныг'эли ынанмайңычг'о?“ ¹⁸Қэй мэки яятың һанэнв'ыв'вык яяв'ачавың, г'ам мэкнаң ынно яятың, һаен ячаль-г'анъынэн». ¹⁹То в'утку энангыёлавычг'ы-йык Аңаң-Каликинав' то гычгол-аңаңвэ-тылг'а наянмыңнэн Ынно, г'ам в'эюлгу нэччын ваят, мыев' еёллай, һано ыйкыкйит тыв'нэн Ынан в'уччин панэнатвын.

*Еврейваятэн ынпычг'ылг'о котгымаллаң
ентинмэньык Иисус*

²⁰Игыньңиник, в'алэлһанма Ынык нанңи-вытқивынав' в'инвэ йиналкылңыткулгу, мэкив' котэнмыпэялаң қэйлы валг'о, нэн-г'ыкуйын Ынно яқв'анявыкъет-ңын, тит Ынно ингыэкмитык то йылык аймаң судкэн то в'эннятычг'ың императорэн. ²¹То ычгынан напңылон Ынно: «Инэнгыюлэвычг'ын!

Муйык лыги, һано Гыччи янг'ав' ков'аня-ватың то кинэнгыюлэвэтың. То Гыччи эми-неч янг'ав' итылг'ын қэй мэкыйыкың то лыгэянг'ав' кинэнгыюлэвың Аңаңычг'энаң юнэтык. ²²Мэтькэ эмэлкэ мочгынан йы-лынвың вилэтэнаечечг'ың пылв'ынто импе-раторынаң, мэтькэ кытыл?» ²³Г'ам Ынан алкылнин йыпиқэвылгу в'аняво ычгинэв', ив'нин ыччу: ²⁴«Қэнангыевалатык Гымкың пылв'ынтын-динарий. Микин һанко лыг'о-пэягыйңын то калэгыйңын?» Ыччу аңъя-лай: «Императорын». ²⁵Ынно иви ыйкың: «Қыгит, қыйыллайкынэткы императорэн — императорынаң, г'ам Аңаңэн — Аңаңың». ²⁶То напкавын лыг'ук Ынно алваң в'анява-тылг'ын ваятың то еңтав'лай Ынык аңъяң, в'ыетвылай.

*Саддукейыйык котгымаллаң ентинмэньык
Иисус*

²⁷Саддукея энқу нэлңын аёгыйңын. Һанқо яллай тэг'и-аму саддукеё, напңылон Ынно: ²⁸«Инэнгыюлэвычг'иги! Моисейнак Зако-нык калинин мойкың, һано һэвэқ микин евиг'ың қайтакалңын, һэв'г'энылг'ын то ак-миңакылг'ин, ынык йичг'ама нэкминнин ынин һэв'г'эн, то ычгин кымиңу янг'аллаң ынэналг'ың кымиңу. ²⁹Ыноқун, гиллинэв'

һыянмыллыңэн йичг'амйитумгу. Яноткэн һав'тыңэ, эейвэқ виг'и акмиңыкылг'ин. ³⁰То һыеқэв'кин қайтакалңа, ³¹һыеқав'кэната экминнин ынно, то ынъыг'ан г'оптымың һыянмыллыңэн, то вэг'ылай акмиңакылгу. ³²Явал виг'и г'опта һэв'г'эн. ³³Қыгит, аёг'ыл-в'ыек, микнэну ыйкың йитың һэв'г'эну? Мыев' ымың ычгынан һыянмыллыңэн нэнтын һэв'г'эну». ³⁴То Исусынак ив'нин ыччу: «Эчгилг'эткинэв' г'уемтэв'илгу коқлаво-лыньһалаң то коңав'тыңлаң. ³⁵Г'ам һаей, мәкив' Аңаңа йив'һынин, ыно ыччу һыян-г'ав'қэнав', ыччу нэенэюв'һынэв' то қонпың яёналлаң. Һанэньёнатык ыччу қыйым ныңав'тыңнав', қыйым нықлаво-лыньһынав'. ³⁶То тэқын ангело япкав'лаң эмэч виг'ык, мыев' гэнэюлинэв'. Үччу кымиңу Аңаңэн. ³⁷Г'ам һано виг'ылгу нэнанаёңгыһыңэнав' Моисейынак йыв'этгав'нэн панэ-натвыма милгы-йив'имкыкйит, титэ тэнын-һыңнин Этыны Аңаңо Авраамынин, то Исаакынин, то Иаковынэн. ³⁸Аңаң элвэлг'ин Аңаң виг'ылг'ин, г'ам Аңаң кыюлг'ылг'ычгин, мыев' Ынкың г'оптымың кыюлг'ылгу». ³⁹В'утиныкйит қуччев' энангыёлавычг'о Аңаң-Каликинав' эв'лай: «Инэнгыюлэвычгыги! Гыччи мэтг'аң иви». ⁴⁰То эмэч коп-кав'лаң пыңлолг'атык Ынык еқыкйит.

Микин Христос акык?

⁴¹Һанко Исус иви ыйкың: «Еқу кэв'лаң, һано Христос – акык Давидынин? ⁴²В'йин чинин Давид кивың Псалом-Калэк: „Этыны иви гымык Этынвың: ‘Қытвагалытва Гымык мьяңқал, ⁴³һанэнкэнайтың, титэ ты-еччилһынэв' Гынин г'эқэлгу Гынык гытка-гэңкы’“. ⁴⁴В'йин Давидынак кутэнынныңнин Ынно Этынво, еқин г'ам Ынно кыми-һыну ныг'итын ынкың?»

⁴⁵Г'ам титэ паломтэлэ г'оптымың ваят, Ынно иви Ынык яйгочав'һылг'ың: ⁴⁶«В'э-юлгу қылһылайкынэткы энангыёлавычг'о Аңаң-Каликинав', мәкив' ныгайматқэнав' лэйвык аймакимитг'алгу то гаймо нэкул-һыңнэв' майһыв'аняватгыйһо ваятомака-тынвык, майһычг'атгыйһын синагогаяк то ынанмалчыг'о вагалытванво ав'бетатылык, ⁴⁷микыйык наков'наңнав' г'оптымың имы-ею яак қликвиг'ылг'инэв', гайқытэнмыв'анявата юлэқ қаңаңв'аняватытколаң. Аңаңа ныктыг'ав' наясудиньһынав' ыччу».

Пылв'ынтэналватгыйһын қликвиг'ылг'ин

21 ¹Лыляпык, Исусынак лыгуниин пытто-һылг'о, ычгынан накоёһнав' пылв'ын-то-қэвийычгу оққамчыкойтың аңаңьяяң.

²Г'опта лыг'унин ныңог'ықэн қликвиг'ыл-г'ын, ынан йыччилнин һакые һыччеқ пыл-в'ынтыпәләқыт. ³То Ынно иви: «Қэйлы ты-кэв'лаңтык, в'отэн һог'ыэлыг'ата г'опты-мың ыйык майңың йыччилнин. ⁴Мыев' г'оптымың һанэныйык пыттоңылг'а нэ-йылнэв' ыйык паёч валг'о пылв'ынто Аңа-һың, г'ам ынан йыччилнин г'оптымың ынык валг'о пылв'ынто, қэй коңог'ың».

*Энанэчынав'гыйңын, ыно наянчимав'ңын
аңаңъяяңа*

⁵Г'ам титэ қуччев' гив'линэв' аңаңъяя-қъет, мыев' һано ынно гамитг'анпылэн г'омвэл-мэтг'ав'ыв'в'а то эмы яқъёгыйңа, Ынно иви: ⁶«Яяллаң г'ылв'ыев', ымың ею точгынан в'утку колаг'олаңыткы, г'опты-мың наянмалчимав'ңынав'».

Гыйив'қэву то в'энвэпыгыйңо

⁷То напңылон Иисус: «Инэнгыюләвыч-г'ын! Титэ г'ам һаен йитың? То еқин вал-г'ын гыйив'қэв', титэ в'ото йитың?» ⁸Ынно иви: «Қыгит, тит тую энтинмэткэ нанг'ын-тылатык, мыев' һано һынвычгаё яяллаң Гымкакычг'энаң ныннылг'у, гэйқивэ: „Һа-но в'ото Гыммолайгым“, то һаен вытгый-һын чеймэви. Кытыл ыйык эвэлэйкылэкэ.

⁹Г'ам титэ яваломлаңыткы таньңычетыкъет то ваят-кыңав'четыкъет, кытыл эйимгым-гәткэ, мыев' в'уччин эв'ынчам янотың йи-тың, г'ам эв'ынчам қыйым в'уччин нитын плиткогыйңо». ¹⁰Һанқо иви ыйкың: «Яңво-лаң ваято ычгэльвың то царствав' ычгэль-вың таньңычетык. ¹¹Еллаң нымэйыңқинэв' ночалқыкэгәгатгыйңо то гамгаванвык пәл-гатгыйңо, то пәнны-вэг'ытг'ылгыйңо, то емгымгатгыйңо, то нымэйыңқинэв' аңаң-гыйиву г'эг'ыңқо. ¹²Пыче г'ам тую наяк-мәллаңтык то наяңволаңтык кыләлг'этыл-г'этык, наяныңлылаңтык синагогаяйтың судитык, то йычурмовык, то наяныв'эны-лаңтык царьэтың то император-в'әннатыч-г'ың Гымыкнынныкъет. ¹³Һаеё еллаң той-кың йыңвов'гыйңо тывык Гымкэкйит. ¹⁴Ли-ги қылңылайкынәткы: апав'чиңатка қонқал овэквэеңаңъягыйңыкъет. ¹⁵Мыев' Гымнан тыяйылаңтык ею ивык то майңычаткаёң-гыйңын еқин ивык. Тучгинэв' г'эқэлг'у яп-кав'лаң еқин-һын алваң ивык тойык эв'-гыйңыкъет то майңычаткаёңгыйңыкъет. ¹⁶Наяг'ақапәлалаңтык г'опта эньпичийык то қайтакалңыйык, то қайтумгыйык то тумгы-йык. Қуччев' туйык валг'о наянмыңнав'. ¹⁷То ымың микнэк наяңволаңтык г'эку-лыңык тую Гымык нынныкъет. ¹⁸Г'ам қэй

ыннэн кычв'ий тойыклав'тыңқо қыйым нытымңэвын. ¹⁹Овэктолвыгыйңа қыный-майталайкынэткы тучгинэв' қалалв'ыно».

*Энанэчгынав'гыйңын
энанмальчемав'гыйңыкъет
Иерусалимык*

²⁰«Г'ам титэ ялаг'олаңыткы Иерусалим, йыкамлилавылг'ын таньычетылг'ыйык, һанко лыги қэллайкынэтык, һано чеймэви ынин энанмальчемав'гыйңын. ²¹Һанко мэкив' Иудеяк валг'о ныгынтэв'нэв' һаетың, то мэкив' майңынымнымык валг'о, қыңтолайкынэтык һанқо, то мэкив' һанкагэңкы валг'о, кытыл һакые эелқив'кэ. ²²Мыев' һано һаеё г'ылв'ыев' яллай, титэ Иерусалим енг'элың эняччыгыйңылг'ыно ченэн-г'ақатватгыйңыкъет. Қэйлы еллаң г'оптымың ею гакалилинав'. ²³Аңайқыко, нанқылг'ытоё то энанловатылг'ытоё! Һанэн г'ылв'ыек нымэйыңқин йитың г'ақәнатгыйңын нутэк то Аңаң-майңыңочычг'атгыйңа яёг'ыңнэн һаен ваят. ²⁴То явэг'ылаң майңыв'алата тынполг'о то нэлықтэньңынэв' қотэнваятың йывэтатавылг'о то Иерусалим наяңвоңын г'ақаявалг'атык таньыываята пыче апыгалака ычгин г'ылвыев' аймалг'атгый-һэнав'».

Христос еетың

²⁵«То еллаң аңаңгыйиву тийкытийык то йыг'илгык то лыляпычг'ык, г'ам нутэк ваято яңволаң гайқыкамэчгава г'амамйыг'алёң итык аңқамайңымгатгыйңыкъет то майңы-аңқапычгычгыкъет. ²⁶Г'уемтэв'илг'у яңволаң унмык йимгымгэтык гэтама г'ақәтгыйңо етылг'у г'оптымың нотаңайңыноң, мыев' г'иг'ыкинэв' катгогыйңо яв'эватылг'аллаң. ²⁷То һанко нэлыг'уңын Акык Г'уемтэв'илг'ыкин, етылг'ын г'ычг'ылқык гэйқыкэтгута то гайқымайңыэчгатгыйңа. ²⁸Г'ам титэ яңволаң в'уччею итык һанко қывэтгаллатык то қынгычголав'лагыткы лэв'ту тучгинэв', мыев' кучеймэвың тучгин йымайтыгыйңын».

Инжир-уттыут тэнмо китың

²⁹То тыв'нэн Исусынак ыйкың панэнатвын: «Қылляплатык инжир-оттэтың то гамгаоттэтың. ³⁰Титэ ыччу ков'талаң, чинин колаг'олаңыткы, һано эмэч чеймэви алаал. ³¹Қыгит, то титэ точгынан ялаг'олаңыткы в'уччин итылг'ын, лыги қылңылайкынэткы, һано чеймык Аңаң-Энанлявагыйңын. ³²Қэйлы тыкэв'лаңтык тойкың, еппы агалака в'уччин тойваят, эмэч г'оптымың в'уччин

йитың: ³³Г'иг'ын то нутэнут ягалалаң, г'ам в'аняво Гымнин қонпың еллайкэ».

Нытгипг'ав' қаллатык

³⁴«Увикив' қыгэталайкынэткы, тит лиңлиңу тучгинэв' иччеткэ гыллөчг'атгыйңыкьет, эв'в'эчетгыйңыкьет то гамгачг'ылө чаңг'ачаңгыйңыкьет, то тит һанэн г'ылв'ыя кытав'ут аёг'ыка г'ынг'ынтылатык. ³⁵Мыев' һаен г'ылв'ый тэқын гиңынгиң еначг'эң г'оптымың ёнатылг'ың ымың нутэк. ³⁶Қонпың нытгипг'ав' қаллайкынэтык, қаңаңв'аняватытколайкынэтык Аңаңың, тит энаннимайтатык қулин валг'ын г'ақаёнатгыйңык то эв'эюлг'эткэ етык Акқаң Г'оямтав'элг'ыкэнаң».

³⁷Г'ылв'ыйняқу Иисус инэнгыюлэви аңаңъяяк, г'ам гамганыкита кэвынвың қыти тынопэтың, Елеоныно ныннылг'ын. ³⁸То г'оптымың ваят йықмэтэвыңқо етылг'эти Ынкың аңаңъяяң, тит паломтэлык Ынно.

*Г'ақатавэтгыйңын тымынвың
Иисус*

22 ¹Кучеймэвың татыл, ныннылг'ын Пасхано. ²То в'эньвычачкаёңлай гычгол-аңаңвэтылг'о то энангыёлавычг'о Аңаң-Каликинав', еқин-қи тымык Ынно, мыев'йимгымгу нэкулңыңын ваят. ³То елқиви

ниңвит-Сатана қалалвының Иуданаң, ныннылг'ын Искарютыно. Иуда — қуллу мыңгытык һыччеқ паёл Ынык яйгочав'һылг'ыңқо. ⁴То ынно қыти то в'аняватэ омакаң гычгол-аңаңвэтылг'ыйык то аймайык еқин Ынно в'иньвэ йылык ыйқың. ⁵То ыччу ег'аллай то гаймаллай йылык ынкың пылв'ынто. ⁶То ынно иви: «Эмэлкэ» то һывой уг'этык титэ йитың мэтг'аң этгыйңын, тит йылык Ынно ыйқың, титэ эмынно ятваң, титэ ваят қы-йым нитын.

*Энанчоччымав'гыйңын Пасха
айгывэньһав'беёнвың*

⁷Ныг'эли Пасха-г'ылв'ый, титэ нанг'ынмын татылқайкытэп, пасхакэн. ⁸То тыңивыннин Иисусынак Пётр то Иоаннан, ив'нинэт: «Қылқытгытык, қынчоччымав'гыткы мойкың пасха-татылав'беён». ⁹Г'ам ычгынан нывын Ынно: «Миңки г'ам нэнг'ив'мык, йычоччымавык?» ¹⁰Ынно иви ыйқың: «В'ото, тойыкъялқэвынвык майңынымнымык, ейытг'эньһыткы точгынан г'уемтэв'илг'ын, мимлыкукэңынылг'ын, қылымңэнатык ынык ялкойтың, миңкые ынно еелқивың. ¹¹Қив'в'ыткы яя-этынвылг'ың: „Инэнгыюлэвычг'ынэк нэкив'в'и гыччи: ‘Мэнно пыкъян, миңки Гыммо гэйқы Гымык-ейгучев'һылг'э

мынг'ытатылав'ъела?'“¹² То ынан нэеньгы-йивэньңытык тойкың нымэйыңқин гычгол-кэн пыкъян, гыг'ав'айколаллэн, ңанко қынчоччымав'гыткы». ¹³ Ыччи қытгыг'и то нэлэг'ун, еқин гив'линэт, то нанчоччыма-вын татылав'ъегыйңын-пасхан.

Этынвэн Пасха

¹⁴ Ам титэ нг'эли этгыйңын, Иисус вага-лытватэ то Ынык омакаң Ынин мынгытык ңыччеқ апостоло. ¹⁵ То иви ыйкың: «Унмык тыгайматык Гыммо эв'йик туйык омакаң в'отэн пасхата еппы Гымнин г'ақаёнатгый-ңын аңвока. ¹⁶ Мыев' тыкивың тойкың, қы-ём пасхан мынун, пыче ынно эплыиткэ Аңаң-Энанлявагыйңык». ¹⁷ То гэйқэкмитэ майңыкойңын, гайқымэтг'атва Аңаң иви Иисус: «Қакмэлагыткы ынно то қэв'в'эче-лагыткы эмэв'йив'че. ¹⁸ Мыев' тыкэв'лаң-тык, ңано қыйым мив'в'ичийки виноград-г'эқэмимлэ, пыче эплыеткэ Аңаң-Энанля-вагыйңын». ¹⁹ Экминнин қлеван, мэтг'ат-вынэн Аңаң, ңанқо млэнин то йылнин ыйкың, гэйқыивэ: «В'ото, қыгит, Гымнин увик, тыкуйылңынэв' туйкыкйит. В'уччин қытайкылг'аллагыткы Гымыккэтог'ынвың». ²⁰ Ңанқо татылав'ъеплыткок экминнин майңыкойңын то иви: «В'уччин койңын —

тойтавэтгыңын ганынныкалилин Гымык-муллэ. Гымнан тыятг'ыңын в'уччин муллы-мул тойкың. ²¹ Г'ам г'уемтэв'илг'ын, мэки кэв'йиң Гымык омакаң, ынан йинэйылың г'ақалг'ың Гыммо. ²² Қыгит, Акык Г'уемтэ-в'илг'ыкин кулэң, еқин Ынно ганэчгыпав'-лэн, г'ам аңайқыка ңанэнг'оямтав'элг'ың, микнэк Ынно куйылңынин г'ақалг'ың». ²³ То ычгынан наңвонав' пыңлоивык уви-кив', мэки-қи ыйык валг'ын, мэңин ын-ңыг'ан йитың.

*Қаллатык тэқын вэтычг'о,
кытыл тэқын мэйңычг'у*

²⁴ Гиллин г'ам эв'в'ыпчетгыйңын ыйык, мэки ыйык майңычг'ың валг'ын. ²⁵ Г'ам Ынно иви ыйкың: «Царё алваң ваятэнав' каймалг'аллаң ыйык, то ңаеё царё накомэт-г'атвыңнав'. ²⁶ Г'ам туйык ынңыг'ан кытыл ныитын, г'ам мэки туйык майңың валг'ын, қитики тэқын ыппулючг'ын, то мэйңычг'э-тылг'ын тэқын г'атав' вэтылг'ын. ²⁷ Мыев' мэки майңың итылг'ын — вагалытвалг'ын столгэңкы мэтькэ ңаен мэки ынык вэтыл-г'ын? Вагалытвалг'ын столгэңкы. Г'ам Гыммо туйык валг'эгым тэқын вэтылг'э-гым. ²⁸ В'йин тую Гымык омакаң валатык Гымык тав'аңгыйңык. ²⁹ Гымнин Эньпичитэ

йылнин Энанлявагыйңын Гымкың. То Гымнан г'опта тыкуйылңын Энанлявагыйңын тойкың, ³⁰тую яв'ъелаңтык, ев'в'ече-лаңтык Гымык омакаң Гымык Энанлявагыйңык, то ятвагалаңтык ынанмайңыч-гы-ванвык, тит инэллэйвык мынгытык ңыччеқ паёл Израилькинав' ваято*».

*Иисус энанэчынавэ Пётр ег'энқэтың
Ынкаңқо*

³¹Иисус иви: «Симон! Симон! Қыгит, Сатана гав'аңлалэн, тит тав'аңык тую то йыяң-йыг'атык „гэв'йыңлинэв' ывынгу“». ³²Г'ам Гыммо таңаңв'аняватыткок гыныкыкйит, тит эткукэ гынин лымалав'гыйңын. То гыччи гымлэ еетың Гымкың. То ңанқо қыв'иннетгынэв' гынин қайтакалңо». ³³Ынно иви Ынкың: «Этынвэгэ! Гынык омакаң гыммо гаймыгыйңын тыелқытың вотқыяйтың то вэг'ынвың». ³⁴Г'ам Иисус иви: «Тыкив'ви гыччи, Пётр, еппы эплыг'эйңэкэ йитың пехух эчги, эйвэқ гыччи ңыёчаң Гымык г'энқу йитың, ыно уйңэ Гыммо инэйгулэткэ».

³⁵То ив'нин: «Титэ Гымнан тынг'ақав'латык тую апылв'ынтыкылг'этоё, то уйңэ

* 22:30 *Израилькинав' ваято* — росскэлычг'энаң «израильские племена».

эчеючгыкэ, то еван аплакка, мэтькэ гиллин яқкылатгыйңын тойкың?» Ыччу аңъялай: «Уйңэ-йын». ³⁶То иви ыйкың: «Эчги, микин котваң чеючгын, ңанэнынак нэкминнин ынно, то г'опта имыт; г'ам микин уйңэ, қывилйылгын чининкин кимитг'ан то қэкмит таньңычетв'аланақо. ³⁷В'ото тыкэв'лаңтык тойкың, ыно йынны гакалилинав': „То г'эқэг'уемтэв'илгу нэтэнынныңын“, в'уччин Гымык йитың. Мыев' ымың ею Гымкэкйит гатвылэнав', в'ото-г'ат еллаң». ³⁸Ычгынан нивын: «Этынвэгэ! В'ото вутку ңыччеқ таньңычетв'аланақот». Ынан ив'нин: «Эмэлкэ, кытвиль».

Иисус қаңаңв'аняватыткоң Елеон-тынопык

³⁹То ңыток, гымлэ гэг'эқэв'лин Елеон-тынопэтың, то Ынык омакаң қыллай Ынин ейгучев'ңылгу. ⁴⁰Г'ам етык ңакые, иви ыйкың: «Қаңаңв'аняватытколайкынэтык, тит кытыл аёгыка тую тав'аңгыйңа». ⁴¹Г'ам Чинин ыйкаңқо қайылқыти то ңыелқыти, аңаңв'аняватыткой ⁴²гэйқыивэ: «Эньпичийги! Қок, ңэвэқ Гыччи нагыгайматын, ңэяң г'ынгалагым Гыммо в'отэн этгыйңа! Ам эмэлкэ нитын Гынык гайматгыйңа». ⁴³Г'уеви Ынкың ангел г'эг'ыңқо то йыкэтгут-вив'нин Ынно. ⁴⁴То г'ақажма нытгымг'ав'

гаңаңв'аняватколэн, то гиллин Ынин гыллэн тэқын муллытг'улу, аятылг'о ночалқың.
⁴⁵Плыткук аңаңв'аняватыткок, Ынно чеймэви яйгочав'ңылг'ыйкың то лыг'унин ыччу, мычелг'о пав'чиңатык, гэйылқэллинэв'.
⁴⁶То иви ыйкың: «Кояқлаңтык тую койылқаллаңтык? Қылқоллатык то қаңаңв'аняватколлатык, тит кытыл г'ынъёг'ылатык тую тав'аңгыйңа».

Накоарестованьңын Иисус

⁴⁷Эв'ма Ынно, г'уеви г'уемтэв'илг'ымкын, г'ам ыйык янотың тылэй ыннэн Ынин ейгучев'ңылг'ын, ныннылг'ын Иуда. Ынно чеймэви Иисусынаң, тит ув'в'атык Ынно.
⁴⁸Г'ам Иисусынак гив'лин ынно: «Иуда! Ув'в'ата кинэнгивив'ңың Акык Г'уемтэв'илг'ыкин?»
⁴⁹В'утқэкинэв' г'ам Ынык валг'о нэлэг'ун яқынвың в'уччин китың, нивын Ынно: «Этынвэгэ, мэтькэ мынг'ыэвыкылан мочгынан майңытаньңычетв'алата?»
⁵⁰То ыннэн эвыклэ вэтычг'ык гычгол-аңаңвэтылг'ынэн чвинин ынин мыякэн вэллоңын.
⁵¹Иисус иви: «Қыг'анқав'латык, чемоч». То инэнний ынык вилук, йымэлэв'нин ынно.
⁵²Гычгол-аңаңвэтылг'ың г'ам, гыйипымайңычг'ың аңаңъякэнаң то ыпычг'ылг'ың, омакатылг'ың Ынык яйнаң,

иви Иисус: «Тэқын г'ақаэнав'наг'оямта-в'элг'ың ңытолатык гайқымайңытаньңычетв'алата то пойга, тит экмитык Гыммо.
⁵³Гамгачг'ылё титык Гыммо туйык омакаң аңаңъяк то точгынан уйңэ Гыммо инэкмиткэ в'отқыайтың. Ам эчги етти тучгин этгыйңын — аймагыйңын в'утқин».

Пётр куг'энқэтың Иисусынаңқо

⁵⁴Экмитык Ынно г'уемтэв'илг'э, нэныв'инэтын то нэетын яйтэтың гычгол-аңаңвэтылг'ың, Пётр кувэлэйкылэң мэльынқо.
⁵⁵Титэ г'уемтэв'илг'у мэлгаллай ңайңынок то вагаллай омакаң, Пётр вагалэ ыйык.
⁵⁶Қолэнңав'этычг'а лыг'унин ынно вагалытвалг'ын милгыгиңкы то лыляпылг'ын ынкың, иви: «В'уччин гиллин Ынык омакаң».
⁵⁷Г'ам ынно гэйқыэнқэтэ, иви эльг'анаң: «Гымнан уйңэ эйгулэткэ Ынно».
⁵⁸Выг'аёк қутинынэк лыг'унин ынно, иви: «Гыччи ыйкэкылг'иги». Г'ам Пётр иви в'отэн г'оямтав'элг'ың: «Уйңэ, элвэлг'инэйгим».
⁵⁹Галай ыннэн час, этг'у мэки-аму котг'эвэвың: «Қэйлы ынънин гиллин Ынык омакаң, мыев' ынно галилеялг'ын».
⁶⁰Г'ам Пётрынак ив'нин ңаен г'уемтэв'илг'ын: «Уйңэ лыги гымнан элңыкэ, йынны гынан котвыңын». То вэтга, титэ еппы ив'кэ

ынно, г'эйңэй петух. ⁶¹Ңанқо Этыны лыля-пи Пётрынаң, то Пётрынак кэтог'ынэн в'аняво Этынвэн, еқин Ынно иви ынкың: «Янотың пыче г'ыг'эйңэкэ йитын петух, гыччи ңыёчаң г'энқу йитың Гымқаңқо».

⁶²То ңытой Пётр, унмык тэйңылқэвэ.

Таньычетылг'а нэнг'эқэюнэвын Иисус

⁶³Г'уемтэв'илг'э, йыннылг'ын Иисус, нэнг'эқэюнэвын то найкыплын. ⁶⁴То энячг'эма Ынин лыг'улқыл, напңылон: «Қэнанэчгыпав'гэ, микыйык найвықлыгэ Гыччи?» ⁶⁵То ңынвық г'ақав'аняво нив'нэв' Ынкың.

Еврей-ынпычг'ылг'иччетылг'а напылёткойвын Иисус

⁶⁶Г'ам титэ ныг'эли г'ылв'ый, омакаллай ынпычг'ылг'о ваятэн, гычгол-аңаңвэтылг'о то энангыёлавычг'о Аңаң-Каликинав' то нэллэйвын Ынно ченэн омакатгыйңык. ⁶⁷Эв'лай: «Гыччи мэтькэ Христос? Қив'ги мойкың». Ынно иви ыйкың: «Ңэвэқ тьев'лаңтык, тую қыйым қылмалав'латык. ⁶⁸Г'ам ңэвэқ тыяпңылолаңтык, қыём қаңъялатык. ⁶⁹В'отқо Акык Г'уемтэв'илг'ыкин ятвагалатваң Аңаңык чеймык». ⁷⁰Эв'лай г'оптымың: «Кивың Гыччи – Акык Аңаңэн?» Ынно ыйкың аңъяй: «Тую кэв'лаңтык ңано Гыммо».

⁷¹Г'ам ыччу эв'лай: «Еқин г'ам этг'о ныг'иннэв' эналгалгыйңо? Мыев' мочгынан чинин мытваломлан Ынно ивылг'ын!»

Мэйңычг'ынэк Пилатынак пылёткойвынэн Иисус

23 ¹Ңынвычгаё қоллай ымың ыччу, то нэллэн Ынно Пилатынаң. ²То наңвон Ынно инеччылг'у лыңык: «Мочгынан мытлыг'олан, ыно Ынан конг'аткэңав'ңынэн ваят мучгин то кыг'энқэчг'этың, тит ваята йылык налого императорынаң, Чинин Увик кутэнынныңнин Христосыно, Царё». ³Пилатынак пыңлонэн Ынно: «Мэтькэ Гыччи Иудеякин Царь?» Ынно аңъяй ынкың: «Гыччи чинин ыньңыг'ан кивың». ⁴Пилат иви гычгол-аңаңвэтылг'ың то ваятың: «Гымнан уйңэ элэг'укэ яқэняччыгыйңын В'утин Г'уемтэв'илг'ин». ⁵Г'ам ыччу котг'эв'ыпаллаң, гэйқыивэ, ңано Ынан г'оптымың Иудея-нутэк Галилеяңқо кытаван в'отэнванвың кунгыюлэв'ңынин ваят апчываломкылг'о.

Нэллэн Иисус Иродынаң

⁶Пилатынак, валомык ымың, пыңлой: «Мэтькэ Ынно галилеялг'ын?» ⁷Валомнэн, ңано Ынно Ироднотакэн, тыңивынин Ынно

Иродынаң, мэнин в'отэнг'ылв'ыек гиллин г'опта Иерусалимык. ⁸Иродынак, лыг'унин Иисус, унмык йиг'эти, мыев' ынкыеп куелы-гууңнин Ынно, мыев' валомнэн Ынкыкйит то куелыгууңнин еқин-ңын валг'ын еңтыгыйңын Ынин. ⁹То унмык пыңлоткойвынэн Ынно, г'ам Ынан уйңэ-йын аңъяка ынкың итти. ¹⁰Г'ам гычгол-аңаңвэтылг'о то энангыё-лавычг'о Аңаң-Каликинав' котвэлатвалаң, гайқытгымата наког'ақатвыңын Ынно. ¹¹Иродынак ченэн таньычетг'оямтав'элг'ык омакаң нэплыткун Ынно чыкйымңу лыңык то ачачго лыңык, йынкэмэтг'айпаннэн Ынно царь-кимитг'ата, нэллэн явалэтың Пилатынайтың. ¹²То ныг'элгыг'и ңанэнг'ылв'ыек Пилат то Ирод тумгыну овэкэң, г'ам янот ыччи гиллинэт таньңо овэкэң.

Эв'ынчам нэенвиг'эв'ңын Иисус

¹³Пилатынак г'эйңэв'нин гычгол-аңаңвэ-тылг'о, мэйңычгу то ваят, ¹⁴иви ыйкың: «Точгынан яллаткы гымкың В'уччин Г'уем-тэв'илг'ын, эв'латык конг'аткэңав'ңынэн ваят. То қыгит, гымнан туйык лыги тыти-лин то уйңэ элэг'укэ, ыно В'уччин Г'уемтэ-в'илг'ын қэв'ваң итылг'ын, ею точгынан Ынык котвылаңыткы. ¹⁵Иродынак г'опта уйңэ элэг'укэ, мыев' ынан тынңивын Ынно

мойкың. Уйңэ-йын элэг'укэ Ынык, тит Ын-но йывиг'ыңэтык. ¹⁶Тыйивың кыплёйвык, ңанқо тыеччилңын». ¹⁷(Ынан янот ныг'иччи-ликынин ваятың ыннэн йычормавылг'ын та-тылыкъет.) ¹⁸Г'ам г'оптымың ваят ңывой кумңычийык: «Вэг'ыгыйңын Ынкың! Г'ам қыччилгын Варавван мойкың». ¹⁹Варавван гаёлэн вотқыяк кыңэв'читыкйит майңыным-нымык то энанматыкъет. ²⁰Пилат гымлэ ко-в'аняватың, мыев' куеччилңыңнин Иисус. ²¹Г'ам ыччу кокомңычейлаң: «Қымынгыг'ыл-қап Ынно! Қыгыткылқап!» ²²Ынно ңыёқав'-кэн иви ыйкың: «Еқин г'ам валг'ын г'аткэң-гыйңын тэйкынин Ынан? Гымнан уйңэ-йын элэг'укэ Ынык, тит Ынно тымык. Тыйивың кыплойвык, ңанқо тыеччилңын». ²³Г'ам ыч-чу гымлэ гайқымайңыкумңа ңыволай в'аң-лалг'атык, тит Ынно г'ынмынгыг'ылқаплан; то пыкав'нэн майңыйыкумңавык ыччу. ²⁴То Пилат гайматэ итык ыньңыг'ан, еқин ыччу ков'аңлалаң. ²⁵То йыччилнин ыйкың йычор-мавылг'ын кыңэв'читыкйит то энанматы-къет, мэки ычгынан наков'аңлаңын; г'ам Иисус йылнин ыйкың, еқин йытынвың.

Ылқапынмыгыйңын

²⁶Г'ам титэ наннив'инңын Ынно, нэйынгы-экмитын Симон Киринеялг'ын, тылэлг'ын

эльгылқыңқо, нэйылын ынкың крестутты-
ут, тит ынан ныньнынин йынныё Исусы-
нак явал. ²⁷То колымңэнаң Ынык ңынвоқ
ваят то эльг'ав', мэкив' унмык кочейңычей-
лаң Ынкэкийт. ²⁸Тавалңылак ыйкың Исус
иви: «Эльг'ав' Иерусалимкинав', кытыл
атэйңатка Гымкэкийт, лыгу қытэйңалайкы-
нэтык туйык кмиңыкийт. ²⁹Мыев' кояллаң
г'ылв'ыев', титэ ев'лаң: „Мэтг'аң валг'о ак-
миңаткылг'инав', уйңэ акмиңыкылг'инав',
уйңэ анылловаткылг'энав'“. ³⁰В'отэнылг'ан-
ма яңволаң ивык ңайың: „Мойкың қаялла-
тык“ то нэйив'ңынэв' маёлгың: „Г'ынэнач-
г'эламык“. ³¹Ңэвэқ ыньңыг'ан китың в'ыта-
тоттың, еқин йитың пыг'атоттын?»

³²Нанныв'ынңын Исусынак омакаң вэ-
г'ынвың то г'опта ңыччеқ г'эқэуемтэв'ил-
г'ыт. ³³Г'ам титэ яллай ванвың, ныннылг'ың
Лав'ытг'ым ңанко наг'ылқапынмыйвын
Ынно то г'эқэуемтэв'илг'ыт, ыннэн м'бяң-
қал, қуллу гачыңқал. ³⁴Исус ыно кивың:
«Эньпичийги! Кэнаачыңпйыңтогынав' ыччу,
мыев' уйңэ лыги элңыкэ кояқлаң». То нэк-
митыйвынэв' кимитг'ав' Ынинэв' г'амамай-
г'алёң мэкынаң ею гиллинэв'. ³⁵То котвэл-
латваң ваят то кулляпың. Ачачго нэкулңы-
ңын Ынно мэйңычг'э гэйқыивэ: «Қуччев'
Ынан коннимайтаньңынэн, эчги-ван Чинин

Увик ныннимайтаньнэн, ңэвэқ Ынно Хрис-
тос, йичилг'ын Аңаңа». ³⁶Г'опта таньңыче-
тычг'а чикйымну нэтын Ынно, чаймав'ма
то йылма Ынкың уксус ³⁷то гэйқыивэ: «Ңэ-
вэқ Гыччи Царь Иудеякин, Чинин Увик
қыннимайтат». ³⁸То гиллин Ынык гычгол
калэгийңын: «В'ото Царь Иудеякин». ³⁹Қул-
лу крестык йыёпатылг'ын г'эқэг'уемтэв'ил-
г'ын кыг'эқэг'эйңэчийың Ынкың то кивың:
«Ңэвэқ Гыччи Христос, г'ыныннимайталла-
мык муйи то Чинин Увик». ⁴⁰Қуллу г'энқэч-
гу ңаен кулңыңнин то кив'ңынин: «Аму
гыччи уйңэ эйимгымгэткэ Аңаңың? Аму
гыччи г'опта нэсудитги ыньңыг'ан? ⁴¹Муйи
наконмымык эчги, мыев' мытг'ақатваламык
то инеч чинин мытит, г'ам Ынно уйңэ-йын
г'ақатватка». ⁴²То ынан ив'нин: «Қэнакэто-
г'ы гыммо, Исус, титэ еетың Гынык-Энан-
лявагыйңың». ⁴³То ив'нин ынно Исусынак:
«Янг'ав' тыкив'ги гыччи, эчги енг'элың Гы-
мык омакаң лгэмэтг'аёнатынвык».

⁴⁴Гиллин в'ото қымэк ыннанмыллыңэн ча-
сов' г'ыло, кытав'ут в'утқытвилқиви камлэ-
лың г'оптымың нучельқык кытаванэтың
қонг'айчыңкэн часов'. ⁴⁵То в'айңэ тийкы-
тий то аңаңьякэн тыллайпын қочгыңтатэ
гынунык. ⁴⁶Исус мэливи майңыкумңа:
«Эньпичийги! Гынкың тыкуньңивыңын

Гымнин қалалв'ын». То в'ото ив'нин, яқам виг'и. ⁴⁷Сотня-майңычг'а в'ото лыг'унин, лгэмэтг'атвынэн Аңаң то иви: «Г'уемтэв'илг'ын в'уччин итти қэйлы валг'ын». ⁴⁸То г'оптымың ваят, етылг'ын в'отэн валэлңың, лыг'унин в'отэн яқгыйңын, лэқтыма в'отқо эмлиңтг'ылык увик пончатқык наңвон кулакаткулг'атык. ⁴⁹Г'оптымың микыйык лиги кулңыңнин Ынно, эльг'ав' вэлэйкылэлг'у Ынык Галилеяңқо, гатвэллатвалэнав' малыывак то галляплэнав' ынкые.

Нулгувын Иисус

⁵⁰⁻⁵¹В'ото гиллин Иосиф Аримафея-майңынымнымкэн Иудея-ынпычг'ылг'иччетылг'ын, г'уемтэв'илг'ын нымэлқин то қэйлы валг'ын, мәки уйңэ агайматка гиллин ыйык тайкыгыйңыкьет. Ынан уг'эннин Аңаң-Энанлявагыйңын. ⁵²Иосиф етти Пилатынаң то в'аңланэн йылык ынкың увик Иисус виг'ылг'ын. ⁵³То пыйынин Ынно, аймакнэн манигытг'ула, то йыччилнин Иисус панэналг'ытванвык-гробницак, тэйкылг'ын энмықоқлогыйңык, миңки еппы уйңэ мәки эччилкэ гэнтылин. ⁵⁴Г'ылв'ыйңаен гиллин пятниқан то кунг'элың субботан. ⁵⁵Лымңэналлай г'опта то эльг'ав' етылг'у Иисусынак омакаң Галилеяңқо, то

нэгитэн панэналг'ытваны-гробниқан, то еқин гэччилин Ынин увик. ⁵⁶Г'ам кымг'ылик нанчоччымав'нав' нымэтг'аткэқэнав' мытқу, то энайкэченьжо. Субботак ыччу уйңэ эеқкэ эллай, еқин Закон-кытпанэнатвык.

Аёгыйңын

24 ¹Янотг'ылв'ыек неделяк, инг'ыкьевык, һавычңыйык нэкминнэв' ыйыктэйкылг'у мэтг'аткэчг'о мытқилу, яллай ыччу гробницаң. ²Нэлэг'ун в'ыв'ылыңын ганнялэв'лэн гробница-ялқэвынвыңқо. ³То етылг'э элыг'укэ увик Этынвэн Иисусын. ⁴Титэ еңтав'лай ыччу в'утиныкйит, кытав'ут ыйык янот г'уев'гыг'и һыччеқ г'уемтэв'илг'ыт, кимитг'ат ычгин нытқильгыйықинэт. ⁵Г'ам титэ гэйқыйимгымгэ эльг'ата нэнив'тылэв'нэв' чининкинэв' лг'улқылу ночалқэтың — ив'гыг'и ыйкың: «Кояқлаңтык, кэнаейлаңыткы кыюлг'этылг'ын виг'ылг'ылыку? ⁶Ынно уйңэ в'утку: Ынно гэнэюв'лин. Қыкэтог'ылагыткы, еқин Ынно иви тойкың, титэ еппы итти Галилеяк. ⁷Иви, эмэн Акык Г'уемтэв'илг'ычгин нэнг'ыйылын мынғың г'ақатватылг'ың то наяг'ылқапынмыңын то һыёқав' г'ылв'ыек еюң». ⁸То накетог'ынав' ычгынан твылг'у Ынин в'аняво. ⁹То лэқтык гробницаңқо натвын в'уччин

мынгытык ыннаның Ынык-яйгочав'ңыл-гың то ымың қотэныйыкың. ¹⁰То эллай ңанко Мария Магдалина, Иоанна, Мария ылла Иаковынэн то қуччев' ыйык омакаң валг'о, мэкив' энапыңлалай апостолыйкың. ¹¹Апостолыйык мэтиву нэччинэв' ычгинэв' в'аняво, то уйңэ ыйкың алмалав'ка. ¹²Г'ам Пётр қутти, кытгынтатэ гробницайтың то қаңанма лыгунин ятан ам-виг'ылгы-маниг'ытулу то явалэтың қыти, гэйқыиңтэвэ в'отэн-яқылг'атэтың.

Эммаус в'энвэпың

¹³Ҥанэнг'ылв'ыек ңыччеқ ыйкэкинэт тылэгыг'и нымнымэтың, мынгыткэн ыннэн паёл километрав' уелгың Иерусалимыңқо; нымным ныннылгың Эммаусыно. ¹⁴То гав'аняваллэнат ычгэльвың г'оптымың ею мэлечги кэллаң. ¹⁵Г'ам титэ ыччи гав'аняваллэнат, Чинин Иисус, чеймэвык ңывой тылэк ыйык омакаң. ¹⁶Г'ам лылав' ычгин гиллинэв' тэқын гатоплэнав', накопкав'ңын алкылык Ынно. ¹⁷Ынно иви ыйкың: «Еқыкйит туйи, тылама, ков'аняваньңытык?» Ыччи экыч-вильг'эткылгыт нывилгыг'и. ¹⁸Қуллу, ныннылгың Клеопано, аңъяй Ынкың: «Аму Гыччи ыннэн ңаен етылгың Иерусалимэтың, уйңэ лыги иткэ яқылг'аллай ңанко

в'отэнг'ылв'ыек». ¹⁹Ынно иви ыйкың: «Еқыкйит?» Ыччи ив'гыг'и Ынкың: «Нэеқын Иисус Назаретылгың, Мэки гиллин энанэчгыпавычг'о, ныкэтгуқин тайкыгыйңык то в'анявык. Аңаңа то ымың ваята мэлу нэлңын Ынно. ²⁰Еқин гычгол-аңаңвэтылг'а то муйыкмэйңычг'э нэнвиг'ыңэтын то новэкг'ылқапын Ынно. ²¹Г'ам мую мытчачка-ёңла, ңано Ынан, Микнэк яннимайтаньңынэн Израиль; г'ам ңанко г'ылв'ыеңқо эмэч ңыёқав'кэн г'ылв'ый эчги, еқин в'ото итти. ²²Г'ам то қуччев' эльг'ата муйкэкылг'э наеңтавламык мую: ыччу гиллинэв' инг'э йықмитив' гробницак чеймык. ²³То уйңэ элэг'укэ увик Ынин, то етык эв'лай: „Мытылг'унэт ангелат, ңаеи ив'гыг'и: ‘Иисус кукьюлг'этың’“. ²⁴Қуччев' қыллай гробницаң то ычгынан нэлэг'унэв' ымың еқыкйит эв'лай эльг'ав', г'ам Ынно уйңэ элэг'укэ». ²⁵Выг'аёк Ынно иви ыйкың: «Қок, ныпыкьютую то айыкчав'кылгытоё лымалавык г'оптымың, еқин эв'лай энанэчгыпавычг'о. ²⁶Ыньңыг'ан Христос эв'ын ныг'итын г'эқэюнэтык то экмитык Чинин майңыэчгатгыйңын». ²⁷То ңывой Моисейынаңқо, г'оптымың Энанэчгыпавычгы-Калэңқо, то энангыёлав'ваняватэ ыйкың тывылгың Ынкыкйит, еқин гив'лин Аңаң-Калик.

²⁸ То чаймав'лай ыччу нымнымэтың, миңкые колқыллаң, Ынан йыгыйивэннин ыйкың, ыно куелқыныңың елың. ²⁹ Г'ам ычгынан наньтг'эв'в'ыпавын Ынно, гэйқыивэ: «Қыпэләт муйык омакаң, мыев' кув'утқыюг'ың». Ынно елқиви, пәләтә ыйык омакаң. ³⁰ Г'ам титә Ынно ыйык омакаң вагалытвай, экмитык қлеван, мәтг'атвынән Аңаң, мләннин қлеван то йылнин ыйкың. ³¹ Выг'аёк тәқын лыланв'аңалай то ычгынан нәйгулэтын Ынно, г'ам Ынно ныг'эли эвыччыкә ыйкың. ³² Ыччу эв'лай овәкәң: «Қыгит, қиңын ләңкамакъягыг'э, титә Ынно в'аняватә тылама то титә Ынан йыеёлав'нән Аңаң-Калив' мойкың». ³³ То қутык, яқам ңанқо кымг'ылигыг'и Иерусалимэтың, то нәлэг'унэв' омакаң мынгытык ыннән апостоло то ыйык омакаң валг'о г'уемтэв'илг'у. ³⁴ Ыччу гив'линэв', ңано Этыны қэйлы гәнэюв'лин то г'уеви Симонынаң. ³⁵ То ыччи панәнатвыгыг'э ею эллай йыг'этык, то еқин ычгынан галкыллин Ынно қлевамлэлг'ын.

Эюлг'ын Исус г'уеви Ынык яйгочав'ңылг'ың

³⁶ Титә Ынин ейгучев'ңылг'у в'аняваллай в'утиникъет, Чинин Исус г'уеви ыйыклықу, иви ыйкың: «Нымәлг'эв' қытвалайкә тую». ³⁷ Ыччу чаңэталлай, чаткаёңлай аму

нәкулыг'уңын эм-в'йиллю. ³⁸ Ынно иви ыйкың: «Кояқлаңтык коемгымгаллаңтык то еқу ыньңыг'ан валг'о чаткаёңгыйңо коялқэв'лаң тойык ләңләңэтың? ³⁹ Қыляплатык Гымык мынгэтың, Гымык гыткайтың — в'ото Гыммо Чинин. Қэналыг'олатык Гыммо то қэнагәталатык, мыев' эм-в'йиллюнин уйңә атвака увик то г'ытг'ыму, ею колаг'олаңыткы Гымык». ⁴⁰ То эв'ма ыннин, йыгыйивэннин ыйкың мынгыт то гыткат. ⁴¹ Титә ыччу еппы мәтивәтә то эмәч эмйиг'этә кәлаң, коеңталлаң, Ынно иви ыйкың: «Котваң туйык в'утку яқпичгын?» ⁴² Ычгынан нәйылын ыннытг'ул пуелг'ын. ⁴³ То экмиплыткук эв'ийй ыйык яйнаң.

⁴⁴ То иви ыйкың: «Қыгит в'ото, йынны гымнан тойкың тытвын, еппы туйык вама, г'оптымың ею эллай калилг'у Гымыкәкйит Моисей-Законык то Энанәчгыпавычг'ы-Каләк то Псалом-Каләк». ⁴⁵ Ңанқо йылнин чаткаёңгыйңын ыйкың йыеёлавынвың тавәтгыйңылг'ын Аңаң-Каләк. ⁴⁶ То иви ыйкың: «Ыньңыг'ан гакалилин: йиньңи Христосың г'ақаёнатгыйңын то аёгыйңын ңыёқав'кэвык. ⁴⁷ То Ыныкнынна нымәлг'эв' энатватык гамгаваятың, тит ычгынан лгәалваң г'ыныччын ычгин ңайқывагыйңын, то Аңаңа энаачыңпйыңтоңнән ычгинэв'

г'ақатватгыйңо. Ңывок Иерусалимыңқо,
48 тую энанпыңлавылг'о еллаңтык Гымкэк-
йит. 49 То Гымнан тыяньживыңын Гымык
Эньпичин панэнатвын тойкың, г'ам тую
қыпэлалайкынэтык Иерусалимык, кытаван
һанкакэнайтың титэ гычголаңқо наянкат-
гов'лаңтык».

Иисус гычголатэ г'эг'этың

50 То йыннэнин ыччу майңынымнымыңқо
кытаван Вифанияетың, то, йыгычголавык
Чининкинэт мынгыт, мальмэтг'атвынэн ыч-
чу. 51 Г'ам титэ мальмэтг'атвынэн ыччу, ңы-
вой ыйкаңқо г'эқэвык то гычголатык г'эг'э-
тың. 52 Ыччу мэтг'аң майңыкаңаллай Ынкың,
лэқтылай гэйқымэйңыйиг'этэ Иерусалимэ-
тың. 53 То гатвалэнав' қонпың аңаңъяк, мэт-
г'атвык Аңаң.

В'АНЯВ'КАЛЭКАЛ

АКЫК ДАВИДЫН — Сын Давидов: так называли Мессию (Христа), поскольку, как верили евреи, Он должен быть потомком царя Давида.

АКЫК Г'УЕМТЭВ'ИЛГ'ЫКИН — Сын Человеческий: так Иисус часто называет Себя в Евангелиях. О точном значении этого наименования нет единого мнения. С одной стороны, так в книге пророка Даниила в Ветхом Завете именуется небесная личность, которой в конце времен Бог даст честь, славу и власть. С другой стороны, в еврейском языке это выражение может значить просто «человек». Если Иисус употреблял его в этом значении, то тем самым Он хотел подчеркнуть, что во всем подобен людям, прежде всего Своими страданиями и смертью.

АЛВАЛГ'ЫЯНВО, АЛВАЛГ'ЫЯНВЫВА-ЯТО — язычники: так во времена Иисуса называли все народы, кроме еврейского. В

В'АНЯВ'КАЛЭКАЛ

то время только еврейский народ знал Закон, данный Богом.

АҢАҢ — Бог.

АҢАҢВЭТЫЛГ'О — священники: служители храма в Иерусалиме. Основная роль священника в еврейской религии состояла в принесении жертв Богу. Священниками, согласно Закону, могли быть только потомки Аарона, родного брата Моисея. Священники были разделены на 12 групп, каждая из которых служила в храме два раза в году по одной неделе.

АҢАҢВ'АНЯВАТЫТКОН — молитва.

АҢАҢГЫЙИВ' — знамение: чудесный знак со стороны Бога как доказательство чего-либо.

АҢАҢ-КАЛИВ' — Священные Книги (Священное Писание): религиозные книги, почитавшиеся евреями. К ним относятся Закон, книги Пророков, книга Псалмов и некоторые другие.

АҢАҢЪЯЯҢА — храм: священное здание в Иерусалиме. Только там евреи совершали жертвоприношения Богу, а также собирались в дни праздников. Впервые храм был построен в X в. до н. э. знаменитым еврейским царём Соломоном. Храм, который существовал во времена Иисуса, был постро-

ен еврейским царём Иродом Великим. Здание храма было окружено галереями, которые разделяли окружавшее его пространство на несколько дворов (см. схему). Галереи храма были местом, где обычно собиралось большое количество людей. Как и предсказывал Иисус, вскоре после Его воскресения, в 70 г. н. э., храм был разрушен римлянами и с тех пор не восстанавливался.

АҢАҢ-ЭНАНЛЯВАГЫЙҢЫН — Царство Божие: Божие владычество в этом и будущем мире над людьми и всем существующим; жизнь в соответствии с волей Всевышнего.

ВЕЕЛЬЗЕВУЛ — Веельзевул: одно из еврейских наименований для дьявола (главы бесов).

В'ЫЙИВ'ЫЙ — дух.

ГАЙМАТГЫЙҢЫН — воля, волеизъявление.

ГЫЕВ'ҚАВ'ГЫЙҢЫН — обрезание: отсечение крайней плоти. Согласно условиям договора (завета), заключенного между Богом и еврейским народом, каждый младенец мужского пола должен был пройти через этот обряд. Над новорождёнными этот обряд совершался на восьмой день жизни; во времена Иисуса имя давалось ребёнку в этот же день.

ГЫЧГОЛ-АҢАҢВЭТЫЛГ'О — первосвященники: наиболее влиятельные еврейские священники, имевшие политический вес. Многие первосвященники входили в высший религиозный совет. Во времена Иисуса почти все они происходили из нескольких знатных семейств.

ГЫЧГОЛ-АҢАҢВЭТЫЛГ'ЫН — первосвященник: главный еврейский священник. Согласно Закону, только он мог исполнять некоторые обряды и входить в самое святое место в здании храма.

Г'АҚАНМАТГЫЙҢЫН — казнь.

ДАВИД — Давид: самый знаменитый царь Израиля, из племени Иуды. Он был одним из авторов ветхозаветной книги Псалмов — песен, обращённых к Богу. Стремясь к миру и справедливости, Давид исполнял Божию волю. В награду за это Бог обещал ему, что его потомки вечно будут израильскими царями. Еврейские пророки предсказывали, что Мессия (Христос), Который должен праведно царствовать над всем миром, будет потомком Давида.

ДИНАРИЙ — динарий: серебряная монета, использовавшаяся в Римской империи. По достоинству была равна заработку одного дня.

ЗАКОН — Закон: пять древнейших книг Библии. Эти книги повествуют о сотворении мира, о первых праведниках, слышавших голос Бога и выполнявших Его волю. Далее они рассказывают о происхождении еврейского народа, о том, как Бог освободил его из рабства в Египте и дал ему землю Палестины. Кроме того, в этих книгах содержатся повеления, которые Бог в древности дал еврейскому народу, — 10 главных повелений, множество правил, касающихся обрядов и общественной жизни. Именно поэтому все пять книг были известны под общим названием «Закон». В еврейской религии Закон был самой почитаемой книгой, точное соблюдение всех изложенных в ней правил было строго обязательным. Поскольку основные повеления, содержащиеся в Законе, Бог передал через Моисея, который по воле Бога вывел евреев из Египта, эта книга часто называлась «Законом Моисеевым».

ЗАКОН-ЭНАНГЫЁЛАВЫЧГ'О, ЭНАНГЫЁЛАВЫЧГ'О АҢАҢ-КАЛИКИНАВ' — законники, книжники: люди, хорошо знавшие Закон и объяснявшие его народу. Во времена Иисуса они представляли собой относительно небольшую группу людей,

которая пользовалась большим уважением среди евреев.

ЗИЛОТО — зилоты (по-гречески «ревнители»): еврейская религиозно-политическая группа, которая отличалась особой ревностью в охранении еврейской религии от языческого влияния и пыталась военным путем освободить народ от римской власти. Возможно, что один из двенадцати апостолов Иисуса, Симон Кананит, ранее принадлежал к этой группе.

ЙИЧИЧГ'ЫН АҢАҢЭН (ХРИСТОС) (по-гречески слово «Христос» означает «помазанный», то есть «избранный Богом на служение», — то же, что по-еврейски «Мессия») — Божий посланник, приход которого предсказывался в книгах Закона и Пророков. Во времена Иисуса евреи ждали прихода Мессии и верили, что Он освободит их от власти римлян и установит Царство Божие.

ҚАЛАЛВ'ЫН — душа.

ЛЕВИЙЫЛГ'У — левиты: люди, которые хоть и не были священниками, но помогали в храме прославлять Бога музыкой, готовить животных для жертвы и т. д. Кроме того, они изучали Закон и учили народ. Это разрешалось делать только потомкам Левия, родоначальника одного из 12 родов

(племён) израильского народа. От его имени и пошло название «левиты».

НАЛОГЭНАЕЧЕЛГ'ЫН — мытарь (сборщик податей): чиновник из числа местного населения, собиравший в Палестине налоги в казну Римской империи. Евреи презирали мытарей за то, что они сотрудничали с языческой римской властью (такое сотрудничество противоречило Закону). Кроме того, мытари регулярно собирали с населения больше денег, чем они должны были отдать своим начальникам, и оставляли излишки себе.

ЊАЙҚЫВАГЫЙЃЫН ЛГЭАЛВАҢ ЙЫЧ-ЧЫЁЛҚЫЛ — покаяние: осознание своей вины перед Богом и отказ от прежнего образа жизни.

ПАСХА — Пасха: главный еврейский праздник, отмечающийся в память об освобождении еврейского народа под предводительством Моисея из египетского рабства. Этот праздник отмечался ежегодно в апреле. Для праздничной еды в день Пасхи полагалось специально заколоть ягнёнка.

ПСАЛОМ-КАЛЭКАЛ — Псалмы (псалмы по-гречески «песни»). Под этим общим названием собранно 150 еврейских религиозных песен, составляющих особую книгу

Ветхого Завета. Многие из них выражают благодарение Богу за спасение от гибели, другие описывают Его величие и любовь или же содержат мольбу о помощи.

САДУКЕЙЫЛГ'О — саддукеи: наиболее влиятельное религиозное течение среди евреев во времена Иисуса. Многие саддукеи входили в высший религиозный совет, среди саддукеев были и первосвященники. Они, как и фарисеи, отличались жёстким следованием Закону. Однако, в отличие от фарисеев, саддукеи не почитали другие Священные Книги, в частности книги Пророков. Они не верили в воскресение мертвых, потому что в Законе о нём ничего не сказано.

СИНАГОГАЯЯН — синагога: здание, в котором евреи собирались каждую субботу для чтения Священных Книг и молитвы. Во времена Иисуса синагоги были в каждом городе, где жили евреи. Во время собрания в синагоге любой его участник мог прочесть отрывок из Священных Книг, а затем обратиться к собравшимся с толкованием прочитанного отрывка или поучением.

СУББОТА — суббота: священный день у евреев, который следовало полностью посвящать Богу и в который поэтому запрещалось

лось работать. Новый день недели у евреев начинался с захода солнца, поэтому работать запрещалось с захода солнца в пятницу до захода солнца в субботу. Ко временам Иисуса еврейские учителя Закона составили список тех дел, которые считаются недопустимыми в субботу. По субботам евреи всегда собирались в синагоге для молитвы и чтения Священных Книг.

ТАВ'АҢГЫЙҢЫН – испытание.

ФАРИСЕЁ – фарисеи: религиозное течение у евреев во времена Иисуса. Фарисеев отличало очень строгое следование всем, даже второстепенным требованиям Закона. Они пользовались большим уважением в народе и сами очень гордились своей религиозностью и строгостью нравов.

ЧЕНЭНГАЙМА ПЭЛГАТГЫЙҢЫН – пост: посвященное Богу воздержание от пищи в течение определённого времени и время особой молитвы о Божией милости и помощи.

ЫЛҚАПЫНМЫГЫЙҢЫН – распятие.

ЭНААЧЫҢПЙЫҢТОГЫЙҢЫН – прощение.

ЭНАЛВАТЫНЫ – жертвенник: место, где евреи приносили жертвы, предписанные Законом. Во времена Иисуса животных

закалывали на жертвеннике во внутреннем дворе храма, а жертвенные благовония курились на жертвеннике непосредственно в храмовом здании.

ЭНАНВАЛОМГЫЙҢЫН – покорность, смирение.

ЭНАНЭЧГЫПАВЫЧГ'О – пророки: люди, слышащие слово Божие и доносящие его до других. Пророки призывали евреев покаяться и возвратиться к служению Единому Богу. Многие еврейские пророки записывали то, что Бог говорил через них. Во времена Иисуса книги Пророков, в частности книга Исаии, жившего в VIII в. до Рождества Христова, очень почитались у евреев. Среди пророков, не оставивших книг, наибольшим уважением пользовался Илия, живший в IX в. до н. э. Он бесстрашно обличал царя, не чтившего Бога, и прославился многочисленными чудесами. Как позднее возвестил людям другой пророк, Малахия, перед концом света Илия должен был вернуться на землю.

ЭТЫНВЫЛГ'ЫН – господин.

ЭТЫНЫ – Господь.

Ег'атпыңыл Луканин

*Евангелие от Луки
на корякском языке*

Институт перевода Библии
Лицензия № 01271 от 22.03.2000
101000 Россия, Москва, Главпочтамт, а/я 360

Подписано в печать 19.09.2005
Формат 84×108 1/32. Печать офсетная. Усл. печ. л. 10,34
Тираж 1000 экз. Заказ №

Отпечатано с готовых диапозитивов
в типографии «Принткорп»
ЛП № 347 от 11.05.1999
220141 г. Минск, Староборисовский тракт, 40